

Ti tan jína chrónka

Juan

Ti itan k'óna chojni

1 ¹Ti xránkíxixín naxa k'ónahña chjasintajni, mé xráxín itjen ti itan, la ti itan mé kjuák'eko Díos, la ti tan mé Díos tíha. ²Ti nkexro a mé kjuák'eko Díos, ³Kaín ti nkehe síin ijie la ti nkexro a mé k'ónaxín. Andá ti chrókó Jehya ti nkexro la ninkehó ti nkehe síin ijie la chrók'ónahña. ⁴Ti nkexro a mé kjuajon kjuachaxin kixin tjejóchón kaín nkehe, la ti kjuachón mé ti xrohi ts'inkaséñexín kaín chojni chjasintajni. ⁵Ti xrohi í mé t'inkaséñaxín ti sítie. Andá ti sítie la tjinkaon chrókók'anka, kjánchó kjuachahya.

⁶*Kjuák'e ijnko nkexro ichr'án Díos, mé kuék'in Juan. ⁷Jehe ch'an mé ikui ch'an kixin tsochronka ch'an nkexrín itjen ti xrohi la kaín chojni chrókuitekaon sin ti nkehe tsochronka ch'an. ⁸Kjánchó jehe ch'an la jehya ti xrohi. Jehó ikui ch'an kixin tsochronka ch'an nkexrín itjen ti xrohi. ⁹Andá ti

xrohi chaxín ts'inkaséñaxín kaín chojni chjasintajni la ó ikui.

¹⁰Kjuák'e ch'an ntihi la kjónté jehe ch'an kjuích'énaxín Díos ti chjasintajni, la kjuátsoanhña chojni ti jehe ch'an. ¹¹Ikui ch'an chjasintajni, la ti sin chjasin kuènté ch'an la kuitekakuenhña sin ti jehe ch'an. ¹²Kjánchó kaín ti nkexro kuitekaon ti jehe ch'an, mé kjuajon ch'an kjuachaxin kixin ts'óna sin xjeen Díos.

¹³Mé tíhi la jehya éxi ti chojni t'axrjeníxin it'é chjasintajni, la ko jehya éxi ti tjenkayáxin chojni chjasintajni. Náhí. K'óna sin xjeen Díos kixin xíkaha tjinkaon Díos.

¹⁴Andá ti nkexro a mé k'óna éxi ijnko chojni chjasintajni la kjuák'enkákjan ch'an ti jeheni, la k'uíkoni ti kjuachaxin ijie chóna ch'an, kixin jehe ch'an ti nkokoxón Xjeen Díos, la ko jehe ch'an imá tjeuhé ch'an chojni la ko chaxín ndoá nixja ch'an.

¹⁵Ch'in Juan mé chrónka kuènté ti nkexro a, la itsen ndáchro ch'an:

—Ti nkexro i, mé ti k'uéndáxrjan: “Ti nkexro itsi

chr'éxjn mé antsí t'etoan ke janhan, kixin jehe ch'an la ó xráxín itjen ch'an ti naxa kohya janhan.”

¹⁶Kaíni ó k'uáyéheni ti kjuachaxin ijié kjuajon ch'an la ko nkochr'íxín tjencheñao ch'an ti jeheni. ¹⁷Ti nkehe tsík'etoan Díos mé tsík'ayéhe Moisés kixin tsochronka. Andá Ìnchéni Jesucristo mé kjuako nkexrín tjuéhe Díos ti jeheni la ko ti nkehe chaxín ndoa. ¹⁸Ninkexró k'uíkonhña nkexrín itjen Díos. Andá ti nkokoaxón Xjeen ch'an nkokoja tjenkayáxinko ch'an, mé kjuínchenohe ch'an ti jeheni nkexrín itjen ti It'é ch'an.

**Ch'in Juan chrónka kuènté
ch'in Jesús**

(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

¹⁹Ti sin judío k'uejó chjasin Jerusalén mé ichr'án sin iso nchat'á la ko iso ti sin tjako ley, ikui sin kjuanchankíhi sin ch'in Juan, ndáchro sin:

—¿Nkexro ti jaha?

²⁰Ndá kjuínchemáhña ch'an, ndoa chrónka ch'an:

—Janhan la jehya ti Cristo.

²¹*Ndá xíkjanchankí sin inaá, ndáchro sin:

—¿Ndá nkexro ti jaha? ¿Á jaha ti profeta Elías ní?

Ndá ch'in Juan ndáchro:

—Náhí. Janhan la jehya Elías.

Ndá xíkjanchankí sin inaá ndáchro sin:

—¿Á jaha ti nkexro tjejóchóheni itsi tsochronka itén Díos ní?

La ch'in Juan ndáchro:

—Náhí, janhña.

²²Ndá kjuanchankí sin inaá:

—¿Ndá nkexro ti jaha?

Ticháxín tsonoheni kixin tsochenkani ti sin ichr'án ti jeheni ikuini. Chronka, ¿nkexro ti jaha?

²³*Ndá kjuátehe ch'in Juan ndáchro:

—Janhan mé ti nkexro tsjak'e nteje ts'èya tsondáchro: “Takitjéhéra ijnko ntja ndoi tsixín Ìnchéni” —éxi ndáchro ti profeta Isaías.

²⁴Andá ti sin kjuanchankíhi ch'in Juan tíha, la ti sin fariseo a tsíchr'án, ²⁵ndá kjuanchankí sin: —Ó ndáchrua kixin jahya ti Cristo, la ko jahya ti profeta Elías la ko jahya ti nkexro k'uéchronka itén Díos ósé. ¿Ndá nkekuènté t'kíte chojni ti xíkaha?

²⁶Ndá ndáchro ch'in Juan:

—Janhan mé ìntá ó t'íkítexián chojni. Kjánchó chríkjan ti jahara mé tjenkákjan ijnko nkexro naxa tjátsoanhñara. ²⁷Kjonté saó janhan k'uinka la jehe ch'an ti antsí t'etoan ch'an. Méxra hasta tósuàna chrókjuasintanká ti correa tokaté ch'an.

²⁸Kaín tíha mé tsíkóhen ti chjasin it'in Betania, ti tóhe ndarío Jordán, ti kjuák'e ch'in Juan kuíkíte chojni.

© 1996 David C. Cook

*Ti kolélo kuènté Díos
(Jn. 1:29)*

Ti Kolélo kuènté Díos

²⁹ Andá ti ñao chr'éxin mé k'uíkon ch'in Juan kixin ikui ch'in Jesús. Ndá nixjehe ch'an ti sin tsíkóchjina, ndáchro ch'an:

—Tsjehéra, tíhi ti Kolélo kuènté Díos, tsakjìin ijíe kaín chojni chjasintajni. ³⁰ Janhan mé k'uéxrjanka, kixin iton ti janhan mé tsichréhe ijnko nkexro antsí t'etōan, kixin ti ñaxa kjuak'éhya janhan, la jehe ch'an ó xráxin itjen ch'an. ³¹ Janhan la ñaxa k'uéchoxínhña nkexro ti jehe ch'an. Kjánchó k'uinka kuíkítexián chojni ìnta kixin ti sin chjasin Israel mé tsochóxin sin nkexro tíha —ichro ch'in Juan.

³² Kjaxin ndáchro ch'an:

—Janhan k'uíkuān kixin ti Nchakuén Díos k'uínkajinxin nkajni éxi ijnko kontóá la kjuák'ekjen va ti jehe ch'an.

³³ Janhan kjaxin ñaxa k'uénonahña nkexro tíha. Kjánchó ti nkexro ichr'án ti janhan kixin tsíkítexián chojni ìnta, mé chrónka kixin ti ts'íkuan itsi Nchakuén Díos ts'inkajin, tsjak'e ti itjen ti nkexro, la tíha mé ti nkexro tsíkítexin chojni Nchakuén Díos. ³⁴ Andá ijie janhan k'uíkonxinkuan kixin xikaha kóhen, méxra ndáxrjan kixin tíhi mé Xjeen Díos.

Ti sin saoxín kjueyá Jesús

³⁵ Andá ti ñao chr'éxin kjuák'e ch'in Juan la ko yaá ti sin k'uájiko ch'an, ³⁶ ndá xrinahña k'uíkon sin k'uatsínka ch'in Jesús chjinaxón ntiha, la ndáchro ch'in Juan:

—Tsjehéra ti nkexro i mé ti Kolélo kuènté Díos.

³⁷ Andá ti ó kuíhin yó ti sin k'uájiko ch'in Juan xikaha, la sákjuichréhe sin ch'in Jesús. ³⁸ Ndá kuinkátjía ch'in Jesús la k'uíkon ch'an kixin tinkáchréhe sin, ndá kjuanchankí ch'an ndáchro ch'an:

—¿Xá nkehe tjinkaonra?

Ndá jehe sin ndáchro sin:

—Maestro, ¿xá nke nchia itjen?

³⁹ Ndá kjuátehe ch'in Jesús ndáchro:

—Xrákira, tsjehéra nketí.

Ndá chréhe sin sákjuí sin la k'uíkon sin nketí itjen ti nchia kjuák'e ch'in Jesús, andá ti ó kjuíji sin ntiha la ó ndá kójín, éxi las cuatro xikaha, la ntahó k'uéjóko sin ch'an.

⁴⁰ Ijnko ti iyó sin kuíhin ti nkehe tsíchronka ch'in Juan, ndá chréhe ti ch'in Jesús, mé

it'in Andrés, kicho ch'in Simón Pedro. ⁴¹Ndá jehe ch'an tuénxín sákjuikjeyá ch'an ti savé ch'an Simón, la ndáche ch'an:

—Ó k'uitjani ti nkexro Mesías (mé tíha t'axrjexín Cristo).

⁴²La kjuikao ch'an ti itjen ch'in Jesús. Ndá ch'in Jesús mé komá ch'an ti ch'in Simón, la ndáchro ch'an:

—Jaha mé Simón, xjeen ch'in Jonás. Ndá ijie sintak'ian Cefas. (Cefas mé t'axrjexín Pedro.)

**Ch'in Jesús k'uéyehé
Felipe la ko Natanael**

⁴³Andá ti ñao chr'éxín mé sáchrókjui ch'in Jesús Galilea. Ndá xéta ch'an ti ch'in Felipe, la ndáche ch'an:

—Chr'éhé ti janhan.

⁴⁴Chjasén ch'in Felipe mé it'in Betsaida, ti chjasén ch'in Andrés la ko Pedro. ⁴⁵Andá ch'in Felipe mé sákjuikjeyá ch'an ti ch'in Natanael la chenka ch'an:

—Ó k'uitjani ti nkexro itsi éxi chrónka ti xroon tsíkjin ch'in Moisés ti nkehe tsík'etoan Díos, la ko kjaxin chrónka ti xroon tsíkjin ti sin k'uéchronka itén Díos kixin itsi ti nkexro a. Ndá ijie ó k'uitjani ch'an, mé it'in ch'an Jesús, xjeen ch'in José, la chjasén ch'an mé Nazaret.

⁴⁶Ndá ndáchro ch'in Natanael:

—¿Xá ti chjasin Nazaret la chrók'uaxrjexín ijnko nkehe jína ní?

Ndá kjuátehe ch'in Felipe, ndáchro:

—Xrákiá tsjehé.

⁴⁷Ndá k'uifkon ch'in Jesús kixin ó tinkákóchjina ti ch'in Natanael, la ndáchro ch'an:

—Ó tekjui ijnko nkexro chaxín israelita, la chóntahya ninkehó kjuach'ia.

⁴⁸Ndá ch'in Natanael kjuanchankíhi ch'in Jesús ndáchro:

—¿Xá nkexrín kixin choxián ti janhan?

Ndá kjuátehe ch'in Jesús, ndáchro:

—Ti naxa níxjahya Felipe, la k'uifkuān ti jaha tjenkankiá ti inta t'óna tohigo.

⁴⁹La ndáchro ch'in Natanael:

—Maestro, jaha mé ti Xjeen Díos itjen nkaya nkajní; jaha mé ti Rey kuènté Israel.

⁵⁰Ndá kjuátehe ch'in Jesús, ndáchro:

—¿Á kuítekaoan kixin ndáxrjan kixin k'uifkuān tjenkankiá ti inta t'óna tohigo ní? Jehya tíhó chrókuitekákonxian. Chr'éxín la ts'ikuan íso kjuaxroan antsí ijie.

⁵¹*Kjaxin ndáchro ch'in Jesús:

—Ijnko nkehe chaxín tsoxrjanka kixin ts'ikonra tsoxitjehé nkajní la itsi itsjé sin ángel kuènté Díos, tsit'ótjen la ko ts'inkajin sin ti itjen ti Xjeen Díos k'óna chojni.

Ti kótehe chojni chjasin Caná

2 ¹Andá iní ñao chr'éxin mé kótehe ijnko nkexro ti chjasin Caná estado Galilea, la kjaxin ntiha itjen ti ñné ch'in Jesús. ²Kjaxin tsík'éyehe sin ti ch'in Jesús la ko ti sin k'uájiko ch'an kixin ts'ejó sin ti kia. ³Ndá ti ó k'uànkā ti vino, la ti ñné ch'in Jesús la ndáche tjan ti jehe ch'an:

—Í chóntahya sin vino.

⁴Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Ñéni, ¿nkekuènté janhan chronka tíha? Naxa kjuixrakájña ti ñao tsonohe chojni nkexro ti janhan.

⁵Andá ti ñné ch'an mé ndáche tjan ti sin ich'e ixra:

—Nchexiteyára kaín ti nkehe ts'etoan ch'an.

⁶Andá ntiha tjejó injon ichi tsík'ónaxin ixro, la tíha tikia ìntā t'ónti ti sin judío kixin kjuénkayáxin sin kixin xikaha ts'axrjehe ti ijje chóna sin. La nkojnko ti ichi mé tjacha tikia ciento litro ìntā. ⁷Ndá k'uetuehen ch'in Jesús ti sin ich'e ixra, ndáchro:

—Nchekaónra ìntā kaín ti ichi.

Ndá kjuínchexiteyá sin kjuinchekaón sin ìntā nkojnko ti ichi. ⁸Ndá kjuixin la ndáchro ch'in Jesús:

—Tákjára intsí ti ìntā tjiá ti ichi la tjikuehéra ti ch'in t'etoan ti kia.

Ndá xikaha kjuínchexiteyá sin. ⁹Andá ti nkexro t'etoan ti

© 1996 David C. Cook

Kotehe chojni Caná
(Jn. 2:6)

kia la tsjexín ti ìnta tsík'óna vino, kjánchó noehña ch'an nketí kuixín ti vino. Jehó ti sin ch'exín ixra mé nohe sin kixin jehe sin kuakitsje sin ti ìnta. Ndá ti nkexro t'etoan mé k'uéyehe ti nkexro tsíkótehe ¹⁰la ndáchro:

—Kaín kia tjasin chojni la saó ti vino náxrjón tjajon sin, ndá ti ó yeé tsík'i chojni, la tjajon sin ti vino náxrjónhña. Andá jaha la kjuak'échjina ti vino antsí náxrjón, ndá ijie tjánjua —ichro ch'an.

¹¹Ti nkehe kjuakoxín ch'in Jesús ti chjasin Caná estado Galilea mé ti kjuaxroan saoxín kjuasin ch'an, la kjuakoxín ch'an nkexrín imá ijíé ti kjuachaxin chóna ch'an, la ti sin k'uájiko ch'an la kuitekaon sin ti jehe ch'an.

¹²*Ndá ti ó k'uatsínka ti kia, ndá ch'in Jesús sákjuí ch'an ti chjasin Capernaum, sákjuíko ch'an ñé ch'an, ti sin kícho ch'an la ko ti sin k'uájiko ch'an, la k'uejó sin ntiha iso ñao.

Ch'in Jesús kjuínchetjóá ti nínko

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18;
Lc. 19:45-46)

¹³*Andá ti ó kuichjina ti kia Pascua kuènté ti sin judío, ndá ch'in Jesús sakjuí ch'an chjasin Jerusalén. ¹⁴Ndá nkaxehen ti nínko la k'uíkon ch'an itsjé sin nchekjixin ntiha, nchekji sin koxinta, kolélo la ko kontóá. La

ko kjaxin ntiha tjejótxaxín ti sin tjinkí chichaon. ¹⁵Andá k'uíkon ch'in Jesús xíkaha, la kuákja ch'an ijnko ihno kjuat'o ch'an, ndá kuakitsjexín ch'an sin ti nínko, la kjaxin kuakitsjexín ch'an ntiha ti kolélo la ko ti koxinta. La ti mesa tjinkíxin sin chichaon la kótéka ch'an xítjen, la xènjín ti chichaon. ¹⁶Ndá ndáche ch'an ti sin nchekjixin kontóá ntiha:

—¡Takítsjexinra ntihi kaín ti nkehe i! Ch'énahñara ndasin ti ndoé T'aná.

¹⁷*Ndá xráxinkaon ti sin k'uájiko ch'an ti nkehe tsíkjin sin ósé ndáchro: “Imá kónínkaon asená kixin imá tjuahá ti nchia kuèntá.”

¹⁸Ndá ti sin judío mé kjuanchankíhi sin ti ch'in Jesús, ndáchro sin:

—¿Xá nkehe tsjácoxian kixin chonta kjuachaxin kixin xíkaha ich'e?

¹⁹*Ndá kjuátehe ch'in Jesús ndáchro:

—T'oxikara ti nínko i, la iní ñao la ó sít'ána inaá.

²⁰Ndá ndáchro ti sin judío:

—Cuarenta y seis nánó k'uejó sin kjuích'éna sin ti nínko i, ¿andá jaha mé iní ñao sich'énaxián ní?

²¹Kjánchó kienxínhña sin kixin ti nínko ndáchro ch'in Jesús la ti cuerpo kuènté ch'an. ²²Méxra ti ó xechón ch'an la ti sin k'uájiko ch'an la xráxinkaon sin ti nkehe tsíchronka ch'an, ndá kuitekaon

sin ti xroon nixja itén Díos tsíkjin sin ósé la ko ti nkehe tsíchronka ch'an.

**Ch'in Jesús chóxin
asén kaín chojni**

²³Ti ó kjuák'e ch'in Jesús ti chjasin Jerusalén ti kia Pascua, ndá itsjé chojni kuitekaon sin ti jehe ch'an kixin k'uúfon sin ti kjuaxroan kjuasin ch'an.

²⁴Kjánchó ch'in Jesús la kuitekakuenhña ch'an ti jehe sin kixin jehe ch'an la nohe ch'an jína nkehe tjenkayáxin asén nkojnko chojni, ²⁵la tichánxjenhña ch'an kixin nkojín nkexro tsochronka nkexrín tjenkayáxin ti chojni kixin ó nohe ch'an kaín ti nkehe tjenkayáxin sin.

Jesús la ko Nicodemo

3 ¹Kjuák'e ijnko nkexro kuénté ti sin fariseo, mé kuék'in Nicodemo. Jehe ch'an mé ijnko nkexro imá tjetooan kuénté ti sin Israel. ²Andá ijnko tie kjuichréhe ch'an ti ch'in Jesús, la ndáchro ch'an:

—Maestro, ó noheni kixin Díos ichr'án ti jaha kixin tsjákohéni kixin ti jehya Díos chrókjuak'eko ijnko chojni, la xitjahya chrókjuasin sin kjuaxroan ijié éxi ti kjuaxroan tjáxoxián.

³Ndá kjuátehe ch'in Jesús, ndáchro:

—Ijnko nkehe chaxín tsotjonka kixin ti nkexro tsokjéhya nixién la xitjahya ts'ixehen ti itjen Díos t'etoan.

© 1996 David C. Cook

*Jesús ko Nicodemo
(Jn. 3:2)*

⁴Andá ch'in Nicodemo kjuanchankí, ndáchro:

—Ó tádana, ¿xá nkexrín chrókokjina nixién ínaá? ¿Á naxa jína chrók'uixahan tsee naná ndá chrókokjina ní?

⁵Ndá kjuátehe ch'in Jesús, ndáchro:

—Ijnko nkehe chaxín tsotjonka. Jehó ti nkexro tsíkokjexín inta la ko tsíkokjexín Nchakuén Díos, mé jína ts'ixehen sin ti itjen Díos t'etōan. ⁶Ti ó injko ixjan ts'axrenixín it'é la ko íñé la jehó chojni chjasintajni ó. Andá ti nkexro tsokjéxín Nchakuén Díos, mé ts'óna xjeen Díos. ⁷Chrakonhña kixin ti nkehe xrxanká kixin: “Kaín chojni la ticháxin tsokjéhi nixién ínaá.” ⁸Éxi ti xrintō chjéhe, la kjónté tihín t'atsínka, la noahña nketí kúixín la ko noahña nketí sátsji, mé xíkaha ti nkexro tsokjéxín Nchakuén Díos.

⁹Ndá xíkjananchankí ch'in Nicodemo, ndáchro:

—¿Xá nkexrín chrókóhen tíhi?

¹⁰Ndá kjuátehe ch'in Jesús, ndáchro:

—¿Jaha injnko maestro imá t'etōan ti nación Israel, ndá naxa tiéxinhña tíhi ní? ¹¹Chaxín ndáxrjan kixin jeheni la chrónkani ti nkehe noheni la ko ti nkehe t'íkoni, kjánchó jahara titekákonhñara. ¹²Ti nkehe ndáxrjan la kuèté chjasintajni ó la kjónté titekákonhñara. ¿Ndá nkexrín chrókiénxinra ti

chrónixja ti nkehe kuèté nkajní?

¹³Ninkexró kjuihya nkaya nkajní.

Jehó ti Xjeen Díos k'óna chojni kjuák'e ntiha la ko ntiha kúixín.

¹⁴*Éxi ch'in Moisés, ti k'uixín ti sin israelita nteje, la jehe ch'an kjuích'éna ch'an injnko konche chika kjuak'enkani ch'an injnko inta, ndá komá sin la k'uénhña sin, mé xíkaha tsohen ti Xjeen Díos k'óna chojni, ticháxin tsjak'enkani ch'an injnko ntacruz, ¹⁵kixin kaín ti nkexro tsitekaon ti jehe ch'an la tsaá sin, tsochónta sin kjuachón nkochrín.

Díos imá tjuéhe ti chojni chjasintajni

¹⁶Díos imá tjuéhe ti chojni chjasintajni la kjuajon ch'an ti nkokoaxón Xjeen ch'an, kixin kaín ti nkexro tsitekaon ti Xjeen ch'an la ts'itjáñahña sin, tsochónta sin kjuachón nkochrín. ¹⁷Díos la chr'ánhña ti Xjeen ntihi chjasintajni kixin sinchekjasóte ch'an chojni. Náhí. Ichr'án ch'an ti Xjeen ch'an chjasintajni kixin tsaáxin kaín chojni.

¹⁸Ti nkexro tsitekaon ti Xjeen Díos la tsjasótehya sin. Andá kaín ti sin tsitekakonhña, mé tsjasóte sin kixin kuitekakuenhña sin ti nkokoaxón Xjeen Díos. ¹⁹Mé xíkaha Díos sinchekjasóte ch'an ti jehe sin nkochrín, kixin ó ikui ti nkexro ts'inkaséñaxín chjasintajni, la kjónté xíkaha la antsí kóxrín sin ti sítie. Andá ti t'inkaséña la

náhí, kixin tjinkakohnña sin tsítóhe sin ti nkehe jínahña tjejóch'e sin.

²⁰ Kaín ti nkexro ich'e ti nkehe jínahña la tóxríenhña chrókóchjina ti t'inkaséña kixin tjinkakohnña sin tsonoxín ti nkehe jínahña ich'e sin.

²¹ Andá ti nkexro tjejóchexiteyá ti nkehe jína la chéhe sin tóchjinehe sin ti xrohi kuèté Díos kixin tjakoxin sin kixin Díos tjetsjehe kixin chaxín jína nchexiteyá sin.

**Juan Bautista chrónka
kuèté ch'in Jesús**

²² Ndá chr'éxin ch'in Jesús la ko ti sin k'uájiko ch'an la sákjuí sin Judea. Ntiha k'uejó sin iso ñao la kuikite ch'in Jesús iso chojni.

²³ Kjaxin ch'in Juan kjuák'e ti chjasin Enón chjinaxón ti chjasin Salim, la mé ntiha kuikite ch'an chojni kixin ntiha la yeé ìnta síjji. La itsjé sin kóchjina sin la kuikite sin. ²⁴ *Mé xikaha kóhen ti ñaxa kjuák'echjinahña ch'in Juan.

²⁵ Andá ti sin k'uájiko ch'in Juan la ko ti sin judío mé ikjo kícho sin kixin nkexrín antsí jína chrókótjuáxin chojni.

²⁶ Andá ti sin k'uájiko ch'in Juan sákjuichréhe sin ch'an, la ndáchro sin:

—Maestro, ti nkexro kjuák'ekoa ti tóhe ndarío Jordán, ti nkexro tsíchronka nkexrín itjen, la ijie itjen ch'an tikite ch'an chojni la ko kaín chojni chréhe sin ti jehe ch'an —ichro sin.

²⁷ Ndá ndáchro ch'in Juan:

—Xrokjuahya ich'e chojni ixra ti tjaionhña Díos kjuachaxin. ²⁸ *Ó kuihínra ndoa k'uéxrxjanka kixin janhña ti Cristo. Janhan la jehó k'uítónxián ntja kixin tsoxrjanka kixin ó itsi ti nkexro a. ²⁹ Éxi ijnko nkexro tsotehe la takja ti ichjién. Andá ti nkexro t'iton la chéhe tjetihin nixja ti nkexro t'iton, tsotehe. Mé xikaha imá chàna kixin xikaha itsjé chojni tóchjinehe sin ti ch'in Jesús. ³⁰ Andá jehe ch'an ticháxin antsí ts'etöan ch'an, andá janhan la kanhño.

Ti nkexro kuixin nkaya nkajní

³¹ *Ti nkexro kuixin nkaya nkajní mé kaín nkehe t'etuehen. Ijnko chojni chjasintajni mé jehó ti nkehe kuèté chjasintajni ó chronka. Andá ti nkexro kuixin nkaya nkajní la kaín nkehe t'etuehen. ³² Jehe ch'an mé chrónka ch'an ti nkehe tsík'ikon ch'an la ko ti nkehe tsíkihin ch'an, kjánchó ninkexró titekakohnña ti nkehe chronka ch'an. ³³ Andá ti nkojín nkexro tsitekaon ti nkehe chronka ch'an mé xikaha tjakoxin sin kixin chaxín ndoa ti nkehe chrónka Díos. ³⁴ Kixin ti nkexro ichr'án Díos, mé nixja itén Díos kixin k'uáyéhe ch'an kaín kjuachaxin kuèté Nchakuén Díos.

³⁵ *It'éni Díos mé imá tjeuhe ch'an ti Xjeen ch'an, mé xikaha tsichjéhe ch'an kjuachaxin kixin ts'etuehen ch'an kaín nkehe. ³⁶ Ti nkexro tsitekaon ti Xjeen Díos

mé tsochónta sin ti kjuachón nkochrín. Andá ti nkekro tsitekakuenhña ti Xjeen Díos mé tsochóntahya sin ti kjuachón nkochrín. Ti nkekro xikaha tsitekakonhña mé sinchekjasóte Díos nkochrín.

Ch'in Jesús la ko ti tjan samaritana

4 ¹Andá ti sin fariseo mé kónohe sin kixin antsí itsjé chojni chréhe ti ch'in Jesús la ko kuikite ch'an itsjé sin ke ch'in Juan. ²Kjánchó jehya ch'in

Jesús kuikite chojni. Náhi. Ti sin k'uájiko ch'an mé kuikite sin chojni. ³Ndá ti ó kónohe ch'in Jesús kixin xikaha ichro ti sin fariseo, ndá k'uaxrxéjin ch'an Judea la sákjuí ch'an Galilea.

⁴Andá ti ó xrákoaxin ch'an ntiha, la ticháxin ts'atsínka ch'an ti nonte Samaria. ⁵*Ndá kjujji ch'an ijnko chjasin it'in Sicar itjen Samaria, chjinaxón ti nonte tsichjéhe ch'in Jacob ti xjeen, José. ⁶Mé ntiha itjen ti pozo tjiá ìnta k'uékuènté ch'in Jacob. Andá ch'in Jesús ikui ntiha la imá

*Ti tjan samaritana
(Jn. 4:6)*

© 1996 David C. Cook

k'óxrjé ch'an kixin imá ikjín ti ntja kjuixín ch'an, ndá kjuák'etjaxín ch'an chrínta ti pozo. Mé ó chjina chonkíxin tíha. ⁷⁻⁸Andá ti sin k'uájiko ch'an la sákjuí sin ti chjasin chjinoxón ntiha sákjuik'ena sin nkehe sinie sin. Ndá kanhñó isé la ikui ijnko chojnichjin Samaria tsakítsje ìnta ti pozo a. Andá ch'in Jesús ndáche ch'an tjan:

—Tsjánjua intsí ìnta its'ia.

⁹*Andá ti tjan samaritana kjuátehe tjan, ndáchro tjan:

—¿Nkekuènté kixin jaha ijnko chojni judío mé tjánchàna ìnta its'ia kixin janhan la ijnko chojnichjin samaritana?

(Xíkaha ichro tjan kixin ti sin judío la ko ti sin samaritano la chóntehya sin kjuasàya kícho sin.) ¹⁰Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Ti chrókónoha ti nkehe tjajon Díos la ko chrókjuatsõan ti nkexro tjetjáncháhá ìnta, ndá jaha chrókjuanchehé ch'an ìnta, la jehe ch'an chrótjáha ch'an ti ìnta tjechón nkochrín.

¹¹Ndá ti tjan samaritana la ndáchro:

—¿Xá nkexrín tsjánjua ti ìnta kixin chontahya chontahya nkehe tsakítsjexián?, la ti pozo i la imá nínka. ¿Xá nketí tsjikákjáxian ti ìnta tjechón tsjánjua? ¹²Ti nkexro k'uaxrjeníxini, Jacob, mé kuítóhe ti pozo i, mé jehe ch'an kuék'i ch'an ti ìnta la kjaxín ti xjeen ch'an la ko ti iko kuènté ch'an.

¿Andá jaha la xá antsí chonta kjuachaxin ke ti jehe ch'an ní?

¹³Ndá kjuátehe ch'in Jesús, ndáchro:

—Káin ti nkexro its'i ti ìnta i la naxa its'en sin ìnta ínaá. ¹⁴Andá ti nkexro its'i ti ìnta tsjánjua janhan, la í ts'enhña sin ìnta ínaá, kixin ti ìnta tsjánjua janhan la mé ts'óna éxi ìnta tjet'axrje nkaya asén sin, la tíha tsjajon ti kjuachón nkochrín.

¹⁵Ndá ti tjan samaritana ndáchro:

—Ti xíkaha la tsjánjua ti ìnta a its'ia, ndá í ts'enhñani ìnta ínaá, la ko í tsicháxinhña tsjihá ntihi tsakítsje ti ìnta.

¹⁶Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Sátjia, tik'eyehé ti xiá, ndá tsjihá ntihi ínaá.

¹⁷Ndá ndáchro tjan:

—Chontahya xíná.

Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Chaxín ndoá ndáchrua kixin chontahya xiá, ¹⁸kixin in'ó xiá k'uéchonta, andá ti nkexro chóna ijie la jehya xiá. Tíhi la ndoá chronka.

¹⁹Ndá ti ó kuñhin tjan tíha, la ndáchro tjan:

—T'íkuañ kixin jaha la ijnko nkexro chronka itén Díos. ²⁰Ti sin k'uaxrjeníxini k'uejó ósé mé k'uéxraxinkakonxín sin Díos ti ijna i, kjánchó jahara chojni judío mé ndáchrora kixin ti chjasin Jerusalén, mé chrókjuikosáyexíni Díos.

²¹Ndá ch'in Jesús ndáchro:

—Titekaoan kixin itsi ti ñao í tsjikosáyexínhñara It'eni Díos ti ijna i, la ko tsjikosáyexínhñara Díos ti chjasin Jerusalén kjaxin. ²²Jahara chojni samaritano chonhñara ti nkexro tjikosayéhéra. Andá jeheni chojni judío la chóxini ti nkexro tjikosayéheni kixin ti nkexro tsaáxini mé ts'axrjeníxin ti sin judío. ²³Ndá ó itsi ti ñao, la ti ñao a mé ijie, la ti sin chaxín tjinkaon tsjikosáyehe It'eni Díos la chaxín kaín asén sin tsjikosáyehe sin ti jehe ch'an, kixin Díos mé tóxríhjin kixin xikaha tsjikosáyehe chojni ti jehe ch'an. ²⁴Díos mé t'ikonhñani, kjánchó ti sin tjikosáyehe ch'an mé ticháxin kaín asén sin tsjikosáyehe sin ch'an éxi tjinkaon Nchakuén ch'an.

²⁵Andá ndáchro tjan:

—Ó noheni kixin itsi ti Mesías, ti Cristo. Ti ó itsi ch'an mé tsochronkaxín ch'an kaín nkehe —ichro tjan.

²⁶Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Ti nkexro a mé janhan, ti nkexro tetjua ijie.

²⁷La ti sin k'uájiko ch'an mé kjanxin sin ti chjasin, la chrákon sin k'uíkon sin kixin tjenixjehe ch'an ijnko chojnichjin, kjánchó ninkexró kjuanchankíehya ti jehe ch'an nkehe tjinkaon tjan o nkehe ikjo sin. ²⁸Andá kjuák'e tjan ti tóa, la sákjuí tjan ti chjasin la ndáche tjan ti sin tjejó ntiha:

²⁹—Íntára sátsjitsjeheni ijnko nkexro chronka kaín ti nkehe kjuít'a senó. ¿Xá chrókójehya tíhi ti Cristo ní?

³⁰Ndá ti chojni mé k'uaxrjexín sin ti chjasin la sákjuí sin ti itjen ch'in Jesús. ³¹Andá naxa tjijihya sin, la ti sin k'uájiko ch'in Jesús mé chrónoéhe sin ch'an, ndáchro sin:

—Maestro, ¿á sintehya ní? —ichro sin.

³²Ndá ch'in Jesús ndáchro:

—Ó chonta nkehe sinié la jahara noahñara nkehe tíha.

³³Andá ti sin k'uájiko ch'an, mé kjuanchankíhi kícho sin ndáchro sin:

—¿Xá nkojín nkexro chrókuikao nkehe sinie ch'an ní?

³⁴Kjánchó ndáchro ch'in Jesús:

—Ti ixra sít'a la ko sintaxiteyá ti nkehe k'uetōan ti nkexro ichr'án ti janhan, mé tíha ti nkehe sinie janhan. ³⁵Jahara ndáchrora: “Noó nitjó naxa t'itjáña ndá tsotjáni.” Kjánchó janhan ndáxrjan kixin chrótsjehéra ti ino a kixin ó tsícha la ó jina tsotjara. ³⁶Ti sin ich'e ixra itjá la tsoxenkehe sin. Andá ti nkehe tsotjá sin la mé chojni tíha, la ts'áyéhe sin kjuachón nkochríxín, ndá xikaha ti sin k'uenka la ko ti sin itjá, la nkokón tsochéhe sin. ³⁷Mé xikaha ichro ti nkehe tsíndáchro sin ósé: “Ijnko nkexro ts'enka, andá ókjé nkexro tsotjá.” ³⁸Andá janhan mé ichr'an ti jahara kixin tsotjara ti nonte ókjé nkexro

k'uenkā. Ti nonte ókjé sin k'óxrjé sin, kjuích'e sin ixrā, andá jahara mé tsotjara ti nkehe tsík'óna kixin ti ixrā kjuích'e sin.

³⁹Andá itsjé ti sin samaritano kuènté ti chjasin ntiha, mé kuitekaon sin ti ch'in Jesús kixin ti nkehe chrónka ti tjan a kixin jehe ch'an chrónka ch'an kaín ti nkehe kjuích'e tjan senó.

⁴⁰Ndá ti ó kuíhin sin ti nkehe chrónka tjan, ndá ikui sin ti itjen ch'in Jesús la chrónoéhe sin ch'an kixin tsitohe ch'an ntiha.

Ndá kuitohe ch'an ntiha yaá ñao. ⁴¹Ndá itsjé ti sin a kjaxin kuitekaon sin ti jehe ch'an kixin kuíhin sin ti nkehe nixja ch'an.

⁴²Ndá ndáche sin ti tjan a:

—Ijie titekaoni, jehya kixin ti nkehe chronka ó. Náhí. Kixin kjaxini kuíhini ti nkehe chronka ch'an, la noheni kixin jehe ch'an mé chaxín ti nkexro tsaáxin chojni chjasintajni.

Kuitohe jína xjeen ijnko nkexro ch'ehe ixrā gobierno

⁴³Andá k'uatsínka yaá ñao, ndá ch'in Jesús k'uaxrjexín ch'an Samaria, ndá sákjuí ch'an Galilea. ⁴⁴*Andá jehe ch'an tsíndáchro ch'an kixin ti nkexro chronka itén Díos, la ti sin chjasén ch'an la tsochóntehya sin kjuasáya ti jehe ch'an.

⁴⁵*Kjánhó ti ó kjuíji ch'an Galilea la kjuikosáyehe sin ch'an

kixin kjaxin sin tsíkji sin ti kia Pascua k'uúxin chjasin Jerusalén, la tsík'ikon sin kaín ti kjuaxroan kjuasin ch'an.

⁴⁶*Ndá ch'in Jesús xíkjan ti chjasin Caná, nonte Galilea, ti kjuích'énaxín ch'an intā vino. Ntiha mé kjuák'e ijnko nkexro t'etōan ch'ehe ixrā gobierno mé chóna ijnko ixjan níhi itjen ti chjasin Capernaum. ⁴⁷Ndá kuíhin ti nkexro t'etōan kixin tsíkixín ch'in Jesús Judea la itjen ch'an Galilea, ndá sákjuichréhe ch'an, la chronà ch'an kixin sáchrókjuiko ch'an ndōe ch'an kixin sinchekitohe jína ti xjeen ch'an ó chjina tjet'en. ⁴⁸Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Jahara la chrókuitekákonhñara ti chrók'uíkonhñara chrókjuásian kjuaxroan.

⁴⁹Ndá chrónà ti nkexro t'etōan, ndáchro:

—¿Á jehya jína sáchrókjuini ndōna^a jaí, kixin xjana la ó tjet'en?

⁵⁰Ndá kjuátehe ch'in Jesús, ndáchro:

—Iljan ndōa kixin ti xjaan la ó jína itjen.

Ndá ti nkexro t'etōan la kuitekaon ti nkehe ichro ch'in Jesús, la sákjuí ch'an. ⁵¹Andá ti ó kjuíji ch'an chjinaxón ndōe ch'an, la ti sin ch'ehe ixrā ti jehe ch'an la kjuixin sin ntja, chrónka sin:

^a 4:49 ndōna mi casa

4:44: Mt. 13:57; Mr. 6:4; Lc. 4:24. 4:45: Jn. 2:23. 4:46: Jn. 2:1-11.

—Xjaan la ó jína itjen.

⁵²Ndá ti ó kjuanchankí ch'an kixin nkehora kuitohe xjan jína, la ndáchro sin:

—Ijna la una kójín mé kjuiin ti sóa.

⁵³Ndá kónohe ch'an kixin xikaha ti hora tsíndáchro ch'in Jesús kixin ti xjeen ch'an la ó jína itjen. Andá jehe ch'an la ko kaín ti sin tjejó ndohe ch'an la kuitekaon sin ti ch'in Jesús.

⁵⁴Tíha mé ti yaáxin kjuaxroan kjuasin ch'in Jesús ti ó kuixin ch'an Judea, ikjan ch'an Galilea.

Ti nkexro tsík'en toté itjen Betesda

5 ¹Ndá chr'éxin ti sin judío mé kjuasin sin ijnko kia, ndá ch'in Jesús xíkjan ch'an chjasin Jerusalén. ²Andá chjinaxón ti ndója it'in “Ndója t'ixenxín kolélo”, mé ntiha itjen ijnko pila tóxyoyéya inta, mé ngiva hebreo la it'in Betesda. Mé ntiha la tjejó in'ó cuarto ntsínsí. ³La ntiha tjejóchóhen itsjé ti sin níhi; ti sin t'ikonhña, ti sin tinkárenko^b la ko ti sin tsík'en toté,^c mé tjejóchóhen sin nkehora ts'inki ti inta ⁴kixin nkoyaxón t'inkajin ijnko ángel, tjiankí ti inta la ti inta la t'inki. Andá ti nkexro saoxín tsíkjiánkí ti inta mé titohe jína, kjónté nkexéhí ti ichin chóna. ⁵Ndá ntiha kjuák'e ijnko nkexro, mé ó

treinta y ocho nánó níhi. ⁶Andá ti ó k'uúkon ch'in Jesús kixin ntiha tjetsínka ti nkexro, la nohe ch'an kixin ósé xikaha itjen, la kjuanchankí ch'an:

—¿Á tjinkaoan tsitoha jína ní?

⁷Ndá ndáchro ti nkexro níhi:

—Chóntahyani ninkexró tsjinkítsa ti jeheni tsjiánkíni ti inta ti ó t'inki. Andá ti ó tjinkaoni tsjiánkíni, la ókjé nkexro titaón ntja tjiankí senó.

⁸Ndá kjuátehe ch'in Jesús, ndáchro:

—Ijie la t'ínkatjen, tjatsían ti kaníaa, la sátjia.

⁹Ndá tuénxín kuitohe jína ti nkexro a, la kjuatsen ti kaníee la kjuankíxin itji. Kjánchó tíha la kóhen ti ñao tok'éhe ti sin judío, ¹⁰*la ti sin judío la ndáche sin ti nkexro kuitohe jína:

—Ijie la ti ñao tok'éheni la kohya kjuachaxin tsamá ti kaníaa.

¹¹Andá ndáchro ti nkexro a:

—Ti nkexro kjuínchekitona jína mé k'uetōan kixin tsjatsían ti kaníana la sátsjia —ichro.

¹²Ndá kjuanchankí sin:

—¿Xá nkexro ti k'uetōan kixin tsjatsían ti kaníaa la ko sátsjia?

¹³Ndá ti nkexro tsíkitohe jína la noehña tsochronka nkexro tíha kixin ch'in Jesús la k'uaxrjekjaxín ch'an ntiha kixin síin nchónhña chojni.

¹⁴Andá chr'éxin ch'in Jesús xéta

^b5:3 tinkárenko cojos chojni níhi toté xitjahya itji ^c5:3 tsík'en toté paralítico 5:10: Neh. 13:19; Jer. 17:21.

ti nkexro a nkaxehen n̄nko, la ndáche:

—Tsjehé, ijie la ó jína itjen, í tjásinhña ijie inaá. Kixin ti naxa tsjásian ijie, la antsí taó tsohan.

¹⁵Ndá sákjuí ti nkexro a, la chenka ti sin judío kixin ch'in Jesús mé ti nkexro kjuínchekitohe jína ti jehe ch'an. ¹⁶Mé xikaha ti sin judío la kjuankíxin chréhe sin ti ch'in Jesús, tjinkaon sin chrók'óná sin ch'an kixin kjuínchekitohe ch'an chojni jína ti ñao tok'éhe sin. ¹⁷Kjánchó ch'in Jesús ndáche ti sin a:

—T'aná la xráxín tjech'e ixra, andá janhan la kjaxin tjét'a ixra.

¹⁸Mé xikaha ti sin judío la antsí tjinkaon sin chrók'óná sin ti ch'in Jesús kixin kjuínchexiteyáhya ch'an ti ley kuénté ti ñao tok'éhe sin, la ko kjaxin ndáchro ch'an kixin It'é ch'an mé Díos, la xikaha ch'éna ch'an asén ch'an Díos.

Ti kjuachaxin kuénté ti Xjeen Díos

¹⁹Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Chaxín ndáxrjan kixin ti Xjeen Díos, la xitjahya sich'e ixra ti jehó kjuachaxin kuénté ó. Jehó ti ixra t'ikon ch'an tjech'e ti It'é ch'an mé kjaxin ch'an xikaha ich'e ch'an. ²⁰Kixin T'aná mé imá tjehe ti janhan, la tjako kaín ti ixra tjech'e, la ko antsí tjeoan ti ixra naxa tsjako ch'an, la tsochrakonra ts'ikonra. ²¹Kixin éxi T'aná la nchexechón ti sin tsík'en

la ko chjéhe ch'an sin kjuachón, mé kjaxin janhan chóna kjuachaxin tsotjahá kjuachón ti nkexro tjínkaon tsotjahá.

²²T'aná la nchekitoexínhña ch'an ijie ninkexró kixin janhan, ti Xjeen Díos, mé k'uayáha ti kjuachaxin kixin sintakitoaxian ijie kaín chojni ²³ndá kaín chojni chrókjuikosáyehé sin ti janhan éxi tjikosayéxin sin T'aná xikaha. Ti sin tjikosayéhya ti janhan, la kjaxin tjikosayéhya sin T'aná, ti nkexro ichr'an ti janhan.

²⁴Chaxín ndáxrjan kixin ti nkojín nkexro tjejótihin ti nkehe tjákua la ko titekaon ti nkexro ichr'an ti janhan, mé ó chóna sin ti kjuachón nkochríxín la ko tsjasótehya sin, kixin ó kuítóhe sin ti ntja chrók'uexín sin, la ó chóna sin ti kjuachón. ²⁵Ijko nkehe tjeoan tsotjonkara kixin ó itsi ti ñao, la ti ñao a la ijie, la ti sin tsík'en tsihin sin itén ti Xjeen Díos. Andá ti sin tsitekaon la tsochóna sin kjuachón nkochríxín. ²⁶T'aná mé chóna kjuachaxin tsjajon ti kjuachón, la ko kjaxin janhan kjuajon ch'an ti kjuachaxin a, ²⁷la ko kjaxin kjuajon ch'an kjuachaxin sintakitoaxian ijie chojni chjasintajni kixin janhan mé ti Xjeen Díos k'óna chojni. ²⁸Chrakonhñara kixin tjéndáxrjan tíhi. Kixin ó itsi ti ñao kaín ti sin tsík'en mé tsihin sin tsonixja ti xjeen Díos. ²⁹*Ndá ts'axrjexín

sin ti xravá sin, la ti sin kjuích'e ixra jína mé tsoxechón sin tsochónta sin kjuachón. Andá ti sin kjuích'ehya ixra jína mé kjaxin tsoxechón sin, kixin tsjasóte sin.

**Ti kjuachaxin chón'ta
ch'in Jesús**

³⁰ Ti jehó kjuachaxin kuéntana la xitjahya sit'a ninkehó nkehe. Andá ijie ntakitoaxián ti ijie éxi k'uetóan T'aná. Andá ti nkehe ntakitoaxián la jína kixin tjínkakhonhña sit'a éxi tjínkaon. Náhí. Éxi tjínkaon T'aná, ti nkexro ichr'án ti janhan. ³¹ Méxra ti chróxrjanka kixin imá jína janhan la ninkehó sínkíhya tíha. ³² Kjánchó itjen íjnko nkexro chronka nkexrín itjén janhan, la ó nona kixin ti nkehe chronka ch'an la chaxín tíha. ³³ *Jahara tsíkétuehénra chojni tsíkjikjanchankíhi ch'in Juan, la ti nkehe tsíkjatehe ch'an la chaxín ndoá tíha. ³⁴ Kjánchó janhan la ticháxinahña kixin tsochronka íjnko chojni. Jehí ndáxrjan tíha kixin jahara jína chrókuaáxinra. ³⁵ Ti ch'in Juan kjuák'e éxi íjnko xrohi, kjuák'eche k'uinkaséñaxín, la ko jahara iso ñao ó cóxríhanra kuihínra ti nkehe chrónka ch'an. ³⁶ Kjánchó siín nkehe antsí tjetóan tjakoxin nkexrín itjén janhan, andá kanhño tjetóan ti nkehe tsíchronka ch'in Juan. Ti ixra tjet'a, mé ti ixra kjuajon T'aná sit'a, tíha mé tjakoxin kixin chaxín T'aná ichr'ána k'uinka ntihi.

³⁷*Kjaxin T'aná, ti nkexro ichr'ána, mé chrónka nkexrín itjén janhan. Andá jahara naxa kíenhnara ti nkehe nixja ch'an la ko k'uíkonhñara ch'an. ³⁸ Andá ti itén ch'an kuitóeyáhya nkaya asánra kixin jahara tjinkákonhñara tsítekáonra ti Xjeen Díos, ichr'án ch'an ikui. ³⁹ Jahara nchekuáxinra jína ti xroon tsíkjín ti sin tsíchronka itén Díos ósé, kixin tjinkáonra chrók'uitjáxinra ti kjuachón nkochríxín, kjánchó ti nkehe tsíkjín sin ósé la chrónka ti nkehe kuéntana ⁴⁰ la jahara tjinkákonhñara tsochjinara ti itjén janhan kixin chrók'uayéhéra ti kjuachón.

⁴¹ Janhan la tjéyáhya kixin ti chojni chjasintajni la tsondáchro kixin jína it'a ixra o náhi. ⁴² Janhan ó choxián ti jahara la nona kixin jahara la chaxínhña tjuéhéra Díos. ⁴³ Janhan mé k'uinkaxian ti kjuachaxin kuénté T'aná, kjánchó jahara la titekákonhñara ti janhan. Andá ti chrókui íjnko nkexro kjuachaxin kuénté ó chrókjuixín, la tíha mé chrókótjinkáonra la ko chrókuitekákohénra. ⁴⁴ ¿Nkexrín chrókuitekáonra kixin tjéyára ti chojni chjasintajni chrókjuikosáyahara, andá tjéyáhyara ti kjuachaxin chrókjuajon ti nkokoa Díos itjen nkaya nkajní? ⁴⁵ Tjénkayáxinhñara kixin janhan tsjanchahara nkayakon T'aná. Náhí. Ch'in Moisés mé tsjanchehe ijie ti jahara

kixin tsíndáchrora kixin jehe ch'an mé kuinkachónkira ch'an.

⁴⁶Kixin ti chaxín chrókuitekáonra ti nkehe tsíchronka Moisés, ndá kjaxin chrókuitekáonra ti janhan kixin ti xroon tsíkjin ch'an mé chronka kuèté ti janhan.

⁴⁷Andá ti titekáonhñara ti nkehe tsíkjin ch'an, ¿ndá nkexrín chrókuitekáonra ti nkehe ndáxrjan janhan?

Kjónie in'ó mil chojni

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44;

Lc. 9:10-17)

6 ¹Ndá chr'éxin sákjuí ch'in Jesús ti tóhe ndañao Galilea, la mé kjaxin it'in Tiberias. ²La nchónhña chojni tinkáchréhe sin kixin k'uíkon sin ti kjuaxroan ijié kjuasin ch'an kjuínchekitohe ch'an chojni jína. ³Ndá ch'in Jesús chr'in ijnko ijna, la kjuák'etjaxiko ch'an ti sin k'uájiko ch'an. ⁴Andá í séhya ts'ixin ti kia Pascua kuèté ti sin judío. ⁵Ndá ch'in Jesús k'uíkon kixin nchónhña chojni chréhe ti jehe ch'an, ndá kjuanchankíhi ch'an ti ch'in Felipe:

—¿Nketí chrók'uenani nkehe sinie kaín ti sin tjejó ntihi?

⁶Xíkaha ichro ch'an kixin tjinkaon ch'an tsonohe ch'an nkehe tsjatehe ch'in Felipe, kixin ch'in Jesús la ó nohe ch'an nkehe sich'e ch'an. ⁷Ndá kjuátehe ch'in Felipe, ndáchro:

—Kjónté yaá ciento denario chróchóntani la chrókjuachahya chrók'uíte ti niotja kixin chrókuákja sin tot'ó.

⁸Andá ndáchro ch'in Andrés, kícho ch'in Simón Pedro:

⁹—Ntihi itjen ijnko chájan chóna in'ó niotja tsík'ónaxín noa cebada la ko yaá koche, kjánchó tíhi la tsjachahya sinie kaín ti sin tjejó ntihi.

¹⁰Andá ndáchro ch'in Jesús: —Ndáche kaín sin ts'ejótjaxin sin.

Mé ntiha la nchónhña kayoa síin, la k'uejótjaxin sin, mé chjina in'ó mil chojnindoa k'uejó. ¹¹Andá ch'in Jesús kuákja ch'an ti niotja, la chjéhe ch'an Díos kjuasáya ndá k'uetóan ch'an kixin tsoxikayéhe, tsákja kaín ti sin tjejótjaxin. La xíkaha kjaxin k'óxikayéhe sin ti koche. Ndá kaín sin kjónie sin hasta kókjehe sin. ¹²Ndá ti ó kjuixin kjónie sin la k'uetuehen ch'in Jesús ti sin k'uájiko:

—Tjénájínra kaín tot'ó ti nkehe tsíxehe kixin ninkehó ts'itjáñahña.

¹³Ndá xíkaha kjuích'e sin, kjuenájín sin ti niotja k'ónaxín cebada tsíxèxín ti kjónie sin, la kaón teyóntaxra. ¹⁴Andá ti sin kjónie ti niotja la ti ó k'uíkon sin ti kjuaxroan ijié kjuasin ch'in Jesús la ndáchro sin:

—Jehe ch'an mé chaxín ti nkexro tjejóchóheni chrókui chjasintajni.

¹⁵Kjánchó ch'in Jesús la kónohe ch'an kixin tjinkaon sin sáchrókjuiko sin ch'an kixin chrók'óna ch'an rey kuèté sin ntihi chjasintajni. La sákjuí ch'an chrítaón ti ijna ínaá, la kjuák'e ch'an ntiha, jehó ch'an.

Jesús ikjuí chritaón ndañaó*(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)*

¹⁶Andá ti ó kóntó ndá ti sin k'uájiko ch'in Jesús k'uinkajin sin, sákjuí sin chrínta ndañaó ¹⁷la k'uit'ótjen sin ijnko ntabarco la k'uatsínka sin ti ndañaó, sátsji chjasin Capernaum. La ó k'uúxin tie la naxa kjanhña ch'in Jesús. ¹⁸Ndá kjuankíxin imá chjéhe xrinto, la kjuankíxin síkjaminkí ti inta. ¹⁹Andá ti ó kjuacha sin sákjuí sin in'ó o injon kilómetro, la xrinahña k'uíkon sin kixin ch'in Jesús tetji chritaón ti inta la tinkákóchjinehe ch'an ti ntabarco la jehe sin la imá chrákon sin. ²⁰Kjánchó ch'in Jesús ndáchro:

—Chrakonhñara kixin janhan ó kjuihá.

²¹Ndá imá chéhe sin kixin k'uíkon sin ch'an la kjuanchia sin kixin tsit'ótjen ch'an ti ntabarco, la tuénxín kjuíji sin ti chjasin sátsji sin.

Ti chojni xritjeyá ti ch'in Jesús

²²Andá ti ó kónaó la mé ti sin kuítóhe tóhe ndañaó mé nohe sin kixin nkoqoxón ntabarco kjuák'e ntiha, la ko nohe sin kixin ch'in Jesús la kjaxinhña sákjuí, kixin jehó ti sin k'uájiko ch'an sákjuíko ti ntabarco. ²³Ndá chr'éxin ikui iso ntabarco kuixín chjasin Tiberias, tinkákóchjinehe ti kjonixín sin ti niotja ti ó kjuixin chjéhe ch'in Jesús kjuasáya Díos. ²⁴Andá ti

ó kónohe sin kixin kohya ch'in Jesús la ko kjaxin kohya ti sin k'uájiko ch'an, ndá k'uit'ótjen sin ti ntabarco la sákjuí sin ti chjasin Capernaum, sákjuikjeyá sin ti ch'in Jesús.

Jesús mé ti niotja tjajon kjuachón

²⁵Andá ti ó kjuíji sin tóhe ndañaó ndá xéta sin ti ch'in Jesús, kjuanchankíhi sin:

—Maestro, ¿nkesá k'uinka ntihi?

²⁶Ndá ch'in Jesús ndáchro:

—Chaxín ndáxrjan kixin jahara tjéyára ti janhan kixin kjontera ti niotja la kókjahara, la jehya kixin chrókiénxinra ti kjuaxroan kjuásian. ²⁷Chrókuich'ehyara ixra kixin chrók'uite jehó ti nkehe sintera tjoka tsjeje. Náhí. Chrókuéyára ti nkehe tjejhya kixin chrók'uayèxinra ti kjuachón nkochríxín. Ti nkehe tjajon ti Xjeen Díos k'óna chojni mé chrókjontera, kixin It'é ch'an mé tjakoxin kixin ti Xjeen ch'an mé chóna kjuachaxin.

²⁸Ndá kjuanchankí sin:

—¿Nkexrín chrókjuích'eni kixin chrókjuínchexiteyáni ti nkehe tjinkaon Díos?

²⁹Ndá kjuátehe ch'in Jesús, ndáchro:

—Díos mé tjinkaon kixin chrókuitekáonra ti nkexro ichr'án ch'an.

³⁰Ndá kjuanchankí sin inaá:

—¿Nkehe chrókjuákoxian chrók'uíkonni ndá chrókuitekaoni

ti jaha? ¿Xá nkehe ti ixra ich'e jaha? ³¹*Ti sin k'uaxrjenixini k'uejó ósé mé kjónie sin ti maná k'óna ti k'uejó sin nteje, éxi ndáchro ti xroon tsíkjin sin ósé: “Kjuajon ch'an niotja kuixin nkajni kjónie sin.”

³²Andá kjuátehe ch'in Jesús, ndáchro:

—Chaxin ndáxrjan kixin jehya Moisés kjuajon ti maná k'uínkajinxin nkajni. Náhí. T'aná mé tjajon ti niotja chaxin jina tixin nkaya nkajni. ³³Kixin ti niotja tjajon Díos, mé ti nkexro k'uínkajinxin nkajni la chjéhe kjuachón nkochríxín ti chojni chjasintajni.

³⁴Ndá jehe sin kjuanchia sin:

—Nkochríxín chjehéni ti niotja a.

³⁵Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Janhan mé ti niotja tjajon kjuachón. Ti nkexro tóchjinehe ti janhan, la í ts'enhña kjinta, la ko ti nkexro tsitekaon ti janhan, la í ts'enhña inta.

³⁶Kjánchó éxi tjonkara ósé, kixin kjónté ó k'uíkonra ti janhan, la titekákonhñara.

³⁷Kaín ti sin kjuajon T'aná la tóchjinehe sin ti janhan. Andá kaín ti sin tóchjinehe ti janhan la t'etuáñhña sin kixin sátsji sin.

³⁸Janhan k'uinkaxian nkaya nkajni la jehya ti ixra tóxrina chrókjuít'a. Náhí. K'uinka kixin chrókjuít'a ti ixra tóxríhín ti nkexro ichr'án ti janhan. ³⁹Andá

ti nkexro ichr'án ti janhan mé tjinkaon kixin sintak'itjáñahña ti sin kjuajon ch'an, la tjinkaon ch'an kixin janhan sintaxechuán kaín sin ti ñao tsjixixín. ⁴⁰Mé xikaha tjinkaon ti nkexro ichr'án ti janhan kixin kaín ti sin chóxin ti janhan, ti Xjeen Díos, la ko tsitekaon sin, mé ts'áyéhe sin ti kjuachón nkochríxín. Andá janhan sintaxechuán sin ti ñao tsjixixín.

⁴¹Andá ti sin judío mé kjuankíxín kjonta sin ti ch'in Jesús kixin tsíndáchro ch'an kixin jehe ch'an mé ti niotja k'uínkajinxin nkaya nkajni. ⁴²La ndáchro sin:

—¿Á jehya tíhi ti Jesús, xjeen ch'in José ní? ¿Á jehya chóxini ti it'é la ko ti ñné ch'an ní? ¿Ndá nkekuénté ndáchro ch'an kixin nkajni k'uínkajinxin ch'an?

⁴³Ndá kjuátehe ch'in Jesús, ndáchro:

—Títohéra, tjóntahyara^d ti janhan. ⁴⁴Kohya nkexro chrókóchjina ti itjén janhan ti chrókjuinkítsahya T'aná. Andá ti sin tsochjina la mé sintaxechuán sin ti ñao tsjixixín. ⁴⁵*Éxi chronka ti xroon itén Díos tsíkjin sin ósé: “Díos mé tsjakohe kaín chojni.” Andá kaín ti chojni tsíkihin nixja T'aná la ko ti nkexro k'uitja ti nkehe kjuako ch'an mé tóchjinehe sin ti janhan.

⁴⁶*Ninkexro k'uíkonhña Díos. Jehó ti nkexro kuixin ti itjen

^d6:43 *tjóntahyara* tsonixjahyani nkehe ntoáhya ton jnko nkexro murmurar 6:31: Ex. 16:4, 15; Sal. 78:24. 6:45: Is. 54:13.

ch'an mé k'uíkon ti jehe ch'an.
⁴⁷Chaxín ti nkehe tjéxrjanka
 kixin ti nkexro tsitekaon ti
 janhan, mé tsochóna sin
 kjuachón nkochrín. ⁴⁸Janhan
 mé ti niotja tjajon kjuachón. ⁴⁹Ti
 sin k'uaxrjenínra k'uejó ósé,
 kjónie sin ti maná ti k'uejó sin
 nteje, la kjónté ik'uén sin. ⁵⁰Andá
 tíhi mé ti niotja k'uínkajinxin
 nkaya nkajní, andá ti sin sinie ti
 niotja mé ts'enhña sin. ⁵¹Janhan
 mé ti niotja tjechón k'uínkajinxin
 nkaya nkajní. Andá ti nkexro
 sinie ti niotja i, mé ts'ejóchón
 sin nkochrín. Ti niotja tsjánjua
 janhan mé ntona tíha, la tíha
 tsjánjua kixin tsochóntaxín
 kjuachón nkochrín kaín ti
 chojni síin chjasintajni.

⁵²Andá ti sin judío mé
 kjuankíxin k'uixité sin, ikjo
 kícho sin, ndáchro sin:

—¿Nkexrín chrókjuajon ch'an
 ti ntoe ch'an chrókjonieni?
 —ichro sin.

⁵³Ndá kjuátehe ch'in Jesús,
 ndáchro:

—Tsojtjonkara ijnko nkehe
 tjetoan kixin ti sintehyara ntoe
 ti Xjeen Díos k'óna chojni, la
 ko ti ts'ihyara ijnié ch'an, la
 tsochontahyara ti kjuachón. ⁵⁴Ti
 nkexro sinie ti ntona la ko its'i
 ti ijni kuéntana la tsochóna
 sin kjuachón nkochrín la ko
 janhan sintaxechuán sin ti ñao
 tsjixín. ⁵⁵Kixin ti ntona^e mé
 ti nkehe chaxín inie chojni,

la ko ti ijni kuéntana mé ti
 nkehe chaxín it'i chojni. ⁵⁶Ti
 sin inie ti ntona la ko it'i ti ijni
 kuéntana mé nkokoa tjejóko sin
 ti janhan la ko janhan tjejian
 sin. ⁵⁷T'aná, ti nkexro ichr'an ti
 janhan, mé chóna ti kjuachón,
 andá janhan mé tjechónxian ti
 jehe ch'an. Andá ti sin sinie ti
 ntona mé ts'ejóchónxin sin ti
 janhan. ⁵⁸Andá ti niotja níxja
 janhan mé ti niotja k'uínkajinxin
 nkaya nkajní, la yóehya ti maná
 kjónie ti sin tsík'axrjenínra
 ósé, kixin jehe sin, kjónté kjónie
 sin ti niotja a, la ik'uén sin.
 Andá ti nkexro sinie ti niotja
 k'uínkajinxin nkaya nkajní la
 ts'ejóchón sin nkochrín —ichro
 ch'in Jesús.

⁵⁹Kaín tíha mé kjuakohe ch'an
 ti sin tsíkonkotséxin ti nchia
 xrakuexin ti sin judío ti chjasin
 Capernaum.

Ti itan tjajon kjuachón nkochrín

⁶⁰Andá ti ó kuíhin sin ti nkehe
 kjuako ch'in Jesús, ndá itsjé
 ti sin chréhe ti jehe ch'an mé
 ndáchro sin:

—Imá ixra ti nkehe tjako
 ch'an. ¿Xá nkexro chrókuitekaon
 tíhi?

⁶¹Ndá kónohe ch'in Jesús
 kixin xikaha itjo kícho
 sin kixin tienxinhña sin ti
 nkehe tsíchronka ch'an, ndá
 kjuanchankí ch'an:

^e 6:55 ntona mi cuerpo

—¿Á kjaxinra tjinkákonhñara tsinhínra tíhi ní? ⁶² ¿Ndá nkexrín chrókóhen ti chrók'uíkonra kixin ti Xjeen Díos k'óna chojni mé sáchrókjuí inaá chrókjuák'e ti kjuák'e senó? ⁶³ Ti Nchakuén Díos mé tjajon ti kjuachón nkochrín, andá ti cuerpo la ninkehó sínkíhya. Andá ti nkehe tétjonkara mé kuénté Nchakuén Díos la tíha mé tjejóchónxin chojni. ⁶⁴ Kjánchó isora la naxa titekákonhñara.

Mé xikaha ichro ch'an kixin ndesi xránkíxixín la ó nohe ch'an nkexro ti tsitekakuenhña ti jehe ch'an la ko nkexro ti sinchekji ti jehe ch'an. ⁶⁵ Ndá ndáchro ch'an:

—Méxra xikaha k'uétjonkara kixin ninkexró xitjahya tsochjina ti itjén janhan ti jehya T'aná tsjajon kjuachaxin.

⁶⁶ Ndá ti ó kuíhin sin xikaha, la itsjé ti sin k'uéchréhe ti ch'in Jesús la kuítóhe sin, í chrèhya sin ch'an. ⁶⁷ Ndá kjuanchankíhi ch'an ti teyó ti sin k'uájiko ch'an, ndáchro ch'an:

—¿Á kjaxinra tjinkáonra sáchrókjuira ní?

⁶⁸ *Ndá kjuátehe ch'in Simón Pedro, ndáchro:

—Inchéni, ¿xá nkexro íjnko sáchrókjuichréheni?, kixin ti itan chronka mé tsochóntaxíni ti kjuachón nkochrín. ⁶⁹ Méxra kuitekaoni la ko ó noheni kixin jaha mé ti Cristo, ti Xjeen Díos tjechón.

⁷⁰ Ndá kjuátehe ch'in Jesús, ndáchro:

—Janhan kjuéyá ti jahara teyóra tjejora ntihi, kjánchó íjnko ti jahara mé nchexiteyéhéra ti jínahña.

⁷¹ Tíhi ndáchroxín ch'an kixin ch'in Judas Iscariote, xjeen ch'in Simón, mé íjnko ti teyóxin sin tsík'eyéhe ch'an, mé sinchekji ch'an ti ch'in Jesús.

Ti sin kicho ch'in Jesús kuitekakuenhña sin ch'an

7 ¹ Ndá iso ñao chr'éxín, ndá k'uáji ch'in Jesús iso ti chjasin síin Galilea kixin chrókjuihya ch'an Judea kixin ti sin judío la tjinkaon sin chrók'óná sin ch'an. ² *Kjánchó ó kuichjina ti ñao kia, ndá ti sin judío mé ch'éna sin its'uan ch'énoxín sin chaon nta kixin tsjasixín sin kia, ³ andá ti sin kicho ch'in Jesús mé ndáche sin ch'an:

—Chrokuitoahya ntihi. Sátjia Judea kixin kjaxin ti sin chréhe ti jaha la chrók'uikon sin ti kjuaxroan tjásian. ⁴ Kixin ti íjnko nkexro tjinkaon kixin tsochóxin chojni, la jehya imó chrókjuích'e ixra. Andá ti chaxín tjetjásian kjuaxroan, la jehya imó chrókjuásian. Náhí. Chrokuijóhé chrók'uikon kaín chojni.

⁵ Mé xikaha ndáchro ti sin kicho ch'an kixin kjaxin sin titekakuenhña sin ti jehe ch'an.

⁶Andá kjuátehe ch'in Jesús, ndáchro:

—Naxa tihya ti hora tsonohe chojni nkexro ti janhan.

Ndá jahara la kjónté jehya ti hora, la jína sáchrókjuira. ⁷Ti chojni chjasintajni la xitjahya tsonínkakohanra. Andá janhan la imá nínkakona sin kixin ndátjan sin kixin jehya jína ti nkehe tjejóch'e sin. ⁸Jahara la sátjira ti kia a. Andá janhan la tsjíhya kixin naxa kjuixrakájña ti hora tsonohe sin nkexro ti janhan —ichro ch'an.

⁹Mé xíkaha ichro ch'an, ndá kuítóhe ch'an Galilea.

Itjen ch'in Jesús ti kia

¹⁰Ndá ti ó kjuixin sákjuí ti kícho ch'an, ndá jehe ch'an la kjaxin sákjuí ch'an ti kia a, kjánchó noxínhña kjuák'e ch'an.

¹¹Ndá ti sin judío mé xritjeyá sin ch'an ti kia a, la ndáchro sin:

—¿Xá nketí chrókjuák'e ti nkexro a?

¹²Ndá itsjé ti sin tjejó ntiha mé ikjo kícho sin kuènté ch'in Jesús. Mé iso sin la ndáchro: “Jehe ch'an mé ijnko chojni jína”; andá iso sin la ndáchro: “Jehya chojni jína ti jehe ch'an kixin imá ch'iyehé ch'an chojni.”

¹³Kjánchó noxínhña ikjo sin xíkaha kixin chrákonhen sin ti sin t'etoan kuènté ti sin judío.

¹⁴Andá ó nkosiñe ti kia, ndá k'uixehen ch'in Jesús ti ninjo,

ndá kjuankíxin kjuako ch'an.

¹⁵Andá ti sin judío la chrákon sin, komá sin ti jehe ch'an, ndáchro sin:

—¿Xá nkexrín kixin imá nohe ti nkexro i kixin tsíxrakoehya ch'an?

¹⁶Ndá kjuátehe ch'in Jesús, ndáchro:

—Ti nkehe tjákua la jehya kuéntana, tíha la kuènté ti nkexro ichr'án ti janhan. ¹⁷Ti nkojinra tjinkáonra chrókjuinchexiteyára éxi tóxríhin Díos, la tsonohara á chaxín kuènté Díos ti nkehe tjákua, o á jehó kuéntana. ¹⁸Ti nkexro tjako ti nkehe t'axrjeníxin asén ó, mé xíkaha tjáqoxin kixin tjinkaon chrókjuikosáyehe chojni. Kjánchó janhan tjínkaon kixin ti nkexro ichr'ána k'uinka la ts'áyéhe kaín ti kjuasàya, méxra chaxín ndoá ndáxrjan kaín nkehe la t'ayahya ninkehó.

¹⁹¿Á jehya Moisés tjáhara ti ley ní? Kjánchó nijnkora nchexiteyéhyara. ¿Nkekuènté tjinkáonra chrók'oñára ti janhan?

²⁰Ndá kjuátehe sin, ndáchro sin:

—Jaha la chonta nchakuén jínahña. ¿Xá nkexro tjinkaon chrók'oñá ti jaha?

²¹Ndá kjuátehe ch'in Jesús, ndáchro:

—Nkokqa kjuaxroan kjuásian ndá chrákonra. ²²*Andá Moisés tsík'etoan kixin xjaanra ndoa itsa xroye (kjónté jehya Moisés

kjuankíxixín kjuako tíha; tíha la kjuako ti sin tsík'axrjeníxinra ósé). Ndá xíkaha jahara la nchekara xjan xroye, kjónté ti ñao tok'éheni. ²³ *Andá ti xíkaha nchekara xjan xroye, kjónté ti ñao tok'éheni, kixin tjínkákonhñara sìnchek'itjáñankíra ti nkehe k'uetōan Moisés, ¿ndá nkekuènté ninkáonra kixin kjuíntakitōha jína ijnko chojni ti ñao tok'éheni? ²⁴ Chrókjuanchahyara ijie kixin ti nkehe t'ikonra nduáhya ó. Náhí. Chrókjuénkayáxinra ijnko nkehe chaxín ndoá kixin jína chrókuítóexín —ichro ch'in Jesús.

¿Á tíhi ti Cristo ní?

²⁵ Andá iso sin ti chjasin Jerusalén kjuanchankíhi kícho sin, ndáchro sin:

—¿Xá jehya ti nkexro i ti xritjeyá sin chrók'óná sin ní?

²⁶ Andá ijie ti síin nchónhña chojni la tjenixja ch'an la ninkexró ndáchrohya ninkehó. ¿Á titekaon ti sin t'etōan kixin ti nkexro a mé chaxín ti Cristo ní? ²⁷ Kjánchó ó noheni nketí tsíkijixín ti nkexro i. Andá ti ó itsi ti Cristo la ninkexró tsonohñā nketí tsixín ch'an.

²⁸ Andá ch'in Jesús kjuák'e ch'an kjuako ch'an ti nínko, ndá kuíhin ch'an kixin xíkaha ikjo kícho sin, ndá itsen nixja ch'an, ndáchro ch'an:

—Chaxín choxínra ti janhan la ko nohara nketí kjuixian.

Kjánchó jehya kixin k'uinka sntaxiteyá ti nkehe ndáchro asená ó. K'uinka kixin ti nkexro chaxín ndoá itjen la ichr'án ti janhan, andá jahara la ñaxa chonhñara ti nkexro a. ²⁹ Janhan la choxián ch'an kixin k'uinkaxian ti itjen ch'an, la jehé ch'an ichr'ána k'uinka.

³⁰ Ndá tjinkaon sin chrótsé sin ch'in Jesús chrókjuak'echjina ch'an, kjánchó ninkexró tséhya ti jehé ch'an, kixin ñaxa kjuixrakájña ti hora tsotsé sin ch'an. ³¹ Andá itsjé chojni kuitekaon sin ti jehé ch'an la ndáchro sin:

—¿Á ti ó itsi ti Cristo la antsí itsjé kjuaxroan tsjakoxín ch'an ke ti nkexro i ní?

Ti sin fariseo tjinkaon tsotsé sin ti ch'in Jesús

³² Andá ti sin fariseo kufhin nkehe ichro chojni kuènté ch'in Jesús, ndá jehé sin la ko ti sin nchat'á k'uetuehen sin iso policía kuènté ti nínko kixin tsotsé sin ch'in Jesús tsjak'echjina. ³³ Ndá ch'in Jesús ndáchro:

—Í séhya tsjak'é ntihi ts'ejóni, ndá sáxikjiá ti itjen ti nkexro ichr'ána. ³⁴ Andá jahara tsjéyara ti janhan la í ts'itjáhyarani kixin xitjahya tsjasánra ti tsjak'é janhan.

³⁵ Andá ti sin judío kjuanchankíhi kícho sin:

—¿Xá nketí sátsjji ti nkexro i kixin tsjachahyani ts'itjani? ¿Xá

sátsjichréhe ch'an ti sin judío tjejóyákjan ti sin griego, kixin tsjakohé ch'an sin ní? ³⁶ ¿Xá nkehe t'axrjexín ti nkehe ndáchro ch'an kixin tsjeyáni ch'an la í ts'itjahyani, la tsjachahyani tsjichréheni ch'an ti tsjak'e ch'an?

Ti ndarío tjechón

³⁷*Andá ti ñao tsjixixín ti kia a, mé ti ñao ijié, mé k'uínkatjen ch'in Jesús, ndá itsen nixja ch'an ndáchro ch'an:

—Ti nkojinra ik'uénra ìnta la xrákira ti itjén janhan, la it'ira.

³⁸*Éxi ndáchro xroon Itén Díos, ti nkexro titekaon ti janhan, la nkaya asén sin ts'óna ijnko ndarío ts'axrje ìnta tjechón.

³⁹Mé xikaha chrónkaxín ch'in Jesús kixin ti sin tsitekaon ti jehe ch'an la ts'áyéhe sin ti Nchakuén Díos, kjánchó naxa tihya ti Nchakuén Díos kixin ch'in Jesús la naxa sáttjilhya ch'an nkajní.

Nkokoahya kjuénkayáxin ti chojni

⁴⁰Andá iso sin, ti ó kuíhin sin ti nkehe ndáchro ch'in Jesús, la ndáchro sin:

—Kjá chaxín ti nkexro i mé ti profeta chrókui.

⁴¹La iso sin ndáchro:

—Jehe ch'an mé ti Cristo.

Andá iso sin ndáchro:

—¿Xá nkekuènté chrókjuixín Galilea ti Cristo? ⁴²*Ti xroon

tsíkjin sin ósé mé chrónka kixin ti Cristo mé ts'axrjeníxin ti sin k'uaxrjeníxin ti Rey David la ko tsjixín ti chjasin Belén, mé ti chjasin k'uékjak'e Rey David —ichro sin.

⁴³Mé xikaha nkokoahya kjuénkayáxin sin kaín sin, kixin nkexro ti ch'in Jesús. ⁴⁴Iso sin tjinkaon sin tsotsé sin ti jehe ch'an kixin tsjak'echjina ch'an, kjánchó ninkexró xikahña kjuíuch'e.

Kohya ninkexró nixja éxi nixja ti nkexro

⁴⁵Andá ti sin policia kuènté nínko mé ikjan sin ti tjejó ti sin fariseo la ko ti sin nchat'á t'etoan. Ndá ti sin a mé kjuanchankíhi sin ti sin policia: —¿Nkekuènté kjuíkoáhyara ti nkexro a?

⁴⁶Ndá kjuátehe ti sin policia ndáchro:

—Kohya ninkexró nixja éxi nixja ti nkexro a.

⁴⁷Ndá ti sin fariseo ndáche ti sin policia:

—¿Á kjaxinra kuítóhéra kjuít'ayahara ch'an ní? ⁴⁸ ¿Á nkojín ti sin t'etoan kuènténi la ko ti sin fariseo kuitekaon ti jehe ch'an ní? ⁴⁹Ti chojni kuitekaon tíha la mé ti chojni chónhña ti ley, la jehe sin la tsjasóte sin —ichro ti sin t'etoan.

⁵⁰*Andá ch'in Nicodemo, ti nkexro kjuitsjehe ti ch'in Jesús

ijnko tie, la jehe ch'an ijnko chojni fariseo, la ndáche ch'an sin:

⁵¹—Ti ley kuènténi la t'jajonhña kjuachaxin sinchekjásóteni ijnko chojni ti naxá kienhñani nkehe nixja ch'an, la ko ti ijie kjuasin ch'an.

⁵²Ndá kjuátehe sin, ndáchro sin:

—¿Á kjaxinhña kjuixian Galilea ní? Nchekuáxian ti xroon itén Díos ndá tsonoha kixin nijnko ti sin k'uéchronka itén Díos la tsíkijixin sin Galilea. ⁵³Ndá kaín sin sákjuí sin ndøe sin.

Ijnko chojnichjin kónoxíxin kjuasin ijie

8 ¹Andá ch'in Jesús mé sákjuí ti ijna Olivo. ²Ndá ti ó kónño mé ikjan ch'an ti nínko, ndá kaín chojni kóchjinehe sin ti jehe ch'an. Ndá kjuák'etjaxin ch'an, la kjuankíxin kjuako ch'an. ³Ndá ti sin tjako ley la ko ti sin fariseo mé kjuikqao sin ijnko chojnichjin tsíkónoxíxin chóna ókjé chojnindoa. Ndá kjuak'e sin tjan nkosiñe ⁴la ndáche sin ti ch'in Jesús:

—Maestro, ti tjan i mé kónoxíxin tjan kixin kjuasin tjan ijie, kixin chóna tjan ókjé chojnindoa. ⁵*Andá ti ley kjuajon Moisés mé t'etqan kixin ixro ts'ónáxini ti chojnichjin xikaha tjasin ijie. ¿Andá jaha, nkechrua?

⁶Mé xikaha ichro sin kixin tjinkaon sin kixin ách'e nduáhya

chrókjuatehe ch'in Jesús, ndá chrókjuanchia sin ijie. Ndá ch'in Jesús k'uisén ch'an la kjinxin ch'an ndedo itja ch'an ti nonte. ⁷Ndá naxá tjanchankí sin, ndá ch'in Jesús xrendoa ch'an la ndáchro ch'an:

—Ti nkojínra tjejora ntihi chontahyara ninkehó ijie, la saø itera ti ixro.

⁸Ndá xík'isén ch'an la ikjin ch'an ti nonte. ⁹Ndá ti ó kuíhin sin ti nkehe ndáchro ch'in Jesús, ndá kósuehe sin la nkojnko sin sákjuí sin, xránkíxixín ti sin antsí táda la hasta ti sin antsí ndasoá sákjuí.

Ndá jehó ch'in Jesús la ko ti tjan a kuítøhe. ¹⁰Ndá k'uínkatjen ch'an la tsjehe ch'an la i ninkexró kohya, ndá kjuanchankíhi ch'an ti tjan a:

—¿Nkekjá ti sin kjuanchia ijie? ¿Á ninkexró kjuíntakjasótiahya ní?

¹¹Ndá jehe tjan ndáchro tjan:

—Náhí, ninkexró.

Ndá ch'in Jesús ndáchro:

—Kjaxin janhan

síntakjasótiahya. Sátjia la í tjásinhña ijie.

Ch'in Jesús mé ti xrohi t'inkaséñaxín chjasintajni

¹²*Ndá ch'in Jesús xínixjehe ti sin tsíkóchjina, ndáchro:

—Janhan mé ti xrohi

t'inkaséñaxín chjasintajni. Ti tsochrehéra ti janhan la ts'ájira

ti t'inkaséña la tsochontara ti kjuachón, la í ts'ájiyhara ti sítie.

¹³*Ndá ti sin fariseo ndáchro:

—Jahuá tjechronka nkexrín itjén, méxra kaín ti nkehe chronka la sínkíhya.

¹⁴Ndá kjuátehe ch'in Jesús, ndáchro:

—Janhuán tjétjonkara nkexrín itjén, la kjónté ijnko nkehe chaxín xrjanká kixin nona nketí k'uinkaxian la ko nona nketí sátsjia. Andá jahara noahñara nketí k'uinkaxian la ko noahñara nketí sátsjia. ¹⁵Jahara la éxi chojni chjasintajni ó tjánchíára ijie. Andá janhan la tekahya ijie ninkexró. ¹⁶Kjánchó ti chrókujintakitoáxián ijie chojni la ndoá chrókujít'a kixin jehya janhuán sít'a tíha. T'aná, ti nkexro ichr'án ti janhan k'uinka, mé tjékian ch'an, la tjinkítsa ch'an ntakitoaxián ijie chojni.

¹⁷*Andá ti ley kuéntára mé ndáchro kixin ti tsonoxín yaá sin tsochronka á chaxín xíkaha tsíkóhen, ndá chrókuitekaon chojni. ¹⁸Ndá janhan mé tjéxrjanka nkexrín itjén janhan la ko kjaxin T'aná, ti nkexro ichr'án ti janhan k'uinka, mé jehe ch'an kjaxin ch'an chronka ch'an nkexrín itjén janhan —ichro ch'in Jesús.

¹⁹Ndá kjuanchankíhi sin ch'an:

—¿Xá nketí itjen ti It'á?

Ndá kjuátehe ch'in Jesús, ndáchro:

—Jahara la chonhñara ti janhan la ko kjaxin chonhñara ti T'aná. Ti chrókochoxínra ti janhan la kjaxin chrókochoxínra ti T'aná.

²⁰Mé xíkaha ichro ch'in Jesús ti kjuako ch'an ti nínko chjina ti itjen ti nkehe xrejóya ti chichaon tjajon sin. Kjánchó ninkexró tséhya sin ti jehe ch'an kixin naxa kjuixrakájña ti hora tsotsé sin ch'an.

“Xitjahya tsjasánra ti sátsjia janhan”

²¹Ndá inaá ndáchro ch'in Jesús:

—Ó sátsjia janhan la jahara tsjéyára ti janhan, kjánchó ti ó its'enra ndá naxa tsochontara ijie la xitjahya tsjasánra ti sátsjia janhan.

²²Ndá ti sin judío mé ikjo kícho sin, ndáchro sin:

—¿Á ts'óná ch'an asén ch'an kixin xíkaha ndáchro ch'an kixin xrokjuahya sátsjini ti tsjak'e ch'an ní?

²³Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Jahara la nonte ntihi k'uaxrjeníxinra. Andá janhan la nkajni k'uaxrjeníxian. Jahara la kuénté chjasintajni. Andá janhan la jehya kuénté chjasintajni.

²⁴Mé xíkaha tjonkara kixin ti ó its'enra la naxa tsochontara ijie kixin ti tsitekákonhñara ti janhan, ti nkexro xráxin itjen, ndá ti ijie chontara ts'énxinra.

²⁵Ndá kjuanchankí sin ndáchro sin:

—¿Xá nkexro ti jaha?

Ndá kjuátehe ch'in Jesús, ndáchro:

—Ti xránkíxixín la ó tjonkara nkexro ti janhan. ²⁶Itsjé nkehe chróndáxrjan la chrókjuíntakitoáxián ti ijie chontara. Kjánchó ti nkexro ichr'án ti janhan k'uinka la kaín ti nkehe chronka ch'an la chaxín ndoá. Andá jehó ti nkehe kuihan chrónka ch'an mé ti nkehe ndátjan ti sin chjasintajni.

²⁷Kjánchó jehe sin mé kienxínhña sin kixin nixja ch'an kuènté ti It'é ch'an itjen nkaya nkajní. ²⁸Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Ti ó tsjaya sin ti Xjeen Díos k'óna chojni, ndá tsonohara kixin janhan mé ti nkexro xráxín itjen. La tsonohara kixin ti ixra jtét'a la jehya ixra kuéntana. Jehó ti nkehe kjuako T'aná mé jtétjækua janhan. ²⁹Ti nkexro ichr'án ti janhan k'uinka mé tjékian. T'aná la titoéhya ti janhan kixin nkochrín ntaxiteyá ti nkehe tóxrín ch'an.

³⁰Mé xíkaha ndáchro ch'an ndá nchónhña chojni kuitekaon ti jehe ch'an.

**Ti sin xjeen Díos la ko
ti sin tjasin ijie**

³¹Ndá nixjehe ch'in Jesús ti sin judío kuitekaon ti jehe ch'an, ndáchro ch'an:

—Ti tsitoéhyara ti nkehe kjuákohára ndá chaxín

ts'ónara chojni kuéntana ³²la ko tsjatsoanra ti nkehe chaxín ndoá, la ti nkehe chaxín ndoá mé tsjinkítsa kixin ti Jínahña la í ts'etuehña ti jahara.

³³*Ndá kjuátehe ti sin judío, ndáchro:

—Jeheni mé k'uaxrjeníxini Abraham, la kohya nkexro k'uetuehen ti jeheni. ¿Nkekuènté ndáchrua kixin tsokohya nkexro ts'etuehen ti jeheni?

³⁴Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Ijnko nkehe chaxín tsotjonkara kixin ti nkexro tjasin ijie mé xrokjuahya tsítóhe sin ijie sin kixin ti ijie mé t'etuehen ti jehe sin. ³⁵Ijnko chojni k'uíná sich'exín ixra, la nkochrínhña tsjak'e ti ndoe ti nkexro k'uèna. Andá ti xjeen ti nkexro la mé nkochrín tsítóhe ntiha. ³⁶La ti Xjeen Díos tsotjáhara kjuachaxin ndá chaxín tsochontara ti kjuachaxin, la í tsochontahyara ijie. ³⁷Ó nona kixin jahara tsík'axrjeníxinra Abraham, kjánchó tjinkáonra chrók'oñára ti janhan kixin titekákonhñara ti nkehe tjéxrjanka. ³⁸Janhan xrjanká ti nkehe kjuako T'aná. Andá jahara tjejonchexiteyára ti nkehe kuihínra chrónka it'ára.

³⁹Andá jehe sin kjuátehe sin ndáchro sin:

—It'èni mé Abraham.

Andá ndáchro ch'in Jesús:

—Ti jahara chrókóchaxín xjeen Abraham, la chrókjuákoxinra éxi kjuákoxin ch'an. ⁴⁰Janhan

tjéxrjanka ti itan chaxín kuihan chrónka Díos, la kjónté tjinkáonra chrók'oñára ti janhan. Andá Abraham la xikahña kjuich'e.

⁴¹ Andá jahara la tjinkáonra sich'era éxi kjuich'e ti it'ára.

Ndá kjuátehe sin ndáchro sin:

—Jeheni la jehya k'ónamáni.

Náhí. Chóntani nkokqa It'éni, mé Díos tíha.

⁴² Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Ti chrókóchaxín Díos It'ára la chrótjuéhéra ti janhan, kixin janhan kjaxin k'uaxrjeníxian Díos la k'uinkaxian ti itjen ch'an. Jehya jehí k'uinka.

Náhí. Díos mé ichr'ána k'uinka.

⁴³ ¿Nkekuénté kixin tiénxinhñara ti nkehe tjonkara? ¿Nkekuénté tjinkákonhñara chrókuihínra ti nkehe xrjanká? ⁴⁴ Jahara mé xjeen ti Jínahña, la tjinkáonra sinchexiteyára ti nkehe tjinkaon.

Ti Jínahña mé ndesi xránkíxixín la kjuaya la k'uénixjahya nkehe jína la ko xráxín ch'ia kixin xikaha tjakoxin nkexrin tjenkayáxin. Ti Jínahña mé ijnko nkexro imá ch'ia la ko it'é kaín ti kjuach'ia. ⁴⁵ Andá janhan tjétjonkara nkehe chaxín ndoá, ndá titekákonhñara. ⁴⁶ ¿Á nkojinra nohara nke ije kjuásian janhan ní? Kixin janhan la jehó nkehe chaxín ndoá ndáxrjan, ¿ndá nkekuénté titekákonhñara? ⁴⁷ Ti sin tinkáchónki Díos mé tjinkaon sin chrókuihin sin itén Díos.

Andá jahara la titekákonhñara Díos, méxra tjinkákonhñara chrókuihínra itén ch'an —ichro ch'in Jesús.

Cristo la xráxín itjen

⁴⁸ Andá ti sin judío ndáche sin ti ch'in Jesús:

—Chaxín ndoá ndáchroni kixin jaha mé ijnko chojni samaritano la ko chonta ijnko nchakuén jínahña.

⁴⁹ Ndá kjuátehe ch'in Jesús, ndáchro:

—Janhan la chontahya ninkehó nchakuén jínahña. Ti ixra it'a la tjikosayáxian T'aná. Andá jahara mé chontehyara kjuasàya ti janhan. ⁵⁰ Janhan la tjéyáhya kjuasàya kuéntana ó, kjánchó itjen ijnko nkexro tjinkaon chrókjuikosáyehé chojni ti janhan, andá ti nkexro a mé tsjanchia ije. ⁵¹ Ijnko nkehe chaxín tjétjonkara kixin ti nkojin nkexro tsitekaon ti nkehe tjákua la ts'enhña sin.

⁵² Ndá kjuátehe ti sin judío ndáchro:

—Ije ó noheni kixin chaxín chonta ijnko nchakuén jínahña kixin Abraham la ko kaín ti sin k'uéchronka itén Díos ósé la ik'uén sin. Andá jaha ndáchrúa kixin ti tsitekaoni ti nkehe tjákua, la í ts'enhñani. ⁵³ ¿Xá imá tjeotan jaha ke ti it'éni Abraham ní? Jehé ch'an la ik'uén ch'an la ko kjaxin ik'uén kaín ti sin k'uéchronka itén Díos ósé. ¿Xá nkexro ti jaha kixin xikaha ichrúa? —ichro ti sin judío.

⁵⁴ Ndá kjuátehe ch'in Jesús, ndáchro:

—Ti chrókjuikosáyaha asená ó la mé ninkehó sínkíhya tíha.

Andá T'aná mé tjikosayéhe ch'an ti janhan, la jahara ndáchroa kixin jehe ch'an mé Díos kuéntára, ⁵⁵ kjánchó jahara chonhñara ch'an. Andá janhan la choxián ch'an. Ti chróndáxrjan kixin chónhña ch'an ndá chrókóyòna éxi jahara, chrókuich'ia. Kjánchó janhan la choxián T'aná la ko ntaxiteyá ti nkehe t'etoan ch'an. ⁵⁶ Abraham, ti nkexro tsík'axrjeníxinra, la imá chrókóchéhe ch'an kixin chrók'uikon ch'an ti ñao chrók'uinka janhan. Ndá ti ó k'uíkon ch'an la imá kóchéhe ch'an.

⁵⁷ Andá ti sin judío ndáche sin ti ch'in Jesús:

—Jaha la naxa chontahya cincuenta nánó, ¿ndá nkekuénté ndáchrua kixin ó k'uikuan ti ch'in Abraham?

⁵⁸ Ndá kjuátehe ch'in Jesús, ndáchro:

—Ijngo nkehe chaxín tsotjonkara kixin ti naxa kohya ch'in Abraham mé xraxín itjén janhan.

⁵⁹ Ndá kónínkaon sin la kuákja sin ixro chróchjéhe sin ti ch'in Jesús, kjánchó kjuák'emá ch'an la k'uaxrjexín ch'an ti nínko ntiha, la k'uatsínka ch'an nkosiñe ti tjejó sin la sákjuí ch'an.

**Jnko nkexro tsíkokjéxién
t'ikohñña kuitøhe jína**

9 ¹ Andá ti ó kjují sin ntja la ch'in Jesús k'uíkon ijnko nkexro tsíkokjéxién t'ikohñña.

² Ndá ti sin k'uájiko ch'an la kjuanchankí sin ndáchro sin:

—Maestro, ¿nkekuénté tsíkokjéxién ti nkexro i t'ikohñña? ¿Á ijje ti it'é ch'an o ti iñé ch'an o á ijje ch'an?

³ Ndá kjuátehe ch'in Jesús, ndáchro:

—Jehya ijje ti nkexro i la ko jehya ijje ti it'é ch'an la o ti iñé ch'an. Náhí. Xikaha tsíkoheh kixin Díos mé tsjakoxin ti kjuachaxin kuénté tsitoexín jína ti nkexro t'ikohñña i. ⁴ Ijje ti naxa nchakotjin la ticháxin sit'a ti ixra tjinkaon ti nkexro ichr'ána k'uinka kixin ti ó ts'ixin tie la ninkexró xrokjuahya ich'e ixra. ⁵ *Ti naxa itjén ntihi chjasintajni mé janhan ti xrohi t'inkaséñaxín ti chjasintajni.

⁶ Ndá ti ó kjuixin ndáchro ch'an tíha, ndá kuíkite ch'an ntaté ch'an intsí inche la kjuich'éna ch'an nchet'ø, ndá kotèya ch'an

© 1996 David C. Cook

*Kuitøhe jína ti nkexro t'ikohñña
(Jn. 9:6)*

ikon ti nkexro t'ikonhña, ⁷la k'uętoan ch'an ndáchro ch'an:

—Sátjia ti pila tjiá inta it'in Siloé la t'ontia ti ikuan. (Siloé mé ngivee sin la t'axrjexín k'uítuehen.)

Ndá sákjuí ti nkexro t'ikonhña, la k'ónti ti ikon, ndá ti ó ikjan la ó jína t'ikon. ⁸Ndá ti sin tjejó chjinaxón ti ndoe ch'an la ko ti sin kuék'ikon kixin t'ikonhña ch'an mé ndáchro sin:

—¿Á jehya ti nkexro i, ti nkexro kuék'ikonhña k'uékjanchak'á ní?

⁹Ndá iso sin ndáchro:

—Kjá jehe ch'an.

La iso sin ndáchro:

—Náhí, jehya ch'an. Ó tóyóhó ti nkexro a.

Kjánchó jehe ch'an ndáchro ch'an:

—Chaxín janhan.

¹⁰Ndá kjuanchankíhi sin ch'an:

—¿Nkexrín kixin ijie la ó t'íkuan?

¹¹Ndá kjuátehe ch'an ndáchro ch'an:

—Ijnko nkexro it'in Jesús mé kjuích'éna nchet'o kjuatematóxin ti ikuan la k'uętoan kixin sátsjia ti pila tjiá inta nchek'in sin Siloé la ts'ontia ti ikuan, ichro ch'an. Ndá sákjuia ntiha la k'ontia, ndá xrínahña ó k'uíkuan jína.

¹²Ndá kjuanchankíhi sin ch'an:

—¿Nketí itjen ti nkexro a?

Ndá ndáchro ch'an:

—Nónahña.

Ti sin fariseo la ko ti nkexro kuék'ikonhña

¹³Ndá ti sin ikjo ch'an senó la sákjuíko sin ti jehe ch'an,

sákjuichréhe sin ti sin fariseo.

¹⁴Mé ti ñao a, la ti ñao tok'éhe sin mé tsíkjich'éna ch'in Jesús ti nchet'o la tsíkjinchekitoexín jína ti nkexro kuék'ikonhña. ¹⁵Ndá ti sin fariseo kjuanchankíhi sin ti nkexro a nkexrín kuitohe jína. Ndá kjuátehe ch'an, ndáchro ch'an:

—Ti nkexro a la kjuatematóxin nchet'o ti ikuan, ndá k'ontia la ijie la ó t'íkuan jína —ichro ch'an.

¹⁶Ndá iso ti sin fariseo ndáchro:

—Ti ch'in kjuích'e tíha la jehya kuénté Díos kixin chóntahya kjuasàya ti ñao tok'éheni.

Kjánchó iso sin ndáchro:

—¿Xá nkexrín kixin ijnko nkexro chóna ijie chrókjuasin ijnko kjuaxroan ijie xikaha?

Mé xikaha nkokónhña kjuénkayáxin sin. ¹⁷Ndá xíkjančankíhi sin ti ch'in kuék'ikonhña inaá:

—¿Ndá jaha nkechrua, nkexro ti ch'in kjuínchekitohe jína ti ikuan?

Ndá kjuátehe ch'an, ndáchro ch'an:

—Janhan ndáxrjan kixin jehe ch'an mé ijnko nkexro chronka itén Díos.

¹⁸Kjánchó ti sin judío la kuítেকakónhña sin kixin chaxín kuék'ikonhña ti nkexro a. Ndá k'uéyehe sin ti it'é la ko ti iñé ch'an kixin tsochronka sin ¹⁹la kjuanchankí sin, ndáchro sin:

—¿Á tíhi ti xjaanra ndáchrora kixin tsíkokjéxín t'ikonhña ní?

¿Ndá nkexrín kixin ijie la ó t'ikon ch'an?

²⁰Ndá kjuátehe ti it'é la ko ti ñé ch'an, ndáchro:

—Chaxín tíhi mé ti xjeeni la ko chaxín noheni kixin ti kokjéxin ch'an la t'ikonhña ch'an,

²¹kjánchó noehñani nkexrín kixin ó t'ikon ch'an ijie la ko noehñani nkexro kjuínchekitohe jína ti jehe ch'an. Tjánchánkíhíra ch'an, ó ijíé ch'an, ndá jehe ch'an tsochronka ch'an nkexrín kuítóhe ch'an jína.

²²Mé xíkaha kjuátehe sin kixin chrákonhen sin ti sin judío kixin ó kuíhin sin kixin ti nkexro tsitekaon ti ch'in Jesús, ti Cristo, mé tsakítsjexín sin ti nínkué sin.

²³Méxra ndáchro ti it'é la ko ti ñé ti nkexro kuék'ikonhña kixin jehe sin chrókjuanchankíhi sin ti nkexro kuitohe jína kixin ó ijíé ch'an la ó nohe ch'an tsochronka ch'an.

²⁴Ndá ó yaáxin k'uéyehé ti sin judío ti nkexro kuék'ikonhña, la kjuanchankíhi sin:

—Chronka ndoá kixin Díos tjetsjehe kixin ó noheni kixin ti ch'in a la chóna ijie —ichro sin.

²⁵Ndá ti nkexro kuék'ikonhña la kjuátehe ndáchro:

—Nónahña á chóna ch'an ijie o náhi. Jehó nona kixin senó la kuék'ikonhña, andá ijie la ó t'íkuan.

²⁶Ndá xíkjanckí sin ínaá:

—¿Nkexrín kjuích'e ti nkexro a kixin ó jína t'íkuan?

²⁷Ndá ndáchro ch'an:

—Ó kjuixin tjonkara, kjánchó titekákonhñara. ¿Ndá nkekuénté tjinkáonra tsoxrjanka ínaá? ¿Á kjaxinra tjinkáonra tsochrehéa ch'an ní?

²⁸Ndá kónínkaon sin la k'uándaxihín sin ch'an la ndáchro sin:

—Jaha la chréhe ti nkexro a. Andá jeheni la jehó chréheni ti nkehe k'uetōan Moisés. ²⁹Ó noheni kixin Díos k'uénixjehe Moisés. Andá ti nkexro a la noehñani nketí tsíkjixín ch'an.

³⁰Ndá kjuátehe ti nkexro kuék'ikonhña la ndáchro:

—Chaxín ijnko kjuaxikaon tíha. Ti nkexro a mé kjuínchekitohe jína ti jeheni, andá jahara ndáchrora kixin noahñara nketí tsíkjixín ch'an.

³¹Ó noheni kixin Díos la tienhña ch'an ti nkehe tjanchia ti chojni chóna ijie. Jehó tihin ch'an ti nkehe tjanchia ti nkexro titekaon la ko nchexiteyá ti nkehe tjinkaon ch'an. ³²Nunca kienhñani kixin ijnko nkexro chrókjuínchek'ikon ijnko chojni tsíkokjéxién t'ikonhña. ³³Andá ti nkexro a ti chrókuixinhña ti itjen Díos la ninkehó kjuaxroan chrókjuasinhña.

³⁴Ndá kjuátehe ti sin fariseo, ndáchro:

—Jaha la ndesi ti tsíkokjíha la chonta ijie. Andá ijie, ¿á jaha tjinkaoan chrókjuákohéni ní?

Ndá kótéka sin ti nkexro kuitohe jína kuakítsjexín sin ti nínkué sin, sákjuí ch'an.

Ti sin chaxín t'ikohñña

³⁵Ndá kuíhin ch'in Jesús kixin xikaha tsíkjih'e ti sin judío, tsíkakítsjexín sin nínkué sin ti nkexro kuék'ikohñña. Ndá ti ó xéta ch'in Jesús ti nkexro a la kjuanchankíhi ch'an:

—¿Á titekaotan ti Xjeen Díos k'óna chojni ní?

³⁶Ndá kjuátehe ti nkexro a, ndáchro:

—Tjákohéni nkexro tíha ndá tsitekaoni ti jehe ch'an.

³⁷Ndá kjuátehe ch'in Jesús ndáchro:

—Ó k'uikuan jaha. Janhan mé ti nkexro tétjuá.

³⁸Ndá ti nkexro a la kjuák'exín toh'in ti itjen ch'in Jesús, la ndáchro:

—Ijie titekaoni ti jaha, Ìnchéni —ichro ch'an la kjuikosáyehe ch'an.

³⁹Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—K'uinka chjasintajni kixin sintakítóaxian ijíe chojni kixin ti sin t'ikohñña la ts'ikon, andá ti sin t'ikon la tsokjan sin ntakótán^f.

⁴⁰Andá iso ti sin fariseo k'uejóntaxín kuíhin kixin xikaha ndáchro ch'in Jesús, ndá kjuanchankíhi sin ch'an:

—¿Xá kjaxini t'ikohññani ní?

⁴¹Ndá kjuátehe ch'in Jesús, ndáchro:

—Ti jahara chaxín chrók'uíkonhñnara la chróchontahyara ijie, kjánchó

ndáchrora kixin t'ikonra, méxra chontara ijie.

Éxi ti t'inkachjina kolélo

10 ¹Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Chaxín ndáxrjan kixin ti nkexro ts'ixehen ti t'inkachjina kolélo, ndá jehya ti puerta kuènté korra ts'ixexín, la ókjé nketí ts'ixexín, mé xíchee tíha. ²Andá ti nkexro t'ixenxín ti puerta la mé ti nkexro t'ayakohen ti kolélo. ³Andá ti nkexro tjenta ti puerta la tsakitjehé ndá ts'ixehen ti nkexro t'ayakohen ti kolélo.

Andá ti nkexro a mé ts'éyexin ti kolélo a nkojnko ti ihnié va, andá ti kolélo mé tsjatsōan va itén ti nkexro a, ndá t'axrjexín va ti korré va. ⁴Ndá ti ó tsjixin ts'axrje va kaín va, ndá tjetaón ch'an ntja la tsinkáchréhe va kixin ó tjatsōan va ti itén ch'an.

⁵Kjánchó chrèhya va ókjé chojni chóxinhña va, jehó tinkéhe va ti jehe sin kixin tjatsōanhña va ti itén sin.

⁶Mé xikaha kjuíncheyóexin ch'in Jesús, kjánchó kienxinhña sin nkehe t'axrjexín tíha.

Ch'in Jesús mé ti pastor jína

⁷Ndá ínaá chrónka ch'an:

—Ijnko nkehe chaxín

tsotjōnkara, janhan mé ti puerta t'ixenxín ti kolélo. ⁸Kaín ti sin kuitónxin ntja ikui mé xíchee sin. Andá ti kolélo la ándosén

^f9:39 *ntakótán t'ikohñña sin ciego*

va, kuitekakuenhña va ti jehe sin. ⁹Janhan mé ti puerta, andá ti nkexro t'ixenxín ti puerta i la tsaá la ts'óna éxi ti kolélo ts'ixehen ti korré la ko ts'axrje la ts'itja kayoa náxrjón sinie.

¹⁰Ti xíchee mé jehó itji kixin tjinkaon tseé, ts'óná la ko sinchek'itjáña. Andá janhan k'uinka kixin tsochontara kjuachón, la kjuachón nkochrín. ¹¹Janhan mé ti pastor jína, ti pastor jína ts'enyákohen ti kolélo kuènté. ¹²Andá ti nkexro xenkehe kixin ts'ayakohen ti kolélo mé ti ó ts'ikon itsi ijnko kondaníxra la tsítóhe ti kolélo la tsinká sátsji kixin jehya kuènté ti kolélo la ko jehya ti nkexro chaxín t'ayakohen va. Ndá ti kondaníxra mé tsotsé va ti kolélo, ndá kaín ti íso va la tsinká va la sátsjichroe va. ¹³Mé xíkaha ti nkexro i la tsinká kixin jehó tjinkaon tsjacha kixin ti ixra kjuích'e la tikonoéhña ti kolélo.

¹⁴⁻¹⁵ *Janhan mé ti pastor jína. Éxi T'aná chóxin ti janhan mé xíkaha choxián ti jehe ch'an. La xíkaha choxián ti kolélo kuéntana la ko jehe va mé chóxin va ti janhan la ts'enyakohan ti jehe va. ¹⁶Kjaxin chonta íso kolélo naxa jehya ntihi korré va, la kjaxin ticháxin sátsjikakjián va. Ndá tsitekakoan va ti janhan ndá tsonkojié va la ts'óna nkokoa korré va la nkokoa ti nkexro ts'ayakohen va.

¹⁷T'aná la tjehe ti janhan kixin kjónté its'én la tsoxéchuan ínaá. ¹⁸Ninkexró tsjachahya tsakitsjena ti kjuachón chonta kixin janhan tsjájua tíha. Chonta kjuachaxin tsjájua tíha kixin its'en, la ko chonta kjuachaxin tsoxéchuan ínaá. Tíhi mé k'uetōan T'aná —ichro ch'in Jesús.

¹⁹Ndá ti ó kuíhin ti sin judío ti nkehe ndáchro ch'in Jesús, ndá kjuankíxin nkokoahya kjuénkayáxin sin. ²⁰Ndá itsjé ti sin a ndáchro:

—¿Nkekuènté tihínra ti nkehe ndáchro ch'an? Jehe ch'an la chóna ch'an nchakuén jínahña la ko loco ch'an.

²¹Ndá íso sin ndáchro:

—Xíkaha chrónixja ijnko chojni chóna nchakuén jínahña. Ijnko nchakuén jínahña la, ¿á jína chrókuínchek'ikon ijnko chojni t'ikonhña ní?

Ti sin judío kuitekakuenhña sin ch'in Jesús

²²Andá ti nitjó imá ikin la ti chjasin Jerusalén k'uúxin ti kia xraxinkakonxín sin ti ñao tsíkjixin tsík'óna ti nínkué sin.

²³Ndá ch'in Jesús kjuák'e ti nínko, ti ndásin kuènté Salomón ²⁴la ti sin judío kuántatjen sin ch'an la kjuanchankí sin:

—¿Hasta nkesá ts'ejóchóhene tsihini jína? Ijje chronka á chaxín jaha ti Cristo —ichro sin.

²⁵Ndá kjuátehe ch'in Jesús:
—Ó tjonkara, ndá naxa
titekákonhñara. Kaín ti ixra
tjét'a la kjuachaxin kuènté
T'aná, la tíhi tjáqoxin nkexro
ti janhan. ²⁶Kjánchó jahara la
titekákonhñara, kixin jehya kolélo
kuéntana éxi tjonkara senó. ²⁷Ti
kolélo kuéntana la tjatsōan va ti
taná la ko kjaxin janhan tjátsōan
ti jehe va, la ko jehe va mé chréhe
va ti janhan. ²⁸Janhan mé tjaha
va ti kjuachón nkochrín la í
ts'tjánañña va la ko ninkexró
tsjachahya tsakítsjexín va ti tjaná.
²⁹T'aná, ti nkexro kjuajon ti jehe
va, mé antsí t'etōan ch'an, la
ninkexró tsjachahya tsakítsjexín
va ti itja ch'an. ³⁰Janhan la ko
T'aná mé nkoqōa nkexro.

³¹Ndá ti sin judío kónínkaon
sin la kuákja sin ixro
chrókjuatexin sin ch'an ínaá.

³²Andá ch'in Jesús ndáchro:
—Itsje nkehe jína k'uíkonra
kjuákoxián kjuachaxín T'aná.
¿Ndá nkehe nduáhya kjuákua
kixin chrók'okaxinra ixro?

³³*Ndá kjuátehe ti sin judío,
ndáchro:

—Jehya kixin ti kjuaxroan
jína kjuásian ndá chrók'okaxini
ixro. Náhí. Jaha ijnko chojni ó
ndá ch'éna asán Díos, mé xikaha
chrók'okaxini ixro.

³⁴*Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Ndáchro xroon itén Díos
tsíkjín sin ósé: “Kjaxinra jahara
éxi Díos xikaha.” ³⁵Ó nohara

nkehe ndáchro xroon itén Díos,
la xitjahya tsitekákonhñara.
Mé xikaha ndáchro Díos kixin
nkojnko nkexro k'uáyéhe itén
ch'an mé ts'óna sin éxi Díos.

³⁶Andá Díos mé kjueyá ti
janhan la ichr'ána chjasintajni,
¿ndá nkekuènté ndáchrora
kixin janhan k'uándaxíñan
Díos kixin ndáxrjan kixin
janhan mé ti Xjeen Díos? ³⁷Ti
chrókjuít'ahya ti ixra ich'e T'aná
la chrókuitekákonhñara. ³⁸Andá
ti chaxín tjét'a ti ixra a, andá
kjónté titekákonhñara ti janhan,
kjánchó chrókuitekáonra ti ixra
tjét'a la chrókiénxinra kixin T'aná
la ko janhan mé nkoqōa nkexro.

³⁹Ndá ínaá chrótsé sin ti ch'in
Jesús kixin chrókjuak'echjina
ch'an, kjánchó jehe ch'an la
sákjuí ch'an.

⁴⁰*Ndá ch'in Jesús xíkjan ti tóhe
ndarío Jordán ti kjuák'e ch'in
Juan k'uékikite chojni senó. ⁴¹Ndá
itsje chojni sákjuichréhe sin ch'an
kjuitsjehe sin la ndáchro sin:

—Chaxín ch'in Juan kjónté
kjuasinhña kjuaxroan ijíé, la ti
nkehe chronka ch'an kuènté ti
nkexro i la chaxín ndoá —ichro
sin.

⁴²Ndá itsje ti sin tjejó ntiha la
kuitekaon sin ti ch'in Jesús.

Ch'in Lázaro ik'uén

11 ¹*Kjuák'e ijnko nkexro
imá níhi mé it'in Lázaro,
ti chjasin Betania, ti chjasin itjen

ti tjan María la ko ti Marta, kícho ch'an. ²*Ti tjan María i mé ti tjan kui_kite aceite xraxé náxrjón toté ch'in Jesús la ko kjuínchexámáxin tjan kaxi_hi tjan. ³Andá yóí ti tjachjin, kícho ch'in Lázaro, mé ichr'án sin ijnko nkexro kixin tsochenka ch'in Jesús:

—Inchéni, ti nkexro tjuéhé la níhi.

⁴Andá ti ó ku_hin ch'in Jesús xikaha la ndáχρο:

—Ti ichin chón_ta ch'an la jehya ts'enxín ch'an. Náhí. Tíha mé tsjakoxin ti kjuachaxin ijie chón_ta ti Xjeen Díos.

⁵Ch'in Jesús la imá tjuéhe ch'an ti tjan Marta, ti kícho tjan la ko ti ch'in Lázaro, ⁶la k_jónté ku_hin ch'an kixin imá níhi ti ch'in Lázaro, la ntahó kjuák'e ch'an í yaá ñao. ⁷Ndá chr'éxin ndáche ch'an ti sin k'uájiko ch'an:

—Sátsjini Judea ínaá.

⁸Ndá jehe sin kjuátehe sin:

—Maestro, na_xa séhya ti sin judío la tjinkaon sin chrók'ónáxian sin ixro. ¿Á chaxín tjinkaoan sátsjia ntiha ní?

⁹Ndá ndáχρο ch'in Jesús:

—Nkojnko ñao la chón_ta teyó hora. Andá ti nkexro ixri nchakotjin la tsóténkixinhña ninkehó kixin t'inkaséñaxín ti xrohi kuèté ñao. ¹⁰Andá ti nkexro ixri sítie mé tsóténkixín kixin chón_tahya xrohi.

¹¹Ndá chr'éxin ndáχρο ch'an:

—Ti nkexro chóxini it'in Lázaro, la ó k'uajua. Ndá janhan sátsjia sintakjayahá ch'an.

¹²Ndá ndáχρο ti sin k'uájiko ch'an:

—Inchéni, ti k'uajua ch'an la tsitohe ch'an jína.

¹³Kjánchó ti nkehe ndáχρο ch'in Jesús mé t'axrjexín kixin ó kjuixin ik'uén ch'in Lázaro. Ndá ti sin k'uájiko ch'an la kjuénkayáxin sin kixin jehó ndáχρο ch'an kixin tjeju_a ti nkexro a. ¹⁴Méxra ch'in Jesús ndoa chrónka:

—Ó ik'uén ch'in Lázaro. ¹⁵La chána kixin tjénhña ntiha kixin xikaha jahara la tsitékáonra. Andá ijie ñntára sátsjini ti itjen ch'an.

¹⁶Ndá ch'in Tomás, kjaxin tikitexín ch'an Nóhé, mé ndáχρο:

—Kaíni sátsjini kixin koíni ts'enkoni ch'an.

Ch'in Jesús nchexechón chojni

¹⁷Ndá ti ó kju_fi ch'in Jesús la ku_hin ch'an kixin ti ch'in Lázaro la ó chón_ta noó ñao tsíxravá. ¹⁸Andá ti chjasin Betania mé chjinaxón ti chjasin Jerusalén itjen, éxi iy'á kilómetro kjínxin. ¹⁹Méxra itsjé ti sin judío sátsíkjitsjehe sin ti tjan Marta la ko ti tjan María, la nixjehe sin kixin kanhño ts'ává kixin tsík'en ti kícho sin. ²⁰Ndá ti ó ku_hin ti tjan Marta kixin ó ikui ch'in Jesús,

ndá k'uaxrjexín tjan ndøe tjan la kjuíxihin tjan ntja, kjánchó ti tjan María la kuítøhe. ²¹Ndá ti tjan Marta ndáche tjan ti ch'in Jesús:

—Ìnchéni, ti chrókjuák'e ntihi, la chrók'uénhña ti kíchóni, ²²kjánchó ó noheni kixin Díos tsotjáha kaín ti nkehe tsjanchehé ch'an.

²³Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Ti kichua la tsoxechón inaá.

²⁴Ndá ndáchro tjan Marta:

—Ó noheni kixin tsoxechón ti kíchóni ti ó tsoxechón kaín ti sin tsík'en, ti ñao tsjixixín.

²⁵Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Janhan mé ntaxechuán chojni la ko tjaha sin kjuachón. Ti nkexro tsitekaon ti janhan la kjónté ó tsík'en sin, la naxa ts'ejóchón sin. ²⁶Andá kaín ti nkexro naxa tjejóchón la titekaon ti janhan, la ts'enhña sin nkochrín. ¿Á titekaon tíhi ní?

²⁷Ndá ndáchro tjan:

—Chaxín, Ìnchéni, titekaoni kixin jaha mé ti Cristo, ti Xjeen Díos, ti nkexro itsi chjasintajni.

Tsjánka ch'in Jesús kixin tsík'en Lázaro

²⁸Ndá ti ó kjuixin ndáchro tjan xikaha, ndá sákjuik'éyehe tjan ti kícho tjan María, la imó chenka tjan:

—Ntiha itjen ti Maestro la t'éyaha ch'an —ichro tjan.

²⁹Ndá ti ó kuíhin ti tjan María, la tuénxín k'uínkatjen tjan, sákjuichréhe tjan ti ch'in Jesús

³⁰kixin naxa tsík'ixenhña ch'an ti

chjasin a, naxa itjen ch'an ti xéta ch'an ti tjan Marta. ³¹Ndá ti sin judío tjejónixjehe sin tjan kixin kanhño ts'ává tjan, la ti ó k'uíkon sin kixin tjoka k'uaxrjexín tjan nchia, ndá kjuichréhe sin tjan kixin kjuénkayáxin sin kixin sátsji tjan ti tsíxravá ti kícho tjan la ntiha tsotsjánkaxín tjan.

³²Ndá ti tjan María, ti ó kjuíji tjan ti itjen ch'in Jesús, ndá kjuák'exín tjan toch'in tjan nkayakon ch'an, la ndáchro tjan: —Ìnchéni, ti chrókjuak'e ntihi, la chrók'uénhña ti kíchóni.

³³Ndá ti ó k'uíkon ch'in Jesús kixin tsjánka ti tjan María la ko ti sin judío kjuíjikotóxin tjan, ndá imá k'uává ch'an, la kóxakohen asén ch'an. ³⁴Ndá kjuanchankí ch'an:

—¿Nketí kjuavára ti kichuara?

Ndá ndáchro sin:

—Ìnchéni, xrákia, tsjehé.

³⁵Ndá ch'in Jesús tsjánka.

³⁶Ndá ti sin Judío la ndáchro:

—Tsjehéra kixin imá k'uétjehe ch'an ti nkexro tsík'en.

³⁷Kjánchó iso sin ndáchro:

—Ti nkexro i mé kjuínchek'ikon ti nkexro t'ikonhña. ¿Á xitjahya chrókjuajon ch'an kjuachaxin kixin chrók'uénhña ti ch'in Lázaro ní?

Ti xechón Lázaro

³⁸Ndá naxa imá t'ává asén ch'in Jesús la kóchjinehe ch'an ti tsíxravá ti nkexro a. Mé tíha la ijnko itjo, ndá ndója ti itjo mé tekjèxin ijnko ixro. ³⁹Ndá k'uetøan ch'in Jesús, ndáchro:

—Takjìinra ti ixro.

Andá ti tjan Marta, kícho ti nkexro tsík'en, mé ndáchro:

—Ínchéni, kjá ó imá ixra ch'an kixin ó chóna noó ñao xravá ch'an.

⁴⁰Ndá kjuátehe ch'in Jesús, ndáchro:

—¿Á ndáxrjanhña kixin ti tsitekaoan la ts'ikuan ti kjuachaxin ijie kuènté Díos ní?

⁴¹Ndá kjuakjìin sin ti ixro, ndá ch'in Jesús konta nkajní, la ndáchro:

—It'éni, tjahá kjuasáya kixin kuihín ti nkehe kjuanchaha.

⁴²Janhan ó nona kixin xráxín tihín ti nkehe tjanchaha, ndá ijie ndáxrjan kixin tsihin ti sin tjejontaxín ntihi, ndá tsitekaoan sin kixin jaha ichr'an ti janhan k'uinka.

⁴³Ndá ti ó kjuixin nixja ch'an, ndá itsen ndáchro ch'an:

—¡Lázaro, t'axrjéxian méhe!

⁴⁴Ndá ti nkexro tsík'en la k'uaxrjexín ntiha, la ti itja ch'an la ko ti toté ch'an la ñaxa

© 1996 David C. Cook

Xechón Lazaro
(Jn. 11:43)

tjejóchróntetoxín ika la ko ti nkayakon ch'an la tjejkjèxin ijnko ika. Ndá ch'in Jesús k'uetoan:

—Tjasintankara ti ika chróntetoxín ch'an kixin jína sátsji ch'an.

**Kjuenkayáxin sin nkexrín
tsotsé sin ch'in Jesús**

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

⁴⁵Ndá itsjé ti sin judío sákjuikotoxin sin ti tjan María mé k'uíkon sin ti kjuaxroan kjuasin ch'in Jesús ndá kuitekaon sin ti jehe ch'an, ⁴⁶kjánchó iso sin la sákjuitsjehe sin ti sin fariseo la chrónka sin ti kjuaxroan kjuakoxin ch'in Jesús. ⁴⁷Andá ti sin fariseo la ko ti sin nchat'á t'etoan mé nkoqoá kónkotséko sin ti sin antsí t'etoan, la ndáchro sin:

—¿Xá nkehe chrókjuich'eheni ti nkexro i kixin jehe ch'an la imá tjasin ch'an kjuaxroan ijie?

⁴⁸Ti tsítóheni ch'an xikahó, ndá kaín chojni tsitekaon sin ti jehe ch'an, la itsi ti sin romano t'etoan la sinchek'itjáña sin ti ninkuéni, ti ixra chóntani la ko ti chjasin kuénténi —ichro sin.

⁴⁹Ndá ch'in Caifás, ti nkexro t'etuehen ti sin nchat'á ti nánó a, mé ndáchro:

—Jahara la noahñara ninkehó kuénté tíhi, ⁵⁰la ko kjá tjéncayáxinñara kixin ícha jína nkoqoá chojni chrók'uenyákoheñ ti chjaséni ndá chrók'uitjáñahña kuénté ti chjasin —ichro ch'an.

⁵¹Kjánchó ch'in Caifás, ti nchat'á k'uetoan ti nánó a, la

jehya jehí ch'an kjuéncayáxin ch'an tíha. Náhí. Chrónka ch'an jnko nkehe chaxín tsoxiteyá kixin Jesús mé ts'enyákoheñ ti chjasin judío. ⁵²Andá jehya ti chjasin kuénté sin ó chrók'uenyákoheñ ch'an. Náhí. Its'en ch'an kixin sinchekaá ch'an kaín ti sin k'óna xjeñ Díos tjejó kuénté chjasintajni. ⁵³Andá ti ñao a ti sin t'etuehen ti sin judío mé kjuankíxin kjuéncayáxin sin kixin chrók'óná sin ti ch'in Jesús.

⁵⁴Andá ch'in Jesús la í noxínhña k'uáji ch'an ti síin ti sin judío, la k'uaxrjexín ch'an Judea, la sákjuí ch'an ti chjasin it'in Efraín chjinaxón nteje, la ntiha kjuák'eko ch'an ti sin k'uájiko ch'an.

⁵⁵Ndá í séhya ndá ts'ixin ti kia Pascua, ti kia kuénté ti sin judío. Ndá itsjé chojni k'uaxrjexín sin chjasén sin sákjuí sin Jerusalén kixin ntiha tsoyaxíhin sin kixin sinchetjóá sin asén sin, kjónté naxa xrankíxinñara ti kia Pascua.

⁵⁶Ndá ntiha k'uájikjeyá sin ti ch'in Jesús, la ko ti naxa tjejó sin ninko la kjuanchankíhi kícho sin:

—¿Jahara nkechrora? ¿Á chrókui ch'an ti kia i ní o náhí?

⁵⁷Andá ti sin fariseo la ko ti sin t'etuehen ti sin nchat'á la ó k'uetoan sin kixin ti nkojín nkexro nohe nketí itjen ti ch'in Jesús la tsochronka sin kixin jína sátsjitsé sin ch'an tsjak'echjina ch'an.

**Ijnko chojnichjin kjuíncheka
aceite xraxé toté ch'in Jesús**

(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

12 ¹Injon ñao ñaxa t'itjáña ndá ts'ixin ti kia Pascua, la ch'in Jesús sákjuí ch'an chjasin Betania ti itjen ch'in Lázaro, ti nkexro kjuínchexechón ch'an. ²Ndá ntiha ijnko kójín kjónie sin kixin xikaha kjuíkosáyehe sin ch'in Jesús. Ti tjan Marta mé kjuínchexján tjan ti nkehe kjónie sin la ch'in Lázaro la ko iso sin mé kjonieko sin ti ch'in Jesús. ³*Andá ti tjan María mé kjuíkao it'o litro aceite tsík'ónaxín itsjo nardo imá tjete sínkí, mé kjuíncheka tjan toté ch'in Jesús, la kaxihí tjan kjuínchexámáxin tjan. La kuenté ti nkaxehen nchia kókaxraxéhehen ti aceite. ⁴Ndá ch'in Judas Iscariote, xjeen ch'in Simón, ijnko ti nkexro k'uájiko ch'in Jesús, la ko ti nkexro sinchekji ti ch'in Jesús chr'éxin, mé ndáchro:

⁵—¿Nkekuènté kóxihya ti aceite xraxé náxrjón i, chrókóxiñin iní ciento denario kixin chrókjuinkitsehene ti sin nóa?

⁶Kjánchó ti ch'in Judas la jehya ndáchro xikaha kixin chrókuiyonoéhe ch'an ti sin nóa. Náhí. Ndáchro ch'an xikaha kixin jehe ch'an la ijnko chojni chee la kjaxin jehe ch'an

t'ayakohen ch'an ti nkehe tjinká chichaon xrenájín ntiha la ó xráxín teé ch'an. ⁷Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Tìtohéra tjan kixin jehe tjan tsíkjak'e chjina tjan ti aceite i kixin ti ñao tsoxravána. ⁸*Ti sin nóa la nkochríxín ts'ejokoára sin. Andá janhan la nkochríxinhña ts'ejóni.

**Kjuenkayáxin sin
ts'óná sin Lázaro**

⁹Andá itsjé ti sin judío kónohe sin kixin ch'in Jesús kjuák'e ti chjasin Betania, ndá sákjuí sin ntiha. Jehya chrókjuitsjehe sin ti ch'in Jesús ó. Náhí. Kjaxin tjinkaon sin chrókjuitsjehe sin ti ch'in Lázaro, ti nkexro xechón kixin ti kjuaxroan kjuích'e ch'in Jesús. ¹⁰Andá ti sin nchat'á t'etqan mé kónkotsé sin la kjuénkayáxin sin kixin kjaxin chrók'óná sin ti ch'in Lázaro ¹¹kixin itsjé ti sin judío k'uaxrjekjaxín sin ntiha kixin kuitekaon sin ti ch'in Jesús kixin kjuínchexechón ch'an ti ch'in Lázaro.

**Ch'in Jesús k'uíxehen
Jerusalén**

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11;
Lc. 19:28-40)

¹²Nchónhña chojni sátsíkji ti chjasin Jerusalén kixin ti kia Pascua. Andá ti ñao chr'éxin kónohe sin kixin ó tsjiji ch'in

Jesús ntiha. ¹³ *Ndá kóchríjin sin chaon ntakajni xraá sin la kjuíxihin sin ntia ch'in Jesús, la itsje sin, ndáchro sin:

—Chjéheni Díos kjuasáya. Imá jína ti nkexro kuixin ti kjuachaxíen It'éni itjen nkaya nkajní. Imá jína ti Rey ts'etuehen ti nación Israel.

¹⁴ Ndá ch'in Jesús tsfk'itja ijnko kolócho la kjuák'ekjen ch'an, éxi nixja ti xroon itén Díos:

¹⁵ *Chrakonhñara jahara tjejora Jerusalén,

tsjehéra ó ikui ti Rey kuéntára, tjejkjen ijnko kolócho.

¹⁶ Ti ó kóhen tíha, la kienxínhña ti sin k'uájiko ch'in Jesús nkekuénté xikaha kóhen. Andá chr'éxin ti ó kjuixin sákjuijia ch'in Jesús nkaya nkajní, ndá xráxinkaon sin kixin xikaha tsíkjín ti sin k'uéchronka itén Díos ósé nkexrín tsohen ch'in Jesús, ndá xikaha chaxín xiteyá.

¹⁷ Kaín ti sin k'uejóko ch'in Jesús ti ó k'ueyéhe ch'an ti ch'in Lázaro kixin ts'axrjexín ch'an ti tóye tsíxravá ch'an ndá xechón ch'an, mé ti sin a chrónka sin ti nkehe k'uúikon sin. ¹⁸ Mé xikaha sákjuixihin sin ntia ti ch'in Jesús, kixin ó nohe sin ti kjuaxroan ijíe tsíkjasin ch'an. ¹⁹ Méxra ti sin fariseo la ikjo sin kícho sin, ndáchro sin:

—Tsjehéra, tsjachahyani sich'eni ninkehó kixin kaín chojni sákjuichréhe sin ch'an.

Iso sin griego tjejá sin ch'in Jesús

²⁰ Iso sin griego tjejóyákan ti sin sákjuí ti kia kuénté ti chjasin Jerusalén kixin tsoxraxinkakonxín sin Díos.

²¹ Mé kóchjinehe sin ti ch'in Felipe, tsíkjixin chjasin Betsaida, ijnko chjasin kuénté Galilea, mé chrónða sin, ndáchro sin:

—Tjinkaoni chrók'uúikoni ti ch'in Jesús.

²² Ndá ch'in Felipe sákjuichenka ch'an ti ch'in Andrés. Ndá yóí sin sákjuichenka sin ti ch'in Jesús.

²³ Ndá ch'in Jesús ndáchro:

—Ó kjuixraká ti ñao, ndá ti Xjeen Díos k'óna chojni mé sátsji ts'áyéhe ti kjuachaxin ijíe tsjajon It'é ch'an. ²⁴ Andá tsotjonkara ijnko nkehe chaxín kixin ti chrók'uitsínkahya ijnko noatrigó ti inche la chrók'ueñhña ti noa, la nkokoa noa ó chrókjuák'e.

Andá ti its'en ti noa a ndá ts'óna nchónhña noa la jína tsotjá chojni.

²⁵ *Ti nkexro imá tjehé asén kixin kohya nkehe chrók'uatásínka la tsochóntahya ti kjuachón nkochrírín. Andá ti nkexro tjeuhya asén ntihi chjasintajni, chrakonhña chronka itén Díos la mé chr'éxin tsochóna sin kjuachón nkochrírín.

²⁶ Andá ti nkojín nkexro tjinkaon chrókjuít'ana ixra, la ticháxin tsochréhe ti janhan, kixin ti tsjak'e janhan mé kjaxin ts'ejó ti sin

12:13: Sal. 118:25, 26. 12:15: Zac. 9:9.

12:25: Mt. 10:39; 16:25; Mr. 8:35; Lc. 9:24; 17:33.

sit'ána ixra. Ti nkojín nkexro sich'e ti ixra kuéntana mé xikaha T'aná la tsjikosáyehe ch'an ti jehe sin.

Ch'in Jesús chrónka kixin its'en

²⁷ Ijie imá t'áva asená. ¿Xá nkehe chróndáxrjan? ¿Á chrókuáncháha T'aná kixin sinchekaána ch'an kixin ti nkehe tsona ijie ní? Náhí, kixin tíha k'uinkaxian janhan. ²⁸ Jaha It'eni, tjákoxián ti kjuachaxin kuénté ti ihniá —ichro ch'in Jesús.

Ndá kuíhin sin nixja ijnko nkexro nkaya nkajín ndáchro:

—Ó kjuixin kjuákoxián ti kjuachaxin kuéntana la ko xikaha naxa xikjákoxián ínaá.

²⁹ Andá ti sin tjejóntaxín ntiha tsíkihin tíha, mé ndáchro sin kixin kjónta, andá íso sin ndáchro: —Ijnko ángel nixjehe ti jehe ch'an.

³⁰ Kjánchó ndáchro ch'in Jesús:

—Jehya kixin janhan nixjaxin ti itan. Náhí. Nixja kixin jahara tsinhínra. ³¹ Ndá ijie tsitoxén ijie kaín chojni chjasintajni, la ti jínahña t'etoan ti chjasintajni i la ts'axrjexín ntihi. ³² Andá ti ó tsjak'enkania ijnko ntacruz, ndá nchónhña chojni tsitekaon ti janhan.

³³ Mé xikaha chrónkaxín ch'an nkexrín its'en ch'an. ³⁴ *Andá kjuátehe ti sin tjejó ntiha, ndáchro:

—Kuíhini nchekuáxin sin ti xroon tsíkjin sin ósé chronka kixin ti Cristo la nkochríxín

tsjak'e. ¿Ndá nkekuénté ndáchrua kixin ti Xjeen Díos k'óna chojni la ticháxin tsjak'enkáni ijnko ntacruz? ¿Xá nkexro ti Xjeen Díos k'óna chojni? —ichro sin.

³⁵ Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Naxa itjen ti xrohi t'ejokoara, kjánchó í séhya tsjak'e.

Chrók'uájira ti naxa itjen ti xrohi t'inkaséñaxín ntja. Andá ti náhi, la ó ts'ixin tie. Andá ti sin ixri ti sítie mé noehña sin nketí sátsji sin. ³⁶ Titekáonra ti xrohi ti naxa itjen t'inkaséñaxín kixin ts'ónara chojni kuénté ti t'inkaséña.

Ndá kjuixin chrónka ch'in Jesús tíha, ndá sákjuí ch'an kjuák'eméhe ch'an ti jehe sin.

Ti sin judío kuitekakuenhña sin ti ch'in Jesús

³⁷ Kjónté k'uékjasin ch'in Jesús nchónhña kjuaxroan ijie k'uíkonxín ikon sin, la kjónté xikaha la kuitekakuenhña sin ti jehe ch'an. ³⁸ *Mé xikaha xiteyá ti xroon tsíkjin Isaías ndáchro:

Ínchéni, ¿nkexro kuitekaon ti nkehe chrónkani?

¿Xá nkexro kjuakohe ti kjuachaxin kuéntá?

³⁹ Méxra kuitekakuenhña sin ti ch'in Jesús éxi tsíkjin ch'in Isaías kjaxin:

⁴⁰ *Díos kjuínchek'ikonhña ch'an sin la ko kjuínchecha ch'an asén sin, kixin chrók'uíkonhña sin, la ko chrókiénxínhña sin,

ndá chrókóchjinehña
sin ti jehe ch'an kixin
chrókjuinchekitøhe ch'an
jína ti jehe sin.

⁴¹ Mé xíkaha k'uéchronka ch'in
Isaías imá ósé kixin tsík'ikon
ch'an ti kjuachaxin ijie kuènté
ch'in Jesús, ndá k'uéchronka
ch'an ti nkehe tsík'ikon ch'an.

⁴² Itsjé ti sin judío t'etøan la
kuitekaon sin ti ch'in Jesús,
kjánchó chenkahya sin ninkexró
kixin tsonoeñña ti sin fariseo,
kixin ti tsonoehe sin la tsonínkaon
sin ndá tsjajonhña sin kjuachaxin
chrók'uixehen sin ti nínko.

⁴³ Mé xíkaha imá kóxríhñ sin
kixin chojni chjasintajni ó
chrókjuikosáyehe ti jehe sin,
ndá kanhño kjueyá sin kixin
chrókjuikosáyehe sin Díos.

Jesús ikui kixin sinchekaá chojni chjasintajni

⁴⁴ Ndá itsen nixja ch'in Jesús
ndáchro:

—Ti nkebro tsitekaon ti janhan
la jehya janhuán titekaon sin,
kjaxin titekaon sin ti T'aná,
ti nkebro ichr'án ti janhan
k'uinka. ⁴⁵ Andá ti nkebro t'ikon
ti janhan mé kjaxin t'ikon ti
nkebro ichr'án ti janhan k'uinka.
⁴⁶ Janhan mé ti xrohi k'uinka
chjasintajni kixin ti nkebro
tsitekaon ti janhan la ts'ejóhya
sin ti sítie. ⁴⁷ Andá ti nkójñ
nkebro tihin ti nkehe tjéxrjanka
ndá titekákonhña, la jehya
janhan sintakjasótia sin kixin
jehya k'uinka sintakjasóte chojni

chjasintajni. Náhí. K'uinka kixin
sintakaá chojni. ⁴⁸ Andá ti nkebro
tsitekakonhña ti janhan la ko
tsitekakonhña ti itan kuéntana
la ó síñ nkebro tsjanchia ijie,
ti itan xrjanká mé tsjasótéxñ
sin ti ñao tsjixixín. ⁴⁹ Jehya ti
nkehe kuéntana xrjanká. Náhí.
T'aná, ti nkebro ichr'án ti
janhan k'uinka, mé k'uetøan ti
nkehe tsøxrjanka la ko ti nkehe
tsjàkua. ⁵⁰ Andá nona kixin ti
sin titekaon ti nkehe k'uetøan
T'aná mé ts'áyéhe sin ti kjuachón
nkochríxñ. Mé xíkaha ti nkehe
ndáxrjan, mé T'aná k'uetøan
tsondáxrjan.

Ch'in Jesús kjonimá toté ti sin k'uájiko

13 ¹ Ti ó kuichjina ti kia
Pascua la ch'in Jesús ó
nohe kixin ó kjuixraká ti hora
tsítóhe ch'an chjasintajni ndá
sátsjichréhe ch'an It'é ch'an.
Jehhe ch'an la xráxín imá tjeuhe
ch'an ti sin kuènté ch'an tjejó
chjasintajni, andá ijie antsí
tsjàkoxin ch'an kixin imá tjeuhe
ch'an ti jehe sin.

² Ndá ti Jínahña tsík'etuehen
asén ti ch'in Judas Iscariote,
xjeen ch'in Simón, kixin
sinchekeji ch'an ti ch'in Jesús.

³ Ch'in Jesús la ó nohe kixin
kuixin ch'an ti itjen Díos la ko
xíkjan ch'an sátsjichréhe ch'an
Díos inaá. La ko nohe ch'an kixin
It'é ch'an mé kjuajon kjuachaxin
ts'etuehen ch'an kaín ti nkehe
síñ. ⁴ Ndá naxa tjejónie sin, ndá

ch'in Jesús k'uínkatjen ch'an la kuakitsje ch'an ti ika t'itsáte ch'an la kuákja ch'an ijnko ika xamáxin chojni ti ó t'ónti, la k'uinkat'óxin ch'an. ⁵Ndá kuikja ch'an inta ijnko nkehe, ndá kjuankíxin ch'an kjuínchek'ónti ch'an toté nkojnko ti sin k'uájiko ch'an, la kjuínchexámáxin ch'an ti ika k'uinkat'óxin ch'an.

⁶Ndá ti ó kjuíji ch'an ti itjen ch'in Pedro, la ch'in Pedro ndáchro:

—Ínchéni, ¿nkekuénté jaha chrókjuínchek'ontia toténi?

⁷Ndá kjuátēhe ch'in Jesús, ndáchro:

—Jaha la naxa tiénxinhña ti nkehe tjét'a. Chr'éxin ndá tsiénxian nkekuénté tjét'a tíhi.

⁸Ndá ndáchro ch'in Pedro:

—Náhi. Jaha la sinchek'óntihya ti toténi.

Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Ti sintak'óntihya ti totá, la xrokjuahya tsochrehé ti janhan.

⁹Ndá ch'in Simón Pedro, ndáchro:

—Ínchéni. Ti xikaha la jehya ti toténi ó chrókjuínchek'ontia. Kjaxin itjani la ko ikjani chrókjuínchek'ontia.

¹⁰Ndá ndáchro ch'in Jesús:

© 1996 David C. Cook

Jesús nchek'ontia toté sin
(Jn. 13:9)

—Ti sin ó tsíkjin sin tsík'ónti la ticháxinñña kuenté sin ts'ónti sin inaá. Náhí. Jehó ti toté sin mé ticháxin ts'ónti kixin kuenté sin la ó tjóá sin. Andá jaha la ó tjóá, kjánchó kaínñhara.

¹¹ Mé xikaha ndáchro ch'in Jesús kixin kaínñña sin tsíkótjóa sin kixin ó nohe ch'an nkexro sinchekji ti jehe ch'an.

¹² *Ndá ti ó kjuixin kjuínchek'ónti ch'an toté sin, ndá k'uinkáya ch'an ti ika t'inkáyate ch'an inaá, ndá kjuák'etjaxin ch'an ti itjen mesa la ndáchro ch'an:

—¿Á kienxinra ti nkehe kjuít'a ní? ¹³ Jahara la ndáchrora kixin janhan ti Maestro kuéntára la ko Ìnchára, la chaxín ndoá ndáchrora kixin janhan tíha. ¹⁴ Mé xikaha janhan ti Maestro kuéntára la ko Ìnchára kjuíntak'ontia totára la kjaxin jahara xikaha chrókuínchek'ontira toté ti kichuara. ¹⁵ Janhan mé kjuákoxián kixin xikaha chrókuíuch'era éxi kjuít'a janhan. ¹⁶ *Ijnko nkehe chaxín tsotjonkara kixin ti sin ch'exón ixra mé t'etuanhña sin éxi t'etoxín ti lámoe sin, la ko ti sin k'uáyéhe injko ixra la t'etuanhña sin éxi t'etoxín ti nkexro kjuajon ti ixra. ¹⁷ Ti chrókiénxinra nkehe tíhi la ko chrókuínchexiteyára la antí chrókócháhara.

¹⁸ *Jehya kaínra ndáxrjanxian tíhi. Ó nona nkexro kjuéyá janhan. Kjánchó ticháxin tsoxiteyá ti nkehe tsíkjin sin ósé ndáchro: “Ijnko nkexro tjéniékian mé tsokjan tsonínkakona.” ¹⁹ Mé xikaha ndáxrjan senó kixin ti ó ts'atsínka kaín tíhi, ndá tsítekáonra kixin janhan mé ti nkexro xráxin itjen. ²⁰ *Ijnko nkehe chaxín tsotjonkara kixin ti tsjajonra kjuachaxin ndoara tsitohe ti nkexro ichr'án janhan, mé éxi chrókuájonra kjuachaxin kixin janhan chrókuitona ndoara, andá ti nkexro tsjajon kjuachaxin tsitona janhan la éxi chrókuajon sin kjuachaxin chrókuítóhe ti nkexro ichr'án ti janhan k'uinka —ichro ch'in Jesús.

Ch'in Jesús chrónka kixin Judas sinchekji ti jehe ch'an
(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21;
Lc. 22:21-23)

²¹ Ndá ti ó kjuixin chrónka ch'in Jesús xikaha, ndá imá kóxakohen asén ch'an la ndáchro ch'an:

—Ijnko nkehe chaxín tsotjonkara kixin nkojinra tjejora ntihi mé sinchekjira ti janhan.

²² Andá ti sin k'uájiko ch'an kjuankíxin komá kícho sin kixin noehña sin nkexro ti ndáchro ch'an. ²³ Ndá injko ti sin k'uájiko

ch'in Jesús, imá tjuēhe ch'an, itjen chjinaxón ti itjen ch'an tjejónie sin. ²⁴Mé kjuakuexín ch'in Simón Pedro itja kixin chrókjuanchankí ch'an nkexro tíha.

²⁵Andá ti nkexro a la antsí kóchjinehe ch'an ti ch'in Jesús, ndá kjuanchankíhi ch'an ndáchro ch'an:

—Inchéni, ¿xá nkexro tíha?

²⁶Andá kjuátehe ch'in Jesús, ndáchro:

—Sintakjata it'o niotja, andá ti nkexro tsotjahá ti niotja a, mé tíha ti nkexro a.

Andá xikaha kjuínchekjata ch'in Jesús it'o ti niotja, ndá chjéhe ch'an ti ch'in Judas Iscariote, xjeen ch'in Simón.

²⁷Ndá ti ó kuákja ch'in Judas ti niotja, ndá tuénxín k'uíxehen asén ch'an ti Jínahña. Ndá ch'in Jesús ndáche ti jehe ch'an:

—Ti nkehe tjinkaoan sich'e la jaí tóxakohan.

²⁸Kjánchó nijnko ti sin tjejónie ntiha kienxínhña ti nkehe ndáchro ch'an. ²⁹Ch'in Judas mé ti nkexro t'ayakohen ti nkehe tjínká chichaon, méxra iso sin kjuénkayáxin sin kixin ch'in Jesús mé k'uetuēhen ti ch'in Judas kixin ichrén nkehe sátsjik'ena ch'an kuènté ti kia, o ách'e ichrén nkehe sinchekjtonhēn ch'an ti sin nóa. ³⁰Ndá ti ó kuákja ch'in Judas ti niotja, la k'uaxrjexin ch'an ntiha. La ó k'uíxin tie.

Ijnko nkehe nixin k'uetōan ch'in Jesús

³¹Andá ti ó kjuixin sátsíkji ch'in Judas, ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Ijie ts'ikonra ti kjuachaxin ijié kuènté ti Xjeen Díos k'óna chojni la ko tsjakoxin ch'an ti kjuachaxin ijié kuènté Díos. ³²La xikaha ti Xjeen Díos k'óna chojni mé tsjakoxin ti kjuachaxin ijié kuènté Díos, ndá xikaha Díos mé tsjakoxin ti kjuachaxin kuènté ti Xjeen, la tjoka tsoxiteyá tíha. ³³*Xjeeni, í séhya naxa tsjak'é ntihi ts'ejóni. Ndá jahara ts'ájikjéyára ti janhan. Ndá éxi tjanka ti sin judío mé tsotjonkara kjaxin: Ninkexró xitjahya tsjiji ti sátsjia janhan. ³⁴*Ijnko nkehe nixin tétuahanra ijie kixin chrótjuehéra kichuara éxi tjuaxinra xikaha, mé xikaha chrótjuehéra kichuara. ³⁵Ti tsotjuehéra kichuara, ndá tsonohe kaín chojni kixin tinkachónkira ti janhan.

Ch'in Pedro sinchemá kixin chónhña ti ch'in Jesús

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31;
Lc. 22:31-34)

³⁶Ndá kjuanchankí ch'in Simón Pedro ndáchro:

—Inchéni, ¿xá nketí sátsjia?

Ndá kjuátehe ch'in Jesús ndáchro:

—Ti sátsjiá la xitjahya tsochrehéra jaí, kjánchó chr'éxin tsjasánchrehéra ntiha.

³⁷Andá ndáchro ch'in Pedro:

—¿Nkekuènté xitjahya tsochráha ti jaha jaí? Kixin janhan tjínkaosan tsochráha ti jaha kjónté its'en.

³⁸Ndá kjuátehe ch'in Jesús ndáchro:

—¿Á chaxín tjinkaoan kjónté its'en tsochrehé ti janhan ní? Ijnko nkehe chaxín tsotjonka kixin naxa tsotsjehya ti kochintóla la ó sinchemá iní vece kixin chóinhña ti janhan.

**Jesús mé ti ntja tsjixini
ti itjen Díos**

14 ¹Tóxakuanhñara. Titekáonra Díos la ko titekáonra ti janhan. ²Ndoe T'aná la itsjé nchia siín ts'ejóni. Andá ti chrókó Jehya xikaha la ó chróndáxrjan. Méxra sátsjiá sintayóxian ti ts'ejóni. ³Andá ti sátsjiá la sintayóxian ntiha, ndá ts'inka inaá, ndá sátsjini kixin ti tsjak'é janhan la kjaxinra ts'ejora. ⁴Jahara la ó nohara nketí sátsjiá la ko ó nohara ti ntja.

⁵Ndá kjuátehe ch'in Tomás ndáchro:

—Inchéni, noehñani nketí sátsjia. ¿Andá nkexrín chrókónoheni ti ntja?

⁶Ndá ch'in Jesús ndáchro:

—Janhan mé ti ntja la ko ti itan chaxín la ko janhan mé tsjánjua ti kjuachón. Ninkexró xrokjuahya tsjiji ti itjen t'aná, jehó ti nkexro tsitekaon ti janhan mé jina tsjiji ntiha. ⁷Ti

chrókjuatsqanra ti janhan, ndá xikaha chrókjuatsqanra T'aná. Ndá ijie ó choxínra ch'an la ko ó tjejókoara ch'an.

⁸Ndá ch'in Felipe ndáchro:

—Inchéni, titohe ni tsochóxini ti It'á. Táho mé tjinkaoni.

⁹Ndá kjuátehe ch'in Jesús ndáchro:

—Felipe, ósé tjejóni, ¿ndá naxa tjátsoanhñara ti janhan ní? Ti nkexro t'ikon ti janhan la ó k'u'ikon sin ti T'aná kjaxin. ¿Ndá nkekuènté tjánchàna kixin ts'ikuan ti T'aná? ¹⁰¿Á titekáonhña kixin janhan la nkokoa tjékian T'aná, la T'aná itjen ti itjén janhan ní? Ti nkehe níxja janhan la jehya kuéntana. Náhí. T'aná tjékian mé tjech'e ti ixra. ¹¹Titekáonra kixin nkokoa tjékian T'aná, la T'aná itjen ti itjén janhan. Kjónté chrókuitekáonra kixin ti kjuaxroan ijie kjuákoxián k'u'fonra. ¹²Ijnko nkehe chaxín tsotjonkara kixin ti chaxín tsitekáonra ti janhan, la kjaxinra tsjachara sich'era ti ixra tjet'a, la ixra antsí ijie tsjachara sich'era kixin janhan la sátsjiá ti itjen T'aná. ¹³La kaín ti nkehe tsjanchehéra T'aná, tsjanchatoxixínra niná la tsjánjua janhan kixin xikaha tsjákoxian ti kjuachaxin ijie kuènté T'aná. ¹⁴Ti nkojín nkehe tsjanchatoxixínra niná la janhan tsjánjua.

**Chrónka Ch'in Jesús kixin
tsochr'án ti Nchakuén Díos**

¹⁵Ti chaxín tjehehéra ti janhan, la chrókjuinchexiteyára ti nkehe

kuétoan. ¹⁶Ndá tsoxrjanoáha T'aná kixin tsochr'án ch'an ti Nchakuén ch'an kixin tsjinkitsa ti jahara la ko sinchechéhe asánra, la tíha ts'ejokoara nkochríxín. ¹⁷Ti Nchakuén ch'an mé chaxín ndoá. Ti chojni chjasintajni la xitjahya ts'áyéhe sin ti Nchakuén Díos kixin t'ikönhña sin la ko chónhña sin. Kjánchó jahara ó choxínra kixin tjekoara la ko tsjak'ekoara nkochríxín. ¹⁸Janhan la tsitoáhyara nõé; janhan la tsokjan inaá ts'ejóni. ¹⁹Andá í séhya ndá ti chojni chjasintajni la í ts'ikönhña sin ti janhan, kjánchó jahara la ts'ikonra ti janhan. Ndá kjaxinra ts'ejochonra kixin janhan la tjéchuān. ²⁰Andá ti ñao a tsonohara kixin T'aná la ko janhan nkoqoá tjékian la ko kjaxin jahara la ko janhan nkoqoá tjejóni. ²¹Ti nkexro nohe ti nkehe kuétoan la ko nchexiteyá, mé xikaha tsjakoxin sin kixin chaxín tjuāna sin. Andá ti nkexro tjuāna, la kjaxin T'aná tsotjuehé ti jehe sin la ko janhan tsotjuehá sin la ko tsjakoqian nkexrin itjén janhan —ichro ch'in Jesús.

²²Andá ndáchro ti ch'in Judas, jehya Iscariote:

—Inchéni, ¿nkekuénté jehóni ó tsjakoqian, ndá tsjakoèinhña ti chojni chjasintajni?

²³Ndá kjuátehe ch'in Jesús ndáchro:

—Ti nkexro tjehe ti janhan mé sinchexiteyá ti nkehe tétōan. La ko T'aná mé tsotjuehe ti jehe sin, ndá T'aná la ko janhan ts'ejókiān sin.

²⁴Ti nkexro tjeheya ti janhan mé nchexiteyéhya ti nkehe tjákua. Ti nkehe tjákua tjejotihínra la jehya kuéntana. Náhí. Kuénté T'aná, ti nkexro ichr'án ti janhan k'uinka.

²⁵Naxa tjejóni la tjetjonkara kaín tíhi. ²⁶Andá T'aná, mé tsochr'án ti Nchakuén ch'an kjuachaxien niná, mé tsjinkitsa ti jahara, la ko tsjakohara kaín ti ixra la ko sinchexraxinkáonra kaín ti nkehe xrjanká.

²⁷Ti kjuaxróxin tsitōha la ko ti kjuaxróxin kuéntana tsotjahára. Jehya éxi ti kjuaxróxin tjajon ti chjasintajni. Náhí. Chrokóxakuenhña asánra la ko chróchrakonhñara. ²⁸Ó kuihínra ndáxrjan kixin sátsjiá la ko tsokjan ts'ejóni inaá. Ti chaxín tjehéra ti janhan ndá chrókócháhara ti kuihínra kixin sátsjiá ti itjen T'aná kixin jehe ch'an la antsí t'etōan ch'an ke janhan. ²⁹Andá ijie ó senó xrjanká tíhi kixin ti ó tsohen la ts'ikonra la tsítekáonra.

³⁰Andá ijie la í séhya tsonixjahára kixin ó itsi ti Jínahña, ti nkexro t'etōan ti chjasintajni. Andá tíha la ninkehó t'etuenhña ti janhan. ³¹Kjánchó ticháxin tsohen kaín nkehe, ndá ti chojni chjasintajni mé tsonohe sin kixin janhan tjuāha T'aná la ko ntaxiteyá ti nkehe k'uetōan ch'an. Ndá ijie t'ínkatjenra, sátsjixini ntihi.

Jesús ti inta to uva

15 ¹Janhan mé ti nta to uva la T'aná mé ti nkexro t'ayakohen. ²Jehe

ch'an ts'ochrínjin ch'an chaon ti inta t'ónahña ito, andá nchetjuák'á ch'an ti chaon inta t'óna ito kixin antsí itsjé to ts'óna. ³Andá jahara la kótjuáxinra ti itan k'uétjonkara. ⁴Ti tsitōéhyara ti janhan, ndá kjáxin janhan tsitōahya ti jahara. Kixin éxi ijnko chaon inta ti tsík'axrjentehe, la xrokjuahya ts'óna ito, mé xikaha ti jahóra la xitjahya sich'era ti ixra kuéntana.

⁵'Janhan mé ti nta to uva, andá jahara la ti chaon ti inta to uva tsík'añántá. Ti nkexro nkoqoa tjekian mé ts'óna nchónhña ito. Andá ti tsitōhéra ti janhan, la ninkehó ixra tsjáchahyara sich'era. ⁶Andá ti nkexro nkoqahya tjékian la mé éxi ti inta t'ónahña to uva la tsochrijin tsjik'itjé kixin tsoxámá, ndá chr'éxin tsoxrejó la tsoche.

⁷Méxra ti chaxín tsitōéhyara tsitekaonra ti janhan la ko ts'itjáñahñara ti nkehe kjuákohára, ndá ti tsjanchiara ichrén nkehe tjinkáonra la ts'ayéhéra. ⁸Andá T'aná la tsochéhe ch'an ti sich'era itsjé ixra. Mé xikaha tsjácoxinra kixin tinkachónkira ti janhan. ⁹Janhan tjuahára éxi tjuana T'aná. Chrókuitōéhyara ti janhan kixin imá tjuahára. ¹⁰Ti tsítekáonra ti nkehe kuétuahanra ndá tsonohara kixin tjuahára éxi janhan ntaxiteyá ti nkehe

k'uetōan T'aná, ndá nona kixin jehe ch'an mé tjuéhe ch'an ti janhan.

¹¹Mé xikaha tjonkara kaín tíhi kixin tsocháhara, éxi chàna xikaha mé tsochèxin asánra.

¹²*Ti nkehe tétuahanra la mé tíhi: chrótjuéhéra kichuara éxi janhan tjuahára xikaha.

¹³Ti nkexro tjácoxin nkexrín imá tjuéhé ti nkexro chóxin, la t'enyákohen ti jehe sin.

¹⁴Jahara mé chojni choxián ti tsítekáonra ti nkehe tétuahanra.

¹⁵Ndáxrjanhña kixin jahara la chojni ch'exón ixra, kixin ti chojni ch'exón ixra la noehña nkehe ixra ich'e ti làmoé. Andá jahara la chojni choxián janhan kixin kaín nkehe kjuako T'aná

la kjuákohára. ¹⁶Jahara la kjuéyáhyara ti janhan. Náhí. Janhan kjuéyá ti jahara kixin tsotjahára ixra, la éxi ti inta náxrjón t'óna itsjé to uva mé chrók'uaxrje jína ti ixra sich'era

la ts'itjáñahña. Ndá T'aná mé tsotjahára kaín ti nkehe tsjanchéxinra niná. ¹⁷Mé xikaha tétuahanra kixin chrótjuéhéra kichuara.

Ti sin chjasintajni nínkakohen ti ch'in Jesús

¹⁸'Ti tsonínkakohanra ti chojni chjasintajni la xráxinkaonra kixin senó janhan kónínkakóna sin. ¹⁹Ti jahara naxa chrókjuích'era éxi ti ti

nkehe ich'e ti chojni chjasintajni, ndá ti chojni chjasintajni la chrótjuehé ti jahara. Kjánchó janhan kjuéyá ti jahara kixin chrók'uaxrjekjanxínra ti chojni chjasintajni. Méxra ti chojni chjasintajni la nínkakohanra kixin í tjénkayáxinhñara éxi jehe sin xíkaha. ²⁰*Xráxinkaonra ti nkehe tjonkara kixin ti nkexro ch'ehe ixra ijnko lamo la kanhño t'etoan. Ti nínkakohen sin ti janhan la tjinkaon sin chrók'ónána sin, la kjaxin xíkaha sich'ehe sin ti jahara. Andá ti kuitekaon sin ti nkehe kjuákohá sin, ndá kjaxin tsitekaon sin ti nkehe naxa tsjákohéra sin. ²¹Mé xíkaha kaín tíhi sit'ahara sin kixin jahara tinkachónkira ti janhan kixin jehe sin mé chónhña sin ti nkexro ichr'an ti janhan k'uinka.

²²'Ti chrók'uinkahya ntihi la chrónixjahya sin, ndá chróchóntahya sin ijie. Ndá ijie kohya nketí tsaáxin sin kixin ti ijie kjuasin sin. ²³Ti sin nínkakona mé kjaxin nínkakohen sin T'aná. ²⁴Jehe sin chróchóntahya sin ijie ti chrók'uejokianhña sin ntihi ti kjuásian kjuaxroan ninkexró tsíkjasinhña senó. Ndá ijie ó k'uíkon sin kaín ti kjuaxroan la kjónté nínkakohen sin ti janhan, la ko kjaxin nínkakohen sin T'aná. ²⁵*Mé xíkaha tsohen kaín tíha ndá tsoxiteyá ti

nkehe ndáchro ti ley chóna sin ndáchro: "Janhan la kjuásinhña ijie la kónínkakóna sin." ²⁶Andá ti ó itsi ti Nchakuén Díos chaxín mé tsjinkítsa, la tsochronka nkexrín itjen janhan, kixin janhan mé tsochr'anxián ti itjen T'aná. ²⁷La ko jahara kjaxin tsochronkara nkexrín itjén janhan kixin nkoqoa k'uéjoni ndesi xránkíxixín.

16 ¹'Kaín tíhi tjonkara kixin chrókuítékaonra ti nkehe kjuákohára. ²Ti sin judío la tsakítsjexín sin nínko ti jahara la itsi jnko ñao la ti ts'óná sin ti jahara la tsondáchro sin kixin xíkaha tjejóch'ehe sin ixra Díos. ³Mé xíkaha sich'e sin kixin chónhña sin ti T'aná la ko chónhña sin ti janhan. ⁴Andá tjonkara kaín tíhi kixin ti ó tsjixraká ti ñao xíkaha tsohen, la tsoxraxinkáonra kixin ó xráxin k'uéxrxanka kaín tíhi.

Ti ixra ich'e ti Nchakuén Díos

'Ndáxrxanhña tíhi ndesi xránkíxixín kixin nkoqoa k'uéjoni. ⁵Andá ijie sátsjiá ti itjen ti nkexro ichr'an ti janhan k'uinka, kjánchó nijnkora tjánchánkíhýara nketí sátsjiá. ⁶Ndá ijie ti ó tjonkara tíha, ndá imá t'avára kixin kuihínra xíkaha xrxanká. ⁷Andá chaxín ndáxrxan kixin ticháxin sátsjiá kixin jína ts'ejora. Andá ti sátsjihya la tsihya ti nkexro tsjinkítsa ti jahara. Méxra ticháxin

sátsjiá ndá tsétoan itsi ti nkexro ts'ejokqara. ⁸ Andá ti ó itsi mé sinchenohe ch'an kaín ti chojni siín chjasintajni kixin tjasin sin ijie, la ko tsochronka nkexro ti chaxín jína itjen la ko tsochronka kixin Díos sinchekitoexín ti ijie, ⁹ kixin chóna sin ijie kixin titekakhña sin ti janhan. ¹⁰ La ko tsochronka nkexro ndoá itjen. Kixin janhan sátsjiá ti itjen T'aná la jahara i ts'ikonhñarani. ¹¹ La tsochronka nkexro tsitoxén ijie. Tíha la ti nkexro t'etuehen ti chjasintajni ntihi la ó kuitoexín kixin tsjasóte.

¹² Naxa chonta itsje nkehe chrótjonkara, kjánchó tsjáchahyara tsiénxinra ijie. ¹³ Andá ti ó itsi ti Nchakuén Díos chaxín, ndá tíha mé tsjakohara kaín ti nkehe jína. Méxra jehya ti nkehe kuénté ch'an ó tsochronka ch'an. Náhi. Kaín ti nkehe tsikihin ch'an chrónka T'aná mé tsochronka ch'an la tsjakohara ch'an ti nkehe tsohen chr'éxin. ¹⁴ Jehé ch'an mé tsjakoxin ch'an ti kjuachaxin ijie kuéntana kixin ts'áyehe ch'an kaín ti nkehe kuéntana, ndá tsjakohé ch'an ti jahara kaín tíha. ¹⁵ Kaín ti nkehe chóna T'aná mé kjaxin kuéntana. Mé xikaha ndáxrjan kixin ti Nchakuén Díos chaxín mé ts'áyehe ti nkehe kuéntana, ndá kaín tíha tsjakohé ti jahara.

Ti kjuat'ává la ts'óna kjuachéhe

¹⁶ Ndá í séhya la í ts'ikonhñara ti janhan. La ko kjaxin í séhya ndá xík'ikonra ti janhan inaá kixin sátsjiá ti itjen T'aná.

¹⁷ Ndá iso ti sin k'uájiko ch'an mé kjuanchankíhi sin kícho sin: —¿Nkehe t'axrxéjin ti nkehe ndáchro ch'an kixin í séhya ndá ts'ikonhñani ch'an la ko kjaxin í séhya ndá xík'ikoni ch'an inaá kixin sátsji ch'an ti itjen It'é ch'an? ¹⁸ ¿Nkehe t'axrxéjin ti ndáchro ch'an, kixin “í séhya”? Tienxínhñani ti nkehe ndáchro ch'an —ichro sin.

¹⁹ Ndá kónohe ch'in Jesús ti nkehe chrókjuanchankí sin, la ndáchro ch'an:

—Xikaha tjonkara kixin í séhya ndá í ts'ikonhñara ti janhan, la ko kjaxin í séhya ndá xík'ikonra ti janhan inaá. ¿Á tíha ti tjejtjanchankíhira kichuara ní? ²⁰ Ijnko nkehe chaxín ndáxrjan kixin imá tsotsjankara la ko ts'avára. Andá ti chojni chjasintajni la tsochéhe sin. La kjónté jahara imá ts'avára, kjánchó chr'éxin la imá tsocháhara. ²¹ Éxi ijnko chojnichjin sinchekokjíhi ijnko ixjan, la imá tóxakohen kixin ó kjuixraká ti hora tsjotéhe tjan. Andá ti ó tsjixin tsokjíhi ti ixjan, ndá í tsoxraxinkakhña tjan nkexrín kjoté kixin chéhe tjan kixin kjuínchekokjíhi tjan ijnko ixjan. ²² Mé xikaha jahara t'avára ijie. Ndá itsi ijnko ñao la xík'ikuán ti jahara inaá, ndá imá tsochéhe asánra, la ko tsokohya ninkexró tsakítsjahara ti kjuachéhe tsochontara.

²³ Ti ó itsi ti ñao a ndá tsjanchankíhyara ninkehó. Chaxín ti nkehe tjonkara kixin

T'aná tsotjáhara kaín ti nkehe tsjanchatoxixínra niná. ²⁴ Jahara naxa kjuanchatoxixínhñara niná ninkehó nkehe. Ndá ijie tjánchíara la ts'ayéhéra, ndá antsí tsocháhara.

Ìnchéni Jesucristo ti nkexro t'etōan

²⁵ Ti nkehe tjonkara mé ntayóaxóan ñjko nkehe. Andá ti ó itsi ti ñao la í ninkehó sintayóaxinhña, ndoá tsoxrjanka ti nkehe kuèté T'aná. ²⁶ Andá ti ñao a mé tsjanchatoxixínra nkehe niná la ndáxrjanhña kixin janhan tsonixjayákohanra ti itjen T'aná, ²⁷ kixin T'aná mé tjeuhe ch'an ti jahara kixin jahara tjeuhéra ti janhan la ko kuitekáonra kixin janhan k'uinkaxian ti itjen ch'an. ²⁸ K'uaxrjéxian ti itjen T'aná la k'uinka chjasintajni. Ndá ijie ó tsitohá ti chjasintajni, la sátsjiá ti itjen T'aná inaá.

²⁹ Ndá ndáchro ti sin k'uájiko ch'an:

—Ijie la ndoá tjéchronka la ninkehó ncheyóexinhña. ³⁰ Ndá ijie tienxíni kixin jaha mé noha kaín nkehe la ticháxinhña kixin nkojín nkexro chrókjuanchankíha ichrén nkehe. Méxra titekaoni kixin jaha mé k'uinkaxian ti itjen Díos.

³¹ Ndá kjuátehe ch'in Jesús ndáchro:

—¿Á ijie ndá kuitekáonra ní? ³² Kixin itsi ti ñao la ijie tíha, la tsochrakonra la tsoxikayahara sátsjira, ndá tsitohéra janhuán tsjak'é, kjánchó jehya janhuán

itjén. T'aná mé tjékian. ³³ Tjonkara kaín tíhi kixin kjuaxróxin ts'ejó asánra, tinkachónkira ti janhan. Kjónté ntihi chjasintajni kjuaxróxinhña ts'ejora tsjasótera, kjánchó chrakonhñara kixin janhan kjuácha la í chóntahya kjuachaxin ti chjasintajni.

Jesús chrónoéhe Díos kixin ts'ayakohen ti sin k'uájiko ch'an

17 ¹ Andá ti ó kjuixin chrónka ch'in Jesús kaín tíha, ndá konta ch'an nkajní la ndáchro ch'an:

—It'éni, ó kjuixraká ti hora. Andá ijie tjákoxián ti kjuachaxin ijie kuèté ti Xjaan kixin kjaxin ti Xjaan chrókjuakoxxin ti kjuachaxin ijie kuéntá. ² Jaha kjuánjua ti kjuachaxin kixin ts'etuehen ch'an kaín chojni, ndá jehe ch'an tsochjéhe ch'an kjuachón nkochríxín kaín ti nkexro tsíchjehé ch'an. ³ Ti kjuachón nkochríxín mé t'axrjexín kixin tsochóxin sin ti jaha, ti nkokoa Díos tjechón, la ko Jesucristo, ti nkexro ichr'án ikui chjasintajni.

⁴ Ó kjuixin kjuákohá ti chojni chjasintajni ti kjuachaxin kuéntá la ko ó kjuixina ti ixra kuétoan. ⁵ Andá ijie It'éni, tsjánjua ti kjuachaxin ijie k'uéchonta janhan ti naxa kuék'ejóni nkokoa ti naxa k'ónahña chjasintajni.

⁶ Kaín ti chojni chjasintajni kjuánjua la ó kjuixin kjuákohá sin nkexro ti jaha. Jaha k'uekuéntá ti jehe sin, ndá kjuánjua la

kjuákohá sin ti itan, la kuitekaon sin. ⁷Andá ijie ó nohe sin kixin kaín ti kjuachaxin chonta janhan, la jaha kjuánjua. ⁸Kixin ó kjuixin kjuákohá sin ti itan kjuánjua, la jehe sin kuitekaon sin, la ó nohe sin chaxín kixin janhan la k'uinkaxian ti itjen jaha, la ko kuitekaon sin kixin jaha ichr'án ti janhan k'uinka.

⁹'Xrjanoáha kixin chrók'uayakohén ti jehe sin. Jehya xrjanóaha kixin chrók'uayakohén kaín ti chojni síin chjasintajni. Náhí. Jehó chrók'uayakohén ti sin kjuánjua kixin kuéntá ti jehe sin. ¹⁰Kaín ti nkehe chonta janhan la kuéntá, la ko kaín ti nkehe kuéntá mé kuéntana kjaxin. Andá ti kjuachaxin ijie kuéntana mé tjakoxin nkexrín ti janhan.

¹¹'Andá ijie í séhya tsjak'é ntihi chjasintajni, kjánchó jehe sin naxa ts'ejó sin ntihi. La janhan ó tsjasán ti itjén. Jaha It'éni, jaha imá jna, t'ayakuénxian sin kjuachaxien ti ihniá ndá xikaha nkokoa chrók'uejó sin éxi jaha la ko janhan nkokoa tjejóni.

¹²*Ti naxa kjuak'ékjan sin ntihi chjasintajni la k'uayakohan ti kjuánjua, kjuachaxien ti ihniá, la ninkehó ti jehe sin k'uitjáñahña. Jehó ti nkexro tsíkokjéexien kixin ts'itjáña, mé k'uitjáña kixin xikaha tsoxiteyá éxi nixja ti xroon tsíkjin sin ósé.

¹³'Ndá ijie ó tsjasán ti itjén. Kjánchó ndáxrjan tíhi ti naxa itjén

ntihi chjasintajni kixin tsochéhe sin éxi chànaxian janhan.

¹⁴Janhan ó kjuákohá sin ti itan, la ijie ti chojni chjasintajni la nínkakohen ti jehe sin kixin jehe sin la í jehya kuénté chjasintajni, éxi janhan la kjaxin jehya kuénté chjasintajni. ¹⁵Tjáncháhya kixin chrókuakítsjexian sin chjasintajni. Náhí. Tjáncháha kixin chrók'uayakohén sin kixin ti Jínahña la chrókjuachahya chrókjuich'iyeye ti jehe sin. ¹⁶Jehe sin la jehya kuénté ti chjasintajni, éxi janhan la kjaxin jehya kuénté chjasintajni. ¹⁷Nchetjuáxian sin ti kjuachaxin kuéntá kixin ti itán mé ti itan chaxín ndoá. ¹⁸Éxi jaha kuétoan k'uinka chjasintajni mé xikaha tétuanhan sin kixin sáchrokjui sin kuénté chjasintajni, tsochronka sin ti itán. ¹⁹Janhan tjánjua asená kixin sit'a ti ixra kuéntá, ndá kjaxin sin kaín asén sin chrókjuich'e sin ti ixra kuéntá kixin ó kuíhin sin ti itan chaxín ndoá.

²⁰'Xrjanoáha kixin jehya jehó sin chrókjuinkítsa sin. Náhí. Kjaxin xrjanoáhá kixin chrókjuinkítsa kaín ti sin tsitekaon chr'éxin, ti ó tsihin sin ti nkehe tsochronka ti sin a. ²¹Xrjanoáha kixin kaín sin nkokoa chrók'uejó sin éxi jaha It'éni la ko janhan nkokoa tjejóni, mé xikaha xrjanoáhá kixin kaín sin nkokoa chrók'uejókoni sin. Andá xikaha ti chojni chjasintajni

chrókuitekaon sin kixin jaha ichr'án ti janhan k'uinka. ²²Ti kjuachaxin ijíe kjuánjua la tjaha sin kixin ndá kaín sin nkokoa chrók'uejé sin éxi jaha la ko janhan nkokoa tjejóni. ²³Janhan la ko jehe sin nkokoa chrókjuak'ekjān sin éxi jaha la ko janhan nkokoa tjejóni. Mé xikaha ti chojni chjasintajni la chrókónohe sin kixin jaha ichr'án ti janhan k'uinka, la ko kjaxin chrókónohe sin kixin tjeuéhé ti jehe sin éxi tjeéxian ti janhan. ²⁴It'eni, tjínkaon kixin ti sin kjuánjua la chrók'uejé sin ti tsjak'é janhan kixin chrók'uikon sin ti kjuachaxin ijíe kjuánjua; kixin xráxín k'uétjuehé ti janhan ndesi naxa k'ónahña chjasintajni. ²⁵It'eni, jaha imá jína. Kjonté ti chojni chjasintajni chónhña sin ti jaha, la janhan choxián ti jaha la kaín ti sin i la kjaxin ó nohe sin kixin jaha ichr'án ti janhan k'uinka. ²⁶Ó kjuákohá sin nkexro ti jaha, la xikaha naxa tsjákohá sin, kixin éxi tjeéxian ti janhan mé xikaha chrótjuehé sin kicho sin, la ko janhan chrók'uejokjān ti jehe sin —ichro ch'in Jesús.

Sákjuíko sin Jesús tsjak'echjina

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50;

Lc. 22:47-53)

18 ¹Andá ti ó kjuixin ndáchro ch'in Jesús kaín tíha, ndá jehe ch'an la ko ti sin k'uájiko ch'an la k'uatóye sin ti tsaka síjti ìntā it'in Cedrón. Mé ntiha itjen ijnko huerto síin

nchónhña inta la ntiha k'uíxehen sin. ²Kjaxin Judas, ti nkexro sinchekji ti ch'in Jesús, mé nohe kixin ntiha itjen ti huerto kixin ntiha nkoyaxón tónkotséko ch'in Jesús ti sin k'uájiko. ³Méxra Judas la kjuíji ntiha, kjuíjiko nchónhña ti sin soldado la ko iso policía kuénté ti nínko ichr'án ti sin nchat'á t'etōan la ko ti sin fariseo. La kjuíji sin xraá sin espada la ko xrohi t'inkaséñaxín ti kjuíjixín sin. ⁴Andá ch'in Jesús ó nohe kaín ti nkehe ts'atsínka, la kóchjina, la saō kjuanchankí, ndáchro:

—¿Xá nkexro ti xritjéyára?

⁵Ndá jehe sin ndáchro sin:

—Xritjeyáni ti ch'in Jesús tsíkjixín Nazaret.

Ndá kjuátehe ch'in Jesús ndáchro:

—Janhan tíha.

Andá Judas, ti nkexro tsíkjinchekji ti ch'in Jesús, mé ntiha tjenkákjan ch'an ikui ch'an. ⁶Andá ti ó kjuátehe ch'in Jesús kixin jehe ch'an tíha, ndá jehe sin kjuixin iton sin, la k'uitsínka sin. ⁷Andá ch'in Jesús xíkjanchankí, ndáchro:

—¿Xá nkexro ti xritjéyára?

Ndá ndáchro sin:

—Tjeyáni ti ch'in Jesús tsíkjixín Nazaret.

⁸Ndá ch'in Jesús ínaá ndáchro:

—Ó kjuixin tjonkara kixin janhan tíha. Ti janhan xritjéyára la titohéra sátsji ti sin xríkjan.

⁹Mé xikaha ndáchro ch'in Jesús kixin tsoxiteyá ti nkehe tsíndáchro ch'an: “It'eni, ti

sin kjuánjua, la ninkexró k'uitjáñahña.” ¹⁰Ndá ch'in Simón Pedro kuakitsje ti espada kuènté la kóchrjín ndatsjon chjina ijnko ti nkexro it'in Malco, ti nkexro ch'ehe ixra ti nchat'á t'etōan. ¹¹*Andá ch'in Jesús ndáche ti ch'in Pedro:

—Tjak'échjina ti espada méhe. Ti k'uetōan T'aná kixin itsjé tsjasótena la, ¿á jehya ticháxin xikaha tsohen ní?

Ch'in Jesús kjuák'e nkayakon ti nchat'á t'etōan

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54;
Lc. 22:54)

¹²Andá ti sin soldado la ko ti sin comandante la ko ti sin policía judío kuènté ti nínko mé itsé sin ti ch'in Jesús la kjuínchenteto sin. ¹³Ndá sákjuíko sin ch'an ndōe ti ch'in Anás, ich'ee ti ch'in Caifás, ti nchat'á t'etōan ti nánó a. ¹⁴*Ti ch'in Caifás mé ti nkexro tsíndáche ti sin judío kixin ícha jina nkokōa chojni chrók'uenyákoheñ ti naciōn.

Pedro kjuínchemá kixin chóxinhña ti ch'in Jesús

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68;
Lc. 22:55-57)

¹⁵Ch'in Simón Pedro la ko fjnko ti nkexro kuék'ajiko ch'in Jesús mé nkáchréhe sin ti ch'in Jesús. Andá ti fjnko ch'in mé xráxin chóxin ch'an ti nchat'á

t'etōan, méxra k'uixenko ch'an ti ch'in Jesús ti ndāsin ti ndōe ti nchat'á. ¹⁶Kjánchó ch'in Pedro la ndója ó kuítōhe. Andá ti fjnko nkexro k'uájiko ch'in Jesús xráxin chóxin ti nchat'á t'etōan mé k'uaxrje ch'an la nixjehe ch'an ti tjan tjenta ndója ti ndāsin la chrónoéhe ch'an tjan ndá kjuajon tjan kjuachaxin k'uixehen ti ch'in Pedro. ¹⁷Andá ti tjan tjenta ti ndója ndāsin mé kjuanchankíhi tjan ti ch'in Pedro:

—¿Á jehya kjaxian xrikoja ti nkexro a ní?

Ndá ch'in Pedro ndáchro:

—Náhí, xríkianhña ch'an.

¹⁸Ndá imá kókin ntiha ndá ti sin ch'exín ixra la ko ti sin policía mé kjuaka sin xrohi la tjejóxin

© 1996 David C. Cook

Pedro nchemá kixin chóxin Jesús
(Jn. 18:17)

toté sin chjixrohe sin. La koí ch'in Pedro tjechjixrohe ch'an ntiha.

Ti nchat'á t'etoan
kjuanchankíhi ti ch'in Jesús
*(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64;
 Lc. 22:66-71)*

¹⁹Ndá ti nchat'á t'etoan kjuankíxin kjuanchankíhi ti ch'in Jesús kixin nkexro ti sin k'uájiko ch'an la ko nkehe ti kjuako ch'an. ²⁰Ndá kjuátehe ch'in Jesús ndáchro:

—Noxín kjuak'é kjuàkua, k'uúikon kaín chojni. Xráxín k'uékjákoxiān kaín nchia xrakoaxin ti sin judío la ko ti nínko tónkotséxin sin la ninkehó nkehe kjuákoḡhya ómó. ²¹Ndá, ¿nkeuènté janhan tjanchankia kaín tíha? Chrokjuanchankíhi ti sin kuíhin nkexrín kjuàkua. Jehé sin la kjá nohe sin ti nkehe kjuàkua —ichro ch'in Jesús.

²²La nantá kjuixin ndáchro ch'in Jesús tíha, ndá ijnko ti policia kuènté ti nínko, mé chjéhe nkayakon ti ch'in Jesús la ndáchro:

—¿Á xikaha tsjatehé ti nkehe tjanchankí ti nchat'á t'etoan ní?

²³Ndá kjuátehe ch'in Jesús, ndáchro:

—Ti nduáhya ti nkehe xrjanká la chronka nkehe tíha. Andá ti ndoá ti nkehe xrjanká, ¿la nkeuènté k'oká?

²⁴Ndá ch'in Anás k'uetōan kixin tjechróntetoxíhin ch'in Jesús sátsjiko sin ti itjen ch'in Caifás, ti nchat'á t'etoan.

Pedro ínaá xíkjinchemá kixin
chónhña ti ch'in Jesús

*(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72;
 Lc. 22:58-62)*

²⁵Ndá ch'in Simón Pedro mé naxa tjexín ch'an toté ch'an tjechjixrohe. Ndá ijnko nkexro kjuanchankíhi ti jehe ch'an, ndáchro:

—¿Á kjaxinhña xrikoḡa ti nkexro i ní?

Ndá ch'in Pedro kjuínchemá ínaá, ndáchro:

—Náhí, chónhña ti nkexro a.

²⁶Andá ijnko ti nkexro ch'ehe ixra ti nchat'á t'etoan, naxa kjéhya ti nkexro tsíkóchrjihin Pedro ndatsjon, mé kjuanchankí ndáchro:

—¿Á jehya jaha ti k'uúkuān tjeḡa ch'an ti huerto ní?

²⁷Ndá ch'in Pedro xíkjinchemá ínaá kixin jehya ch'an tíha. Ndá xríñhña tuénxín itsje ijnko kochintóla.

Ch'in Jesús kjuák'e nkayakon ti
ch'in Pilato

*(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5;
 Lc. 23:1-5)*

²⁸Ndá ti ó k'uínkaséña k'uaxrjexín sin ndoe ch'in Caifás, sákjuíko sin ch'in Jesús ti palacio t'etoaxín ti gobernador. Ndá ti ó kjuíji sin ntiha la ti sin judío la k'uixenhña sin ti palacio kixin ti chrók'uixehen sin la chrókuamá sin ti ijje síin ntiha la í xrokjuahya sinie sin ti nkehe ts'ixin ti kia Pascua. ²⁹Ndá ch'in

Pilato k'uaxrjexín ti nchia itjen t'et̄oan la kjuanchankí, ndáchro:

—¿Xá nke ijie chóna ti nkexro i?

³⁰Ndá kjuátehe sin ndáchro sin:

—Ti chróchóntahya ch'an ijie la chrókjuikohyani ch'an ntihi.

³¹Ndá k'uetoan ch'in Pilato, ndáchro:

—Sátjikoára ch'an, nchekit̄oexínra ti ijie ch'an éxi ndáchro ti ley kuéntára.

Ndá kjuátehe ti sin judío, ndáchro:

—Jeheni chojni judío la chóntahyani kjuachaxin ts'ónáni ninkexró.

³²*Mé xikaha xiteyá ti nkehe tsíndáchro ch'in Jesús kixin nkexrín ts'enxín ch'an. ³³Ndá ch'in Pilato xík'ixehen ti nchia itjen t'et̄oan, ndá k'uéyehe ti ch'in Jesús la kjuanchankí, ndáchro:

—¿Á jaha ti rey kuénté ti sin judío ní?

³⁴Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Ti nkehe tjánchánkia la, ¿á jahuá kjuénkayáxian ní, o ijnko nkexro chrónka?

³⁵Ndá kjuátehe ch'in Pilato, ndáchro:

—¿Xá á janhan ijnko judío ní? Ti sin chjasán la ko ti sin nchat'á t'et̄oan mé kjuikao sin ti jaha. ¿Xá nkehe kjuich'e?

³⁶Ndá kjuátehe ch'in Jesús ndáchro:

—Ti kjuachaxin chonta janhan la jehya kuénté ti chjasintajni.

Náhí. Kixin ti chrókóxikaha, la itsjé ti sin kuéntana la chrókjuajonko ti sin judío kixin chrótséhya sin ti janhan, la chrókjuikaohya sin ti janhan ntihi; kjánchó ti kjuachaxin chonta janhan la jehya kuénté chjasintajni.

³⁷Andá ch'in Pilato kjuanchankí, ndáchro:

—¿Á chaxín jaha ijnko rey ní?

Ndá kjuátehe ch'in Jesús, ndáchro:

—Janhan ti rey ndáchrua jaha. Janhan kokjína la ko k'uinka chjasintajni kixin tsoxrjanka ti nkehe chaxín ndoá. Kaín ti sin titekaon ti nkehe chaxín ndoá mé tjejótihi sin ti nkehe tjákua.

³⁸Ndá ndáchro ch'in Pilato:

—¿Xá nkehe ti nkehe chaxín ndoá?

Ndá kjuixin kjuanchankí ch'in Pilato tíha, ndá k'uaxrjexín ch'an ntiha, la sákjuí ch'an ti tjejó ti sin judío, la ndáchro ch'an:

—K'uitjáhya ninkehó ijie chóna ti nkexro i. ³⁹Kjánchó jahara la ó kuáhanra kixin ti kia Pascua la tjánjua kjuachaxin kixin ts'axrje ijnko nkexro tjechjina. ¿Á tjinkáonra kixin ts'atjánta ti Rey kuénté ti sin judío ní?

⁴⁰Ndá kaín sin k'óyako sin, ndáchro sin:

—Ti ch'in a, la náhi. T'atjánta Barrabás.

Kjánchó Barrabás mé ijnko chojni tjasin kjuanínkaon.

**Pilato kjuajon kjuachaxin kixin
its'en Jesús**

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20;
Lc. 23:13-25)

19 ¹Andá ch'in Pilato mé k'u^uet^oan kixin tsjate sin ti ch'in Jesús. ²Ndá ti sin soldado mé kjuích'énaxín sin ntach'i ijnko corona la kjuak'enkaya sin ikja ch'in Jesús la ko kjuínchek'inkaya sin ch'an ijnko ika kjátsetié. ³Ndá kóchjina sin ti itjen ch'an, la ndáchro sin:

—Nkochr^xín tsjak'e tsétu^hén ti sin judío —ichro sin, kjuanoá sin ch'an la chjéhe sin nkayakon ch'an.

⁴Andá ch'in Pilato k'uaxrje ínaá la nixjeh^e ti sin tsíkónkotsé ntiha, ndáchro:

—Tsjehéra, ntihi kjuikⁱan ti nkexro i kixin tsonohara kixin k'uitjáhya ninkehó ijje chón^ta ch'an.

⁵Ndá k'uaxrje ch'in Jesús la tjenkáya ikja ch'an ti corona tsík'ónaxín ntach'i la ko tjechr'inkaya ch'an ti ika kjátsetié. Ndá ch'in Pilato ndáchro:

—Tsjehéra, ntihi itjen ch'an.

⁶Andá ti ó k'uíkon ti sin nchat'á t'et^oan la ko ti sin policía kuèté ti nínko la kjuankíxin sin k'óyako sin, ndáchro sin:

—¡Tjakénkanira ch'an ntacruz!
¡Tjakénkanira ch'an ntacruz!
—ichro sin.

Ndá ch'in Pilato ndáchro:

—Ti xikaha la jahara sátsjikoára ch'an la tjakénkanira ch'an ti

ntacruz kixin janhan la ninkehó ijje k'uitjáhya chón^ta ch'an.

⁷Ndá ti sin judío kjuátehe, ndáchro:

—Jeheni chojni judío la chóntani ijnko ley t'et^oan kixin chrók'uen ch'an kixin ch'éna ch'an asén ch'an Xjeen Díos.

⁸Andá ti ó kuíhin ch'in Pilato xikaha, la antsí chrákon ch'an, ⁹la k'uíxehen ch'an ti nchia t'et^oaxín ch'an, la kjuanchankíhi ch'an ti ch'in Jesús, ndáchro ch'an:

—¿Xá nketí k'uinkaxian?

Kjánchó ch'in Jesús la ninkehó kjuátehya.

¹⁰Ndá ch'in Pilato ndáchro:

—¿Á tsjateéhya ti nkehe tjánchánkíha ní? ¿Á noahña kixin chonta kjuachaxin tsétoan kixin tsjak'enkania ntacruz la ko kjaxin chonta kjuachaxin tsondáxrjan kixin sátsjia, la kohya nkehe tsohan ní?

¹¹Ndá kjuátehe ch'in Jesús, ndáchro:

—Ninkehó kjuachaxin chróchontahya kixin chrókuétoan chrók'uen janhan o sáchrókjuia, ti jehya Díos chrókjuajon kjuachaxin. Andá ti chojni kjuikaona ntihi la antsí chón^ta ijje ke jaha.

¹²Ndá ti kuíhin ch'in Pilato tíha, la kjuankíxin kjuénkayáxin ch'an nkexrín chrók'uatjánta ch'an ti ch'in Jesús, kjánchó ti sin judío la k'óyako sin, ndáchro sin:

—Ti tsitohé ch'an sátsji ch'an, la jaha la jehya ijnko nkexro

t'iton jína ti ch'in t'etuehen ti nación kuèténi. Ti nkexro tjinkaon ts'óna ijnko rey mé nínkakohen ti nkexro t'etuehen ti jeheni.

¹³Andá ti ó kuíhin ch'in Pilato tíha, la kuakitsje ch'an ti ch'in Jesús ndója ndá kjuák'etjaxin ch'an ti silla nchekitoxin ch'an ijje, mé ngiva hebreo la it'in Gabata, mé t'axrjexin kixin tjat'oi jehó ixro tsík'ónaxín. ¹⁴La ó kuichjina ti ñao tsjasin sin ti kia Pascua la ó chjina chonkíxin, ndá ti ch'in Pilato mé ndáche ti sin judío:

—Ntihi itjen ti rey kuèntára.

¹⁵Kjánchó jehe sin k'óyako sin, ndáchro sin:

—¡Its'en ch'an! ¡Its'en ch'an!
¡Tjak'enkanira ch'an ntacruz!

Ndá ch'in Pilato kjuanchankí ndáchro:

—¿Á tjinkáonra kixin janhan tsjak'enkania ntacruz ti rey kuèntára ní?

Ndá ti sin nchat'á t'etōan mé kjuátehe, ndáchro:

—Chóntahyani íjnko rey, jehó ti ch'in César.

¹⁶Ndá ch'in Pilato kjuajon kjuachaxin sákjuíko sin ti ch'in Jesús tsjak'enkání ch'an ntacruz.

**Kjuák'enkání ch'in Jesús
ntacruz**

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32;

Lc. 23:26-43)

¹⁷Ndá sákjuíko sin ti ch'in Jesús yámá ti ntacruz tsjak'enkání. Ndá kjuíjiko sin

ch'an ijnko itjo tikítexin sin Hueso ikja chojni, mé ngiva hebreo la nchek'in sin Gólgota. ¹⁸Ndá ntiha kjuák'enkání sin ch'an ti ntacruz la ko kjaxin yaá sin nánánko k'uejó, ndá nkosiñe kjuák'e ch'in Jesús. ¹⁹Ndá ch'in Pilato k'uetōan kixin ts'óna letra ijnko inta tsjak'enkání ikja ti ntacruz tsondáchro:

“Jesús tsikjixin Nazaret, Rey kuèté ti sin judío.”

²⁰La itsjé ti sin judío kjuínchekuáxin ti letra tsík'óna kixin chjina ti chjasin Jerusalén ti kjuák'enkání ch'in Jesús ntacruz, la ko ti inta tsík'óna letra mé iní ngiva chonta, ti ngiva hebreo, griego la ko latín.

²¹Ndá xikaha ti sin nchat'á t'etōan kuèté ti sin judío mé ndáche sin ti ch'in Pilato:

—Chrokjinhña kixin jehe ch'an mé “Ti Rey kuèté ti sin judío.” Náhí. Chrókjian kixin “Jehe ch'an mé ndáchro ch'an kixin jehe ch'an ti Rey kuèté ti sin judío.”

²²Kjánchó ch'in Pilato kjuátehe ndáchro:

—Ti kuétoan k'óna la ó k'óna, la xikahó tsjak'e.

²³Andá ti sin soldado ti ó kjuixin kjuák'enkání sin ntacruz ti ch'in Jesús, la kuákja sin ti iké ch'an la k'óxikayēhe sin kuákja nkojnko, kanoé sin. La ko kjaxin kuákja sin ti ika kjjín t'inkáyate ch'an. Ti ika a mé chóntahya ti tsíxronñaxín, méxra nkokoa ika

© 1996 David C. Cook

Kjuachaxin sin iké Jesús
(Jn. 19:24)

tíha. ²⁴*Ndá ti sin soldado mé ikjo kicho sin ndáchro sin:

—Tsótséchéhyani ti ika i.

Ícha jína sich'exíni suerte ndá tsonoheni nkexro tsákja.

Mé xíkaha kjuích'e sin la xiteyá éxi ndáchro ti xroon tsíkjin sin ósé, ndáchro: “Kjuích'exín sin suerte ti kaná ndá k'óxikayehé sin kuákja sin.”

²⁵Andá chjina ti ntacruz kjuák'enkání ch'in Jesús, mé ntiha kjuák'e ti ñé ch'an la ko ti kicho tjan, ti tjan María ichjién ch'in Cleofas, la ko ti tjan María Magdalena. ²⁶Andá ti ó k'uíkon ch'an kixin ntiha itjen ti ñé ch'an la ko ti ch'in imá tjuéhé

ch'an kuék'ajiko ch'an, la ndáche ch'an ti ñé ch'an:

—Íñéni, tsjehé méhe itjen ti xjaan.

²⁷Ndá kjuixin la nixjehe ch'an ti nkexro tjuéhe ch'an, ndáchro ch'an:

—Tsjehé, méhe itjen iná.

Andá ti nkexro a mé sákjuíko ch'an ndoé ch'an ti tjan María la k'uayakohen ch'an éxi ñé ch'an xíkaha.

Ik'uén ch'in Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41;

Lc. 23:44-49)

²⁸*Ndá ti ó kjuixin tíha la ch'in Jesús ó nohe kixin kaín ixra la

ó kjuixin xiteyá, ndá tjinkaon ch'an kixin tsoxiteyá kaín ti nkehe ndáchro ti xroon tsíkjin sin ósé, ndá xíkaha ndáchro ch'an:

—Ik'uén inta.

²⁹Ndá ntiha itjen ijnko nchísén síkaón xranvino isán, ndá kjuínchekjata sin ijnko kachjon, la kjuak'echónta sin ijnko inta kjíjin, ndá kjuínchechrìn sin ti itjen ir'ua ch'an. ³⁰Ndá ch'in Jesús ik'ui ti xranvino isán la ndáchro:

—Ó kjuixin xiteyá kaín nkehe.

Ndá k'uisén ikja ch'an la ik'uén ch'an.

Ijnko soldado chr'áte chika iyo ti chjia ch'in Jesús

³¹Andá ti naxa tihya ti ñao tjasin sin ti kia Pascua, ndá ti sin judío mé tjinkakohnña kixin ti cuerpo kuènté ti sin tsík'en la naxa ts'ejóyáni ti ntacruz ti ñao tok'éhe sin, kixin ti ñao Pascua mé ijnko ñao imá tjetooan. Mé kjuanchehe sin ti ch'in Pilato kixin ts'óchjejin sin toté ti sin tjejóyáni ntacruz la ko ts'inkajin ti cuerpo. ³²Ndá xíkaha ti sin soldado la sákjuí sin k'óchjejin sin toté ti ch'in itjen saó la ko kjaxin k'óchjejin sin toté ti ijnko ch'in, tjejóyániko ch'in Jesús ti ntacruz. ³³Ndá ti ó kóchjina sin ti itjen ch'in Jesús, la k'uíkon sin kixin ó tsikjixin tsík'en ch'an,

ndá í k'óchjejinhña sin toté ch'an.

³⁴Ndá ijnko soldado mé chr'áte ijnko chika iyo ti chjia ch'in Jesús ndá tuénxín k'uaxrje ijni la ko inta. ³⁵Andá ti nkexro k'uíkon kaín ti nkehe kóhen la ndoá chronka, la ko nohe kixin chaxín ti nkehe chrónka kixin kaín ti nkexro tsihin la tsitekaon. ³⁶*Mé xíkaha kóhen kixin xiteyá ti nkehe ndáchro xroon itén Díos tsíkjin sin ósé ndáchro: “K'óchjejinhña sin ninkehó huésqe ch'an.” ³⁷*Kjaxin ijnko nketí nixja ti xroon itén Díos tsíkjin sin ósé ndáchro: “Tsokomá sin ti nkexro tsíkjiate chika ti chjia.”

Xravá ch'in Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47;
Lc. 23:50-56)

³⁸Ndá ti ó kjuixin kóhen kaín tíha, ndá ch'in José, ijnko nkexro tsikjixin chjasin Arimatea, mé chrónoéhe ti ch'in Pilato kixin chrókjuajon kjuachaxin kixin ts'inkajixin ntacruz ti cuerpo kuènté ch'in Jesús, ndá sátsjiko ch'an tsoxravá. Jehe ch'an mé ómó kuinkáchónki ch'an ti ch'in Jesús kixin chrákonhen ch'an ti sin judío. Ndá ch'in Pilato mé kjuajon kjuachaxin, ndá ch'in José la kuakjijin la ko sákjuíko ch'an ti cuerpo kuènté ch'in Jesús. ³⁹*Kjaxin ch'in Nicodemo,

ti nkexro kjuinixjehe ch'in Jesús ijnko tie, mé ikjui kjuikao treinta kilo xroan xraxé náxrjón tsíkjiko mirra la ko kachroxroan. ⁴⁰Ndá xikaha yóí sin kuákja sin ti cuerpo kuènté ch'in Jesús, la kjuínchek'ísimá sin ijnko ika kjíjin síkjajin ti xroan xraxé náxrjón kixin xikaha kuéhen ti sin judío k'uékjavá ti sin tsík'en. ⁴¹Chjinaxón ti kjuák'enkání ch'in Jesús ntacruz mé itjen ijnko huerto la ntiha itjen ijnko tòye nixin naxa ninkexró tsíxraváhya. ⁴²Mé ntiha kjuavá sin ti ch'in Jesús kixin kjínhña la ko kixin ó kuichjina ti ñao tok'éhe ti sin judío.

Ti xechón ch'in Jesús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8;
Lc. 24:1-12)

20 ¹Andá ti ñao xránkíxixín semana imá nchítjen mé ti tjan María Magdalena la sákjuí tjan ti tsíxravá ch'in Jesús, ndá k'uíkon tjan kixin tsíkjìin ti ixro tekjèxin ti tòye. ²Ndá kuinká tjan sákjuí tjan ti itjen ti ch'in Simón Pedro la ko ti nkexro imá k'uétjehe ch'in Jesús, la ndáchro tjan: —Ó tsíakákísjexín sin tòye ti cuerpo kuènté Ìnchéni, ndá noehñani nketí sátsíkjikiko sin —ichro tjan.

³Ndá ch'in Pedro la ko ti íjnko ch'in kuíhin sin xikaha, la sákjuítsjehe sin ti tòye. ⁴Ndá yóí sin nkokón kuinká sin sákjuí sin, kjánchó ti ch'in íjnko la antsí

tjian kuinká ndá ch'in Pedro la kanhñó, ndá sao ti íjnko ch'in kjuíji ti itjen ti tòye. ⁵Ndá k'uisén ch'an tsjehe ch'an nkaxehen ti tòye la k'uíkon ch'an kixin ti ika tsík'ísimá ch'in Jesús la naxa tjejó, kjánchó k'uixenhña ch'an ti tòye. ⁶Ndá chr'éxin ikjui ch'in Simón Pedro la k'uíxehen ch'an ti tòye. La kjaxin ch'an k'uíkon ch'an kixin tjejó ti ika tsík'ísimá ch'in Jesús, ⁷la ko k'uíkon ch'an kixin ti ika tsík'ísimá ikja ch'in Jesús mé yóxin tsíxrat'o la ókjé itjen. ⁸Ndá ti íjnko nkexro k'uájiko ch'in Jesús, ti ch'in sao tsíkjiji, la kjaxin ch'an k'uíxehen ch'an ti tòye, ndá k'uíkon ch'an ti nkehe tsíkóhen la kuitekaon ch'an, ⁹kixin naxa k'uékiexínhña sin ti nkehe chronka ti xroon itén Díos kixin ticháxin tsoxechón ti ch'in Jesús. ¹⁰Ndá xikaha ti sin kjuítsjehe la ikjan sin ndoje sin.

Tjan María Magdalena k'uíkon ch'in Jesús

(Mr. 16:9-11)

¹¹Ndá ti tjan María mé ndója ti tòye ó kuítóhe tjan tsjánka tjan. Ndá naxa tsjánka tjan la k'uisén tjan tsjehe tjan nkaxehen ti tòye, ¹²la k'uíkon tjan yaá sin ángel tjejóchr'inkáya sin ika tjóá, tjejótjaxin sin ti tsíkjak'e ti cuerpo kuènté ch'in Jesús. Íjnko ti ángel mé itjen ti tsíkjak'e ikja ch'in Jesús la ko ti íjnko mé itjen ti tsík'ejó toté ch'an. ¹³Ndá ti sin ángel mé kjuanchankí, ndáchro:

—¿Nkekuènté tsjanka?
Ndá kjuátehe tjan ndáchro
tjan:
—Sátsíkjiko sin ti Ìnchéni,
ndá noehñani nketí tsíkjak'e sin
ch'an.

¹⁴Kjuixin ndáchro tjan tíha,
ndá kuinkátjía tjan, la k'uíkon
tjan ti ch'in Jesús, kjánchó
kjuátsoanhña tjan kixin jehe
ch'an tíha. ¹⁵Ndá ch'in Jesús
kjuanchankí, ndáchro:

© 1996 David C. Cook

*Ti tjan Magdalena xeta Jesús
(Jn. 20:14)*

—¿Nkekuènté tsjanka? ¿Xá
nkexro ti xritjéyá?
Ndá jehe tjan kjuénkayáxin
tjan kixin jehe ch'an mé ti
nkexro t'ayakohen ti huerto, ndá
ndáchro tjan:

—Ti jaha sákjuikoá ti cuerpo
kuènté Ìnchéni Jesús, la chrónka

nketí sákjuikoá ndá jeheni
sátsjichréheni.

¹⁶Ndá ch'in Jesús ndáchro:
—¡María!

Ndá jehe tjan kuinkátjía tjan
la nixjāxin tjan ngiva arameo,
ndáchro tjan:

—¡Raboni! —tíha mé t'axrjexín
Maestro.

¹⁷Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Tséhya ti janhan kixin naxa
sátjihya ti itjen T'aná. Sátjia ti
tjejó ti sin kíchina la chenka sin
kixin sátsjía ti itjen T'aná, mé
kjāxin It'ára, ti Díos kuéntana la
ko Díos kuéntára kjāxin.

¹⁸Ndá ti tjan María Magdalena
mé sákjuí tjan la chenka tjan
ti sin k'uájiko ch'in Jesús kixin
k'uíkon tjan ti jehe ch'an. La ko
kjāxin chrónka tjan kaín ti nkehe
tsíchronka ch'an.

**Ti sin k'uájiko ch'in Jesús
k'uíkon sin ti jehe ch'an**
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18;
Lc. 24:36-49)

¹⁹Andá ti ó kójín ti ñao
xránkíxixín semana, ndá ti sin
k'uájiko ch'in Jesús mé kónkotsé
sin nkaxehen nchia síkjehe jína
kixin chrákonhen sin ti sin judío.
Ndá titayā k'uikuén sin kixin
nkosiñe ti tjejó sin itjen ch'in
Jesús, ndá nixjehe ch'an ti jehe
sin, ndáchro ch'an:

—Kjuaxróxin t'ejora.

²⁰Ndá kjuixin ndáchro ch'an
tíha, ndá kjuako ch'an ti itja
ch'an la ko ti chjia ch'an. Ndá ti
sin k'uájiko ch'an la kóchéhe sin

k'uíkon sin ti jehe ch'an. ²¹ Ndá ch'in Jesús ndáchro ínaá:

—Kjuaxróxin t'ejora. Éxi T'aná k'uetóan k'uinka, mé xíkaha tétóan sátsjira tsjichronkara ti itan jína.

²² Ndá k'uánote ch'an ti jehe sin la ndáchro ch'an:

—T'ayéhéra ti Nchakuén Díos.

²³ *Ti ts'itjáñahanra ti ijie kjuasin nkojín nkexro, la Díos koí tsjakjìn tíha. Andá ti ts'itjáñahñara ti ijie kjuasin nkojín nkexro, la kjaxin Díos tsjakjìnhña ti ijie chontara.

Ch'in Tomás k'uíkon kixin tsíxechón ch'in Jesús

²⁴ Andá ch'in Tomás, ijnko ti teyóxin sin k'uájiko ch'in Jesús, mé kjaxin tikítexín sin ch'an Nóhé, mé kohya ch'an ti ikui ch'in Jesús. ²⁵ Ndá chr'éxin ti íso sin k'uájiko ch'in Jesús mé ndáche sin ch'an:

—Ó k'uíkon ti Ìnchéni.

Kjánchó ch'in Tomás ndáchro:

—Ti ts'íkõnhña ti itja ch'an tsíkjiate clavo, la ko tsochr'anxianhña ndedo tjaná ntiha, la ko ti tsochr'anxianhña tjaná ti chjia ch'an, la tsítekakõnhña.

²⁶ Andá ijní ñao chr'éxin, ndá kónkotsé sin ínaá la kjaxin kjuák'e ch'in Tomás. La ti nchia k'uejó sin mé síkjehe jína, ndá titàya k'uikuén sin kixin nkõsiñe ti tjejó sin itjen ch'in Jesús, la ndáchro ch'an:

—Kjuaxróxin t'ejora.

²⁷ Ndá ndáche ch'an ti ch'in Tomás:

—Tjaké ndedo tjá ti kjuiat'lo clavo la ko tsjehé ti tjaná la xrakõa ti itjá la chr'axehén ti chjiana. La ndáchrohya kixin chaxínhña. Titekaoan kixin chaxín janhan.

²⁸ Ndá kjuátehe ch'in Tomás ndáchro:

—Ìnchéni la ko Díos kuènténi!

²⁹ Ndá ch'in Jesús ndáchro:

—Tomás, xíkaha ichrua kixin k'uikuan ndá kuitekaoan. Antsí ncheñao Díos ti sin kjónté k'uíkonhña la titekaon.

Tíhi mé chrónka nkekuèté tsíkjin ch'in Juan ti xroon

³⁰ Ch'in Jesús kjuasin itsjé íso kjuaxroan náxrjón k'uíkon ti sin k'uájiko ch'an, kjónté chrónkahya ti xroon kixin xíkaha kóhen. ³¹ Ti nkehe chronka ti xroon i la ikjian janhan kixin chrókuitekáonra jahara kixin Jesús mé ti Cristo, ti Xjeen Díos, kixin ti tsitekáonra la tsochontara kjuachón nkochríxin.

Ch'in Jesús xéta yato ti sin kuék'ajiko

21 ¹ Andá chr'éxin ch'in Jesús xéta ínaá yato ti sin kuék'ajiko chrínta ti Ndañao Tiberias. Mé k'uíkon ch'an ² ch'in Simón Pedro, Tomás, ti nkexro

tik̄itexín sin Nóhé, Natanael, tsíkixin Caná nonte Galilea la ko yaá xjeen ch'in Zebedeo la ko fyaá ti sin kuék'ajiko ch'an, mé nkokqa k'uejó sin. ³*Ndá ch'in Simón Pedro ndáchro:

—Sátsjitséni koche.

Ndá ndáchro ti iso sin:

—Kaíni tsjikoni ti jaha —ichro sin.

Ndá sákjuí sin k'uit'ótjen sin ijnko ntabarco, kjánchó ninkehó koche tséhya sin kuenté tie.

⁴Andá ó chjina ts'inkaséña, ndá ikjan sin la xrínahña k'uíkon sin itjen ch'in Jesús chrínta ti ndañao, kjánchó kjuátsoanña sin kixin jehe ch'an tíha. ⁵Ndá kjuanchankí ch'an, ndáchro ch'an:

—Ndasoá, ¿á itsera koche ní?

Ndá kjuátehe sin, ndáchro sin:

—Náhí, ninkehó.

⁶*Ndá ch'in Jesús ndáchro:

—Itéra ti nchísén chjia ti ntabarco la tsotsera iso va.

Ndá kjuínchexiteyá sin la ik'ue sin ti nchísén, la í kjuachahya sin kuakitsjetaón sin kixin nchónhña koche stjinká. ⁷Andá ti nkexro imá tjuéhe ch'in Jesús mé ndáche ti ch'in Pedro:

—Ti nkexro a la Ìnchéni tíha.

Ndá ti ó kuíhin ch'in Simón Pedro kixin Ìnchéni tíha, la tjoka k'uinkáya ch'an ti iké ch'an (kixin tsíkakítsje ch'an), ndá kjiánkí ch'an ti ìnta.

⁸Ndá ti iso sin mé kjuikao sin

chrínta ndañao ti ntabarco tinkánkákjetóxin sin ti nchísén tjinká koche kixin k'uejó sin ijnko ciento metro kjínxin chrínta ti ndañao. ⁹Ndá ti ó k'uínkajinxin sin ti ntabarco la k'uíkon sin kixin tjeche xrohi la chrítaón ti xrinta la tjekjen ijnko koche la ko niotja. ¹⁰Ndá ch'in Jesús ndáchro:

—Xrákoara iso ti koche itsera nantá.

¹¹Ndá ch'in Simón Pedro mé k'uit'ótjen ch'an ti ntabarco la kuákja ch'an ti nchísén tsíkaón koche yehye, la kuinkánkákjen ch'an xrákao ch'an, mé ti koche itsé sin la ijnko ciento cincuenta y tres va, la kjónté itsjé va la k'uichjehya ti nchísén. ¹²Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Xrákira, intera.

La ninkehó ti sin k'uájiko ch'an kjuanchankíhya sin kixin nkexro ti jehe ch'an kixin ó nohe sin kixin Ìnchéni tíha. ¹³Ndá ch'in Jesús kóchjina la kuákja ti niotja la chjéhe ch'an ti jehe sin la ko xikaha kjuajon ch'an ti koche kjaxin.

¹⁴Tíhi mé ti níxin xéta ch'in Jesús ti sin k'uájiko ch'an ti ó xechón ch'an.

Jesús nixjehé ti ch'in Pedro

¹⁵Ndá ti ó kjuixin kjónie sin, ndá ch'in Jesús kjuanchankíhi ti ch'in Simón Pedro, ndáchro:

—Simón, xjeen Jonás, ¿antsí tjuéhe ti janhan ke ti iso sin ní?

© 1996 David C. Cook

*Jesús nixjehe Pedro
(Jn. 21:15)*

Ndá kjuátehe ch'in Simón Pedro ndáchro:

—Jeén, ìnchéni, ó noha kixin tjinkaoni ti jaha.

Ndá ch'in Jesús ndáchro:

—T'ayakohén ti kolélo kuéntana.

¹⁶Ndá yaáxin xíkjančankí ch'in Jesús, ndáchro:

—Simón, xjeen Jonás, ¿á tjeuhe ti janhan ní?

Ndá kjuátehe ch'in Simón Pedro ndáchro:

—Jeén, ìnchéni, ó noha kixin tjinkaoni ti jaha.

Ndá ch'in Jesús ndáchro:

—T'ayakohén ti kolélo kuéntana.

¹⁷Ndá ó nixin xíkjančankí ch'in Jesús, ndáchro:

—Simón, xjeen Jonás, ¿á tjinkaoan ti janhan ní?

Andá ch'in Pedro k'uává asén ch'an kixin ó tíhi ti nixin

kjuanchankí ch'in Jesús kixin á tjinkaon ch'an ti jehe, ndá ndáchro ch'an:

—Ìnchéni, jaha noha kaín nkehe la ó noha kixin tjinkaoni ti jaha.

Ndá ch'in Jesús ndáchro:

—Ti xikaha la t'ayakohén ti kolélo kuéntana. ¹⁸Ijngo nkehe chaxín tsotjonka kixin ti naxá k'uéndasoá, la jahuá kuék'inkaya ti iká la k'uékjia ti k'uékóxríhan. Kjánchó ti ó tsotada la tsjaya itjá, la íjngo nkexro sintak'inkáya ti iká la sátsjiko sin ti jaha ti tóxríanhña chrókjuia.

¹⁹Tíhi mé chrónkaxín ch'in Jesús nkexrín its'en ch'in Pedro la ko nkexrín tsochjéxin ch'an Díos kjuasáya. Ndá kjuixin la ndáchro ch'an:

—Chréhé ti janhan.

Ti nkexro antsí tjeuhe ch'in Jesús

²⁰*Ndá nkátjía ch'in Pedro la k'uíkon ch'an kixin tjetinkáchréhe ti nkexro antsí tjeuhe ch'in Jesús, mé ti nkexro a ti kjuák'e chjina ch'in Jesús ti kjónie sin, la jehe ch'an ti kjuanchankíhi ch'an ch'in Jesús kixin nkexro sinčekji ti jehe ch'an. ²¹Andá ti k'uíkon ch'in Pedro kixin tjechréhe ch'an, ndá kjuanchankíhi ch'an ti ch'in Jesús, ndáchro ch'an:

—Ìnchéni, ¿ndá ti ch'in i la nkehe tsohen?

²²Ndá ch'in Jesús ndáchro:

—Ti tjin̄kaon kixin

tsjak'echón ch'an hasta tsokjan
janhan, la, ¿nkehe tjiatéxian
tíha? Jaha la jehó chréhé ti
janhan.

²³Mé xikaha ikjo ti sin
kuék'ajiko ch'in Jesús kixin
ts'enhña ti nkexro a, kjánchó
jehya ndáchro ch'in Jesús
kixin chaxín ts'enhña ti
nkexro. Náhí. Jehí ndáchro
ch'an kixin ti tjinkaon ch'an
naxa chrókjuák'echón ti
nkexro ti tsokjan ch'an, la
chrókjuiatéhya ti ch'in Pedro,

la chrókjuanchankíxinhña
ch'an.

²⁴Andá ti nkexro a mé ti
nkexro chronka kixin chaxín
kóhen kaín tíha la ko ikjin ti
xroon i. Ndá ó noheni kixin ti
nkehe tsíkjin ch'an la chaxín
ndoá.

²⁵Ch'in Jesús la kjuakoxin
ch'an íso kjuaxroan
chóntahya ti xroon i. Kixin ti
chrók'óna nkojnko tíha, la kjá
chrókjuachahya ti chjasintajni
chrók'uinka kaín ti xroon
chrók'óna. Mé xikaha tsohen. Ó
tjen.